

Dette værk er downloadet fra **Danskernes Historie Online**

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelseskrist

til

Afgangsexamen og Hovedexamen

i

Odense Cathedralskole

i Aaret 1862.

Indhold.

1. Bidrag til Skolens Historie, sjette Heste,
Skolens Gode.
  2. Skoleførerretninger.
-

Odense.

Trykt i Fyens Stiftsbogtrykkeri hos J. C. Dreyer.

Bidrag

til

Odense Cathedralskoles Historie.

Sjette Hefte.

Skolens Gods.

Odense Cathedralskole hører til de rigest doterede Skoler i Landet og vilde være den rigeste, hvis den, som f. Ex. Roeskilde, havde beholdt sin Andeel af Hospitalets Midler (Communitetet). Navnlig har den betydelige Indtægter af Jordegods, og der er neppe andre Skoler end Roeskilde og Viborg, der overgaae den i denne Henseende. Maar og hvorledes disse Indtægter ere komne til Skolen, og hvilke Forandringer der i Tidens Løb ere foregaaede med dem, er Gjenstand for dette lille Skrift, hvori jeg har søgt saa fuldstændigt som muligt at meddele Oplysninger om Oprindelsen og Adkomsten til hver Indtægtskilde; men det har ikke funnet undgaaes, at der jo i enkelte Punkter er blevet nogen Dunkelhed tilbage, enten fordi næsten ingen Kundskab derom er kommen til Eftertiden, eller fordi endel af de Optegnelser, som havdes i ældre Tider, nu ere forsvundne. Dog om det Allermeste vil der findes tilstrækkelige Oplysninger, hvilke især skyldes det paa originale Gavebreve og andre vigtige Documenter saa rige Bispearchiv.*). Jeg har paataget mig dette temmelig morsommelige Arbeide vel ogsaa i det Haab, at hvad jeg i mange Aar havde samlet og nu sammenstillede, kunde have historisk Interesse for En og Anden, men dog mest med den Tanke, at det vilde være til Nytte for alle dem, som have med Skolens Gods væsen at gjøre, navnlig for mine Eftermænd og deres Medfor-

---

*). De vedkommende Pæller i Bispearchivet betegnes i det Følgende ved: S. P. (d. e. Skolens Papirer) og G. P. (d. e. Gymnasiets Papirer).

staudere, ved at lette dem Øversigten over dette Gods og vise dem Beien til at finde Hjemmel for Besiddelsen, naar derom i kommende Dage skulde reises Strid, at ille, som det tidligere stundom har været Tilfældet, Ubekjendtskab med Beviserne for Adkomsten til en Indtegt skal føre til Fortabelse af den.

A. Odense latinste Skole for 1802.

Skolen havde ved Reformationens Tid aldeles ingen Formue; efterat de til de forskjellige geistlige Stiftelser knyttede Skoler varne blevne forenede i een, blevne dens Lærere og endee af dens Disciple ligesom før underholdte formuemelig af St. Knuds Kloster, og først efterat dette ved den sidste Priors Resignation 1571 var gaaet over til en verdslig Lehnsmand, blev der sørget paa anden Maade for Lærerne og Disciplene. Til at tilfredsstille Skolens øvrige Fornødenheder havdes lige indtil 1802 ingen andre Midler end hvad der toges af Kongernes og private Belgjøreres Gaver til Disciplene; men disse Fornødenheder vare ogsaa kun faa og simple indtil henimod Begyndelsen af dette Aarhundrede; de indstrække sig faa omtrent til Inventariets meget nødtortige Bedligeholdelse, nogle Skrive- og Læseapparater, Læge og Sygepleie for Disciplene, i aldre Tid ogsaa Klæder for de Fattigere. De fleste Udgiftsposter, som nu figurere i Regnslaberne, kendte man dengang ikke til; Skolens Bygning blev vedligeholdt af Kirken; Beløsning brugtes ikke uden ved høitidelige Leiligheder og det først efter Bisshop Kingos Tid, da den af ham til Skolen forærede Lysekronen forsynedes med Lys ved Renterne af den af ham dertil legerede lille Capital; Brændsel behovedes ikke, i al Fald ikke før Slutningen af forrige

Aarhundrede, da Skolen før den Tid ikke havde Skatkellovne; Skoleopvarvningen, forsaavidt der var Tale derom, saavel som den ugentlige Reengjøring besørgedes af Disciplene selv*): og saaledes gaoer det ogsaa med andre lignende Poster. Men ligesom Udgifterne vare ringe, saaledes var det ogsaa Tilfældet med de Indtægter, som kom ind i de aarlige Regnskaber.**) Hovedposterne i disse var det saakaldte Kostkorn (8 Kongetierder f. nedenfor Nr. 11 ff.) til Lærere og Disciple, Degne-pensioneriet og de private Legaters Renter, der leveredes til Uddeling af Bispen, ligesom Hovedposterne paa Udgiftssiden var hvad der af disse Indtægter uddelethes til Lærerne og Disciplene igjennem Rector. I løbet af det 18de Aarhundrede udgjorde Indtægt og Udgift sjeldent over 500 Rd.,

*) I Antegnelserne til Rector Taubers Regnskab for 17^½ (Bispe-archivet) 2den Udgiftspost Litt. r. anføres over, at der er betalt 4 Rd. til en Feiekone, medens der i hans Formands Regnskaber kun opføres 1 Rd. til en Kone for Reengjøring af Skolen to Gange om Aaret. Hertil svarer Tauber: „Da jeg ved min Ankomst i Skolen mærkede overalt, at Skoledisciplene havde slet ingen Værd, endog i deres Fine, som ellers gjøre Vaastand paa Hornstuf, saae jeg mig nødt til at foreslæe for Bispen, hvor uanständigt det var, at Skoledisciplene af de nederste Lectier, under den øverste Lecties Commando, skulde twende Gauge om Ugen fra Skolen. Jeg vil ei opregne Følgerne af denne vanværende Skif paa de Befalendes og de Adlydendes Gemütter. Bispen tillod at lønne en Kone dertil, som tillige vasker Binduer o. s. v.“

**) At holde Regnskab brugtes ikke før 1684, da Elias Maur indrettede en Regnskabsprotokol („Skolebogen 1684“), en Foranstaltung, hvoraf han roser sig meget i sin oratio valedictoria 1694 p. 55; det var et besynderligt Regnskab, der førtes dengang, et Regnskab, der nuomstunder vilde være en Daarlighed for hver Regnskabsfører og en Bedrystiggelighed for hver Revisor, men der indeholder mange usfatteerlige Oplysninger til Skolens Historie. Regnskaberne fra 1705 af (i den 1721 autoriserede Skolebog) vare ordentligere i Formen og blevé baade reviderede og decidederede, men desto magrere ere de paa historiske Notitser.

hyppig endeel Mindre, og selv i de sidste Aar før Reformen 1802, da baade Capitelstaxten var usædvanlig høi og Legatmassen var betydelig forøget, steg Indtagten og Udgiften ikke til 2000 Rdl. aarlig. I Skoleregnskaberne kom ikke, hvad der af Communitetet tilfledt Lærerne og Disciplene, og, med Undtagelse af det omtalte Kostkorn, Intet af hvad der var tillagt Lærerne af Tiender, Bøndergods og andre Jordebogs-Indtægter, og det er juist disse, som, efterat Lærerne fra 1802 af ere blevne satte paa fast Ven, udgjøre Skolens Hovedindtægter, der for den allerførste Deel medgaae til Skolens Hovedudgift fra samme Aar af, Lærernes Gager, og hvoraf Skolen, hvis den ikke bruger dem alle, indsender Overstudet til den almindelige Skolefond, imedens den derfra erholder Tilstud, naar dens egne Hjelpefilder ikke ere tilstrækkelige. Oprindelsen til disse tidligere til Lærerne henlagte og nu til Skoleklassen hørende Indtægter, fornemmelig bestaaende i Jord eiendomme, samt de Forandringer, som i Tidens Løb ere skete med dem, skal jeg nu angive i det Enkelte, saavidt muligt efter Tidsfølgen.

Til Lærernes ældste Indtægter høre følgende tre:

1. Jordskyl d af forskjellige Gaarde og Huse, mest i Odense, som oprindelig hørte til Alter- og Vicariegods. Denne Indtægt striver sig fra den allerførste Tid efter Reformationens Indførelse, da Skolemesteren (Rector) og Hærne næsten ikke havde Andet at leve af end hvad de fik af St. Knuds Klosters sidste Prior; men af denne ældste Indtægt har kun det, som var tillagt Rector, vedligeholdt sig til senere Tider. Afgiften af flere Huse og Jorder, som havde ligget til Elende Alter i St. Albani Kirke (jfr. Chr. Bonvilsens Register over Vicarierne i Odense G. P. Nr. 30), var den første Jordskyl d, som tillagdes Rector ifølge Erik Krømmediges o. A. Fundats dat. Rhymdelmisæften 1541

(Hofmans Fund. V. S. 68 f., VI S. 258 ff.), og denne Jordskylde figes at være beregnet til 51 Mf., hvilket Tal dog neppe er løst rigtig, da de derpaa for ethvert Sted specificerede Beløb sammenlagte udgjøre en større Hovedsum. — Til denne Indtægt føjede Frederik d. Anden, for at forbedre Rectors ringe Underholdning, ved Brev af 9de September 1568 (Origin. paa Pergam. Sk. P. Nr. 17, aftrykt i Indblydelsesskr. i Anledn. af Skolebygn. Indvielse 1846 S. 50 ff.) det Vicariegods paa Vesteregade, som tilforn laae til St. Annæ Alter i St. Albani Kirke, saaledes at Besidderne af disse Vicariegaarder skulde aarlig yde Skolemester den sædvanlige Jordskylde og anden Rettighed, som pleiede deraf at gaae. Men ved Skrivelse af 3die Januar 1570 til Prioren i St. Knuds Kloster (Drig. paa Papir Sk. P. Nr. 18) tilkjendegav Kongen, at da Esbjørn Giøe havde for Bederlag faaet en Gaard paa Vesteregade, som laae til St. Annæ Alter, hvoraf svaredes 18 Mf. til Odense Skolemesters Underholdning, saa skulde Skolemesteren og hans Eftermænd aarlig til evig Tid faaee disse 18 Mf. af St. Knuds Kloster, og denne Befaling fornhyedes efter Priorens Resignation i Kongebrevet af 18de Novbr. 1572 (aftr. Hofm. VI S. 254 og hos Bloch d. h. S. 242 f. *). Derimod vedbleve de andre til St. Annæ Alter hørende 8 Gaarde og Huse ogsaa senere at svare Afgift til Rector, som man seer af en „Jordebog over Odense Byes Jordskylde“ fra 1643, som er indført i Raadstueprotokollen af 1649 fol. 77 ff., og i samme Jordebog findes endnu den i Krummediges Fundats Rector af Sørslev Kirke tillagte Afgift, som i denne Fundats er angivet til 14 Mf.,

*) Om denne Afgifts senere Converteering s. nedenfor Indledn. til Nr. 11 ff., hvor ligeledes handles om Converteeringen af den i det følg. omtalte 14 Mf.s (= 7 Stdsr.s) Afgift.

opført blandt Jordskyl til Rector, men med 18 M. 10 $\text{f}.$, der dengang betaltes af St. Knuds Klosters Lehnsmand; senere nævnes ikke Sørslev, men i den af Laur i Skolebogen efter ældre Kilder optegnede Jordskylsliste hedder det: „af St. Knuds Kloster paa Skovby Kirkes Begne 7 Sdlr.“, og derved betegnes dog uden Tvivl samme Afgift kun med Forvejling af Navn. — Jordskylspengene af de omtalte tvende Alteres Gods blev vel i det Hele igjennem alle Tider, uden Hensyn til Myntverdiens Forandring, opkrævede med det oprindelige Beløb for hvert Sted, men dog angives Hovedsummen af denne Indtægt meget forskellig i forskellige Tider, hvortil Grunden maaske tildeels kunde ligge i, at flere ubebyggede Stykker, som var satte for Afgift, efterhaanden blev udparcellerede og bebyggede, og derved Afgiften paa den ene Side kan være blevet noget forøget, imedens paa den anden Side den uregelmæssige Indkrevning af saa mange Småsummer hyppig foranledigede Nagtelse af Nødelsen hos nogle Indvaanere og som en Følge deraf Formindstelse af Indtægten i det mindste for en Tid. Efter Fordebogen 1643 synes Rectors Jordskyl dengang at have været ret klækkelig; men det er ikke klart, om Alt, hvad han modtog, tilfaldt ham, eller han maatte dele det med Andre, navnlig Hørerne (hvorom Mere nedenfor). Rector Niels Hals anslaaer i sin Beværing til Bisloppen om Skolens Tilstand omtrent imellem 1680-1690 (Sk. P. Nr. 39) Rectors „Bicariepenge“ kun til 10 Rd., efter Laur's Specification (i Skolebogen 1684) udgjorde Indtægten da 12 Rd. 3 M. 6 $\text{f}.$, efter den saakaldte Jordskylsprotokol i Skolens Arkiv befindes den 1750 at have udgjort 15 Rd. 3 M. 6 $\text{f}.$ (omtrent samme Beløb, som efter Skolebogen 1721 er angivet hos Hofm. V S. 68 f.), men aftager siden, stiger igjen imod Slutningen af Aarhundredet, og med et Beløb af 20 Rd. 3 M. 6 $\text{f}.$ opføres den

i de første Regnskaber efter dens Overgang 1802 fra Rector til Skolekassen. Efter uendelige Banskeligheder, som den følgende Tids Kasserere havde med Indkrævningen, er denne Indtægt endelig ved en under 26de Marts 1834 af vedkommende Huuseiere i Odense underskreven og under 18de November 1839 thinglæst Declaration sikkret Skolen med et Beløb af 21 Rd., hvorfra dog 1 Rd. hører til det forrige Gymnasiums Professor-Indtægter.

Til Rectors Jordskuld hører endelig endnu, som Hofman anfører V S. 70 efter den gamle (Mauris) Skolebog „ifølge Johan Friis's Fundation, dat. Løverdagen efter Søndagen Cantate 1546 endeel Indkomst af 4 Bøndergaarde i Ryslinge By og Sogn, hvis Fæstere, hver af dem og deres Efterkommere, som disse Gaarde besiddendes vorder, skulde give aarlig til St. Albani Skole 6 Mt. Danske, de 3 Mt. inden 14 Dage efter Mikkelsdag og de 3 andre Mt. inden 14 Dage efter Paaske under 12 Mt. Brøde for hver Gang det forsvommes“. Dette Udtog af en Fundats, hvis Original iøvrigt er forsvunden, antyder en Donation; men, som man seer af Bisshop Jacob Madsens Visitatsbog S. 25, ansaaes denne Disposition fra først af i det mindste for en Deel at staae i Forbindelse med hvad der efter Krummediges Fundats var tillagt de tre Hørere af det Vicarie, som da var i Christiern Pedersens Besiddelse, og Donationen synes at være af samme Natur som den ligeledes af Johan Friis til Nyborg og Svendborg Skole henlagte Afgift af nogle Gaarde (Hofm. V S. 450; jfr. ogsaa Engelstofts D. Sognehišt. S. 78. Not. 227). I Aaret 1593 blev det da efter Jac. Madsens Beretning, paa Grund af en imellem Rector og Hørerne opstaet Strid, afgjort, at de 4 øverste Hørere, som efter Krummediges Fundats i 40 Aar havde haft 16 Mt. af Ryslinge-Pengene (der fra 24 Mt. gl. Mynt vare „om-

satte til 32 M^t."), skulde endvidere beholde dem og Rector skulde herefter have 6 M^t. deraf. Gaardenes Afgift var heller ikke efter J. Friis's Fundats bestemt til Rector, men i Allmindelighed til Skolen, og af den ovenfor omtalte Fordebog 1643 sees, at endnu dengang Rector blot modtog den, men at den tilfaldt „Hørerne og Fattige“ (ved de Sidste menes vel Disciple). Dog allerede i Maurs Tid havde Hørerne mistet Andeel i disse Penge, ligesom ogsaa den øvrige Jordskylde, som efter Krummediges Fundats skulde erlægges til Hørerne og som endnu i nævnte Fordebog synes at være indbefattet i „Skolemesters Jordskylde“ (Rector skulde nemlig efter Fundatsen uddele disse Penge til Hørerne) ikke senere omtales blandt Hørernes Indtræter og maa være bortfaldet. Hvad iøvrigt Afgiften selv angaaer, da erfarer man af Skolebogen 1721 (jfr. Hofm. l. c.), at efterat de 4 Ryslinge-Gaarde vare blevne udlagte til Ryttergods, betaltes den af Regimentskriveren, og siden, da de ved Relutionen vare afhændede, af Proprietarien paa Tøstrup. Den første af Eierne af Tøstrup, der betalte Afgiften til Skolen, var Niels Hansen Viborg (hvis Navn endnu staaer hos Hofm. S. 69 efter Skolebogen 1721), og i det af denne til Oberst A. D. v. Gramboe under 11te December 1743 udstedede og under 22de Januar 1744 i Fyenbo-Landsthing læste Skjøde (Sundsgudme Herreders Skjøde- og Pantebøger) hedder det, at Rector i Odense af hver af de 4 Fæstegaarde myder 2 Slr., og siden den Tid er der, som Jordskyldsprotokollen viser, aarlig af Tøstrup Gaards Eier erlagt 5 Rd. 2 M^t. til, Rector eller efter 1802 til Skolekassen.

2. Degnekorn af Landsognene til St. Knuds (St. Albani) og Frue Sogn blev tilligemed Dvegtiende oppebaaret af øverste og næstøverste (5te og 4de) Lectiehørere som Sogne-degne ved disse Kirker lige fra Reformationens første Tid; allerede

i Erik Krummediges Fundats 1541 mod Slutn. omtales Hørernes Indtægter af disse 2 Sognes Bønder i Modsatning til St. Hans Sogn, „hvortil ingen Bønder ere“, hvorfor St. Hans Kirkes Degr (3die Lecties Hører) da fik Erstatning paa anden Maade (jfr. Engelstoft Odense Byes Sognehistorie S. 78 og 183 f.). I de to Skolebøger og hos Hofman findes ingen Angivelse af Kornets Quantum, hvorimod det i de Optegnelser paa Hørernes Løn fra Midten af forrige Aarh., som findes i Skolens Archiv, angives til 3 Tdr. 4 Skpr. Byg for St. Knuds og 3 Tdr. 7 Skpr. Byg for Frue Sogn *); men fra 1815 af nøgte Eiby Mænd at betale det før erlagte Korn, 1 Skjeppe for hver Gaard, og Enden paa den deraf opstaaede Retsfag var, at denne Deel af Indtægten paa Grund af utilstrækkelig Hjemmel tabtes for Skolen ved Høiestretsdom af 26de Januar 1821, (N. jurid. Archiv B. 29 S. 126, jurid. Tidsskrift IV, 2 H. S. 244), saaledes at der kun blev tilbage i det Hele 4 Tdr. 7 Skpr. Byg, nemlig fra Hunderup 2 Tdr., Bolbro 1 Td. 4 Skpr., Killerup 6 Skpr. og Bischorup 5 Skpr.; disse 2 sidste Byers Gaardmænd havde heller ikke betalt fra 1819 af, men ved Forlig af 11te Juni 1824 (thinglæst ved Odense Herredsret d. 26de August s. A.) beqvemmede de sig til at erlægge den resterende Afgift og for Fremtiden at yde Afgiften til hver Forfaldestid. Alligevel have atter samtlige Landsfogne, ogsaa støttende sig paa Loven af 23de April 1850, siden 1852 vægret sig ved at yde denne Afgift, og Striden er endnu ikke afgjort.

3. Degnepensioner. Degnetjenesten i Landsbykirkerne i Odense- tildeels ogsaa i Aasum- og Lunde Herred be- sørgedes i ældre Tider af Skolens Disciple af de øverste

*) Thordegnes Tiendegjæs og Dvægtienden overloddes ved Kongl. Resolution af 1ste October 1802 til de catedetiske Skoler i Odense.

Classer som Løbedegne, og derfor havde de, og fra nogle Sogne ogsaa Rector og Corrector (som dog vel sendte Disciple i deres Sted) samt de yngste Hørere det saakaldte Degnekorn, der gav en ret klæffelig Indtægt; for Disciplenes Bedkommende blev Degnekornet oppebaaret af Rector for den største Deel in natura, og af ham uddeelt til dem. Uagtet Sognene efterhaanden fik Sædedegne, vedblev dog denne Afgift uden væsentlig Forandring at tilfylde Skolens Personale (jfr. Danske Lov 2den Bog 15 Cap. 13 og 14 Art.) indtil 1740, i hvilket Aar den ved Rescript af 28de Juni overalt blev forandret til en Pengeafgift, der under Navn af Degnepension skulle betales til Skolen af vedkommende Degne, efterat tillige ved Rescript af 4de Marts s. A. Rudkjøbing, Svendborg og Faaborg ophævede Skolers Degnekorn var henlagt til Odense, ligesom de andre fhenske reducerede Skolers til Nyborg latinske Skole. Odense Skole fik da ved først nævnte Rescript Degnepensionerne fra Odense=Alsum=Salling=Sunds=Lunde=Gudme= og begge Langelands Herreder til Beløb 255 Rd. 64 £., hvoraf dog kun 81 Rd. 1 Mk. 8 £. tilfaldt Disciplene, imedens Rector, Corrector og de nederste Lectiers Hørere fik den større Deel af Resten og en anden Deel deraf anvendtes til Skolens Fornødenheder. Ved Nyborg Skoles Nedlæggelse tilfaldt ogsaa samtlige til denne Skole henlagte Degnepensioner fra Binding=Vends=Baag=Bjerger=Skovby= og Skamherreder, der i Rescriptet af 28de Juni 1740 ere anslaaede til 276 Rd. 48 £., Odense Cathedralskole. Disse Degnepensioner indbetales til Skolen af Provsterne, i Almindelighed ved Landemodetiden, og indbragte efter Regnstaberne tilsammen 533 Rd. 64 £., indtil denne Indtægt bortfaldt ifølge Loven af 23de April 1850.

Samtidig med at Kong Frederik d. 2de u ved Hospital-s-Fundatsen af 5te Marts 1572 sikkrede Skolens Lærere og de 30 Disciple (Degne), som besørgede Chorsangen i de tre Kirker, den frie Underholdning med Öl og Mad, som de havde havt hos St. Knuds Klosters sidste Prior, sørgede han endvidere for Lærerne ved følgende Bestemmelse i samme Fundats (Copie St. P. Nr. 16, hvor Årstallet angives 1571, Hofm. V S. 61 og 153). „Skal og Skolemesteren udi fornævnte Odense Skole, den, som nu er eller herefter kommandes vorder, have, nyde og beholde Vor og Kronens Part af al Korntienden af Gamtofte Sogn udi Baag Herred, og de 4 Hørere der sammesteds udi lige Maade bekomme Vor og Kronens Part af al Korntienden af Bissenberg Sogn udi forstrevne Baag Herred og af Vigerslev Sogn udi Skovby Herred, hvilke fornævnte twende Tiender altid skulle ligeligen skiftes imellem forstrevne 4 Hørere efter Superintendentens og Sognepræsternes Raad og Samtykke, og efterdi forstrevne tre Tiender altid skulle blive til Skolemesterens og samme 4 Høreres Løns Forbehandling, da skulle de selv nu raade derfor og gjøre sig dem saa nyttige som de kunne.“

4. Gamtofte Sogns Kongetiende, der end ydermere blev bekræftet som Rectors Løn ved Christian d. 4des Brev af 1ste October 1629 om Gymnasieprofessorernes Embedsgods (Orig. og Copie G. P. Nr. 25, i Udtog hos Hofm. V S. 19), blev siden perpetueret til Brahestborg mod at samme Gaards daværende Eier Jørgen Brahe for sig og Efterfølgere ved Forskrivning af 11te Juli 1647 (Sk. P. Nr. 3 og Copie Nr. 21, Hofm. V S. 67) forpligtede sig til at svare Skolemesteren 100 Rd. aarlig til hver 20de Dag Juul (13de Januar, den gamle Termin). Istedetsfor Stedsmaal eller Indfæstningssum af denne Tiende blev der ifølge Naurs

Skolebog eengang for alle af samme Jørgen Brahe under 13de Januar 1651 indbetalt til Bisshop Hans Michelsen 100 Rd. i Specie, og denne Sum blev samme Dag af Bispen udlaant til Henning Povisch til Hollufgaard imod dennes Forskrivning, der i Original findes i Bispearchivet (S. p. Nr. 2) og hvoraf en Copie er indført i samme Skolebog; deri forpligter Debitor sig til at betale Skolemester aarlig ligeledes hver 20de Dag Juul 6 Rd. i Rente; „men“, hedder det i Skolebogen fra 1721, „som de siden den Tid vare blevne uvisse og Renten deraf ikke i mange Aar betalt, blev Commerceraad Bircherod som sal. Bisshop Ringo's successor i Egteskabet tildømt for høieste Rets d. 10de Marts 1718 at oprette dem igjen. Denne Capital staer indsat hos Commerceraad Bircherod med andre flere imod Pant i Fraugdegaard og er nu i Kroner med Lagien og et Fjerdingaars Rente regnet til Capitalen fra høieste Rets Doms Dato til 11te Juni 1718 Penge 109 Rd. 1 Mk. 11 ½., hvoraf Rector scholæ aarlig nyder Renten.“ Denne Rente fik Rector siden aarlig udbetalt af Biskoppen indtil 1802 med 5 Rd., imedens Capitalen vel var indbefattet i Stiftets offentlige Midler. Den aarlige Afgift fra Brahesborg var allerede i den sidste Halvdeel af 18de Aarhundrede den samme som den er nu, nemlig 106 Rd. 24 ½., hvilken Afgivelse fra den oprindelig stipulerede Sum vel har sin Grund i Møntfodens Forandring.

5. Bissenberg Sogns Kongetiende blev, rimeligiis kort efter at den var tillagt Hørerne, af disse efter Datidens Biis „paa egne og Eftermænds Begne“ bortfæstet, men da de senere Eftermænd klagede til Kongen over, at den aarlige Afgift, som svaredes af daværende Førster, Præsten i Bissenberg, Laurits Andersen, var altfor ringe, paalagde Christian d. 4de ved Brev af 14de Juni 1629 (Orig. i Pakken

Nr. 23 bl. St. P.) Befalingsmanden paa Odense Gaard, Henning Walkendorph og Bislop Hans Michelsen at undersøge denne Sag og forhjelpe Hørerne til deres Ret; hvorpaa L. Andersen, da han var i Rette kaldet, godvillig afstod ved Afskaldsbrev 3die August 1629 (Original stedes) denne Tiende til dem. Umiddelbart derefter d. 4de f. M. blev samme Tiende bortfæstet af Hørerne for 100 Rd. Contant og denne Act bekræftet af Stiftsbefalingsmanden og Bisloppen d. 27de Juli 1632 (orig. Document i Skolens Archiv). Et Fæstebrev af 15de Febr. 1668, hvorefter Hørerne kun skulde have 90 Slør. aarlig for Tienden, blev ved Landsthingssdom af 25de Septbr. 1695 erklæret magtesløst at være (Acterne i Skolens Archiv). Endnu findes senere Fæstebreve, det ene af 7de August 1733 (Original i Skolens Archiv, Copie St. P. Nr. 56), hvoreud Hørerne hændes, at de med Bislopens Samtykke for sig og deres Efterkommere have frestet denne Tiende til Justitsraad Hans Simonsen til Erholm, saalænge han lever, imod at han deraf svarer alle kongelige Skatter og betaler efter Sognets Hartkorn, bestaaende af 472 Tdr. 6 Skpr. 1 Fdcr. 2 Alb. à Tde. 2 Mf. 1 §. aarlig 162 Rd. 3 Mf. 2 §., hvilken Sum han paa Auctionen som Heistbydende har forpligtet sig til at s wäre. Det andet vigtigere Fæstebrev er udstedet den 23de August 1768 (St. P. Nr. 23, ogsaa senere indført i Skolens Fæste-protokol) til 4 Mænd af Vissenberg Sogn som Repræsentanter for Sognemændene og skulde gjelde saalænge den ene af disse 4 Mænd Henrik Rasmussen af Assenbelle levede; efter dette Fæstebrev skulde Sognemændene s wäre alle Skatter og skulde betale Hørerne efter Sognets Hartkorn, à 4 Mf. Tinden, den Sum, for hvilken Tienden ved Auction var blevet dem tilslaaet, nemlig 315 Rd. 1 Mf. 3 §. hver 11te November. Henrik Rasmussen var valgt som den yngste

og stærkeste i den Tro, at han vilde leve længst, og det slog ogsaa til; thi han døde først som Aftægtmand i Året 1836, og saa længe betaltes ikke Mere til Skolen end den 1768 stipulerede Sum, skjøndt Forholdet imellem Hørerne og Sogne-mændene var ophørt 1802 og flere Tiendeforeninger imid-lertid vare indgaaede fra 1814 af. Fra 1836 af nyder Skolen den efterhaanden meget forøgede Tiende efter følgende Foreninger med Yderne:

a. Efter Amtstiendecommissionens Kjendelse af 18de December 1812 og Overtiendecommissionens Kjendelse af 13de Juni 1814: 8 Tdr. 5 Skpr. 2 Fdkr. Rug, 8 Tdr. 5 Skpr. 2 Fdkr. Byg, 8 Tdr. 5 Skpr. 2 Fdkr. Havre, som betales med Penge efter Capitolstaxten.

b. Efter Tiendecommissionens Kjendelse af 18de Juni 1819: 2 Tdr. 6 Skpr. $2\frac{5}{12}$ Fdkr. Rug, 2 Tdr. 6 Skpr. $2\frac{1}{6}$ Fdkr. Byg, 3 Tdr. 5 Skpr. $1\frac{1}{3}$ Fdkr. Havre, som be-tales med Penge efter Capitolstaxten, og 17 Tdr. 7 Skpr. $1\frac{5}{6}$ Fdkr. Rug, 15 Tdr. 3 Skpr. $1\frac{7}{12}$ Fdkr. Byg, 19 Tdr. 7 Skpr. $3\frac{1}{12}$ Fdkr. Havre, der ydes i Skjeppen og sælges efter Capitolstaxten.

c. Efter Tiendecommissionens Kjendelse af 30te April 1824: 6 Tdr. 5 Skpr. $2\frac{2}{3}$ Fdkr. Rug, 6 Tdr. „ Skpr. $1\frac{11}{12}$ Fdkr. Byg, 6 Tdr. 5 Skpr. 2 Fdkr. Havre, som be-tales med Penge efter Capitolstaxten, og 39 Tdr. 7 Skpr. $2\frac{5}{12}$ Fdkr. Rug, 42 Tdr. 5 Skpr. $2\frac{7}{12}$ Fdkr. Byg, 45 Tdr. 1 Skp. $1\frac{1}{2}$ Fdkr. Havre, som ydes i Skjeppen og sælges efter Capitolstaxten.

d. Efter confirm. Forening af 28de Februar 1831: 2 Tdr. Rug, 2 Tdr Byg, 2 Tdr. Havre.

e. Efter Forening af 21de Juni 1837, confirm. 22de August 1837: 8 Tdr. 3 Skpr. $3\frac{2}{3}$ Fdkr. Rug, 10 Tdr. 1 Skp. „ $\frac{2}{3}$ Fdkr. Byg, 8 Tdr. 5 Skpr. $1\frac{1}{3}$ Fdkr. Havre,

som betales med Penge efter Capitelstaxten, og 3 Tdr. 6 Skpr. 2 $\frac{1}{9}$ Fdkr. Rug, 3 Tdr. 5 Skpr. 2 $\frac{1}{9}$ Fdkr. Byg, 3 Tdr. 6 Skpr. 2 $\frac{1}{9}$ Fdkr. Havre, som ydes i Skjeppen og sælges efter Capitelstaxten.

f. Efter Forening af 9de August 1837, confirm. 9de Novbr. 1838: 1 Td. 2 Skpr. Rug, 1 Td. 2 Skpr. Byg, 1 Td. 3 Skpr. Havre, som betales med Penge efter Capitelstaxten.

g. Efter Forening af 5te Juni 1838, conf. 9de Novbr.

j. A.: 1 Skpr. 1 Fdkr. Rug, 2 Skpr. 1 Fdkr. Byg, 5 Skpr. 3 Fdkr. Havre, som betales med Penge efter Capitelstaxten.

h. Efter Forening af 31te Juli 1841: 1 Td. 1 Skpr. 2 Fdkr. Byg, 3 Skpr. Havre, som betales med Penge efter Capitelstaxten, og 2 Skpr. 1 Fdkr. Rug, 2 Skpr. 1 Fdkr. Byg, 2 Skpr. 1 Fdkr. Havre, som ydes i Skjeppen og sælges efter Capitelstaxten.

i. Efter Forening af 6te April 1854: 4 Skpr. 1 Fdkr. Byg, som betales med Penge efter Capitelstaxten, og $\frac{1}{6}$ Fdkr. af hver Kornsfort, som ydes i Skjeppen, og sælges efter Capitelstaxten.

k. Efter Forening af 22de og 23de Marts 1855, conf. 2den Febr. 1856: 3 Skpr. $1\frac{2}{3}$ Fdkr. Byg, som betales med Penge efter Capitelstaxten.

Bissenberg Sogns hele tiendehedende Hartkorn udgjør 682 Tdr. 1 Fdkr. m/ Matr.

6. Vigerslev Sogns kongetiende, der, som man seer af Rector Niels Hals's Indberetning til Biskoppen om Skolens Tilstand (St. P. Nr. 39) og af en Skrivelse til Hørerne fra Oberst G. D. v. Holsten til Langensø dat. 4de Marts 1724 (St. P. Nr. 53), udgjorde 15 Tdr. Rug, 21 Tdr. Byg og 5 Tdr. Havre, var vel allerede i det 17de Aarh. bortfæstet til nævnte Hovedgaards Eier, men blev ifølge kgl. Tilladelse af 18de Juni 1725 i samme Aar ved Con-

tract af 2den November, confirm. 25de Januar 1726, perpetueret „til evig Tid, uregelmæssig, uigjenkaldelig“ til Langensøes Eier imod Udbetaling af en Fæstesum af 400 Rd. een-gang for alle, hvoraf Hørerne skulde myde Renten, og en aarlig Afsigt af 60 Rd. at erlægge hver 24de Februar (St. P. Nr. 53 og 83).

---

7. Dr. Jens Mule stiftede ved Fundats af 1ste Januar 1621 et Legat paa 1000 Rd., af hvis Renter $\frac{3}{5}$ skulde uddeles til 24 Hunsarme i Odense og $\frac{2}{5}$ til Skolens 4 øverste Hørere, saaledes at hver af disse fik 6 Rd. aarlig efter davorende Rentefod. Directionen for Legatet skulde efter Stifterens Død bestaae af Bisshoppen, Stiftspræsten og Stifterens to ældste Arvinger i Odense; Renterne skulde aarlig oppebæres i Bisshoppens Hus hver thvende Dag Juul og Mandagen derefter i Directionens Nærvarelse uddeles (Drig. paa Bergam. St. P. Nr. 60, Hofm. VI S. 261 ff.). Capitalen gif i Bisshop Ringos Tid tabt af Mangel paa tilbørligt Tilsyn, hvorfor Commerceraad Chr. Carl Birch erod, Ringos Eftermand i Egteskab blev tilfunden ved Høiesteretsdom af 1ode Marts 1718 at oprette Legatet igjen, og han udstedede 2den August 1718 Panteobligation paa denne og andre Capitaler, han var tilfunden at retablere, med 1ste Prioritetsprænt i Fraugdegaard, lydende paa 1083 Rd. 2 Mk. i Kroner og med 5 pEt. Renter; en ny Fundats, afpasset efter Datidens Tilstand, oprettedes efter Kongens Be-faling af Legatets Direction under 28de November 1719, kgl. confirm. 26de Januar 1720 (Origin. steds Nr. 59, aftr. hos Hofm. VI S. 263 ff.). Renten udbetales endnu i December Termin fra Bispecontoiret til Skolen, men udgør nu kun 14 Rd. 62 p. eller rettere sagt, efter Fradrag af Administrationsomkostninger, knap 14 Rd.

Da Christian d. 4de i Aaret 1617 havde oprettet Correctoratet ved Odense Skole, synes han at have været i Forlegenhed med, hvorfra han skulde tage Rønningen til dette Embede paa en Tid, da han viistnok ogsaa allerede tænkte paa Oprettelserne af Gymnasiet. Han skrev da under 6te Juni f. A. til Bisloppen (St. P. Nr. 24), at da Stiftspræst Johannes Wandal nu var beskikket til Bislop over Viborg Stift, skulde det Vicariegods, som denne Geistlige havde haft, strax anvendes til Rectors eller Correctors Underholdning, indtil der fandtes andre Midler til Rectors Underholdning. Flemløse Røngetiende tillagdes ham „naar os Elst. Torben Gabrielsen til Krængerup Vor Månd og Tjenere ved Døden afganger“ ved Christian d. 4des Brev af 1ste October 1629 (Orig. og Copie G. P. Nr. 25, i Udtog Hofm. V S. 19). Indtil denne Tiende blev ledig, fik han Iouis Vicariat i Noeskilde, der udgjorde omtrent 10 Pd. Korn; men dette Vicariegods mistede han igjen ved kgl. Brev af 27de April 1641 (Orig. G. P. Nr. 20, Hofm. V S. 31), idet samme Vicariat blev lagt til Professor linguæ latinæ ved Gymnasiet, dog saaledes, at denne Professor skulde, indtil Flemløse Tiende blev ledig, refundere Corrector en Deel deraf, og Resten af hvad han mistede skulde erstattes ham af Skolens Beneficier. Flemløse fik han vel endelig, men beholdt denne Røngetiende kun i meget kort Tid, da den af Frederik d. 3die 1667 blev foreret til Niels Banner til Nødfilde og hans Arvinger, men som Refusion derfor udlagdes til Correctors Embede ved Røngebrev af 19de Marts 1667 (Orig. St. P. Nr. 20, Hofm. V S. 74 f.) Røngetiende Sogns Røngetiende 5 Pd. Rug, 4 Pd. Byg, $\frac{1}{2}$ Pd. Havre, Barløse S. R. 4 Pd. Rug, 4 Pd. Byg, $1\frac{1}{2}$ Pd. Havre, og Ørsted S. R. 1 Pd. Rug. Begge de førstnævnte Røngetienders Beløb er efterhaanden steget meget betydelig.

8. Røjring Sogns Røngetiende blev af Corrector bortfæstet og indbragte efter Sibberns officielle Opgjørelse d. 15de Octbr. 1797 (St. P. unumereret Pakke) dengang 255 Rd.; om det var en for alle Gange fast stipuleret Af-gift eller den varierede efter Capitelstaxten, kan ikke ses, og i de Udtog af Regnskaberne fra 1802—1805, som findes i Skolens Archiv, er den indbefattet i Summen af bortfæstede Tiender. Efter Prof. Sibberns Død blev der d. 14de Februar 1805 indgaaet Forening med Røjring Sogns Beboere, hvilken Forening blev kongel. confirmeret under 24de Juni 1805. Efter denne Forening erlagdes af de Byer eller Laug, som høre til Røjring Sogn, nemlig Røjring, Gummerup, Høi-berg, Glensborg, Hørup og Holte i Begyndelsen 45 Tdr. 2 Skpr. Rug, 73 Tdr. 4 Skpr. Byg og 78 Tdr. 1 Skp. Havre, som betaltes efter Middeltallet af de sidste 10 Aars Capitelstaxt, men ved Kongl. Bevilling af 24de Mai 1816 blev dette forandret til Betaling efter hvert Aars Capitels-taxt. I den følgende Tids Regnskaber findes Kornbeløbet angivet noget forskelligt fra det ovenfor anførte Beløb, og efter endel. Forhandlinger imellem Skolen og Sognemændene i Anledning af Revisionsudsættelser fastsattes det endelig med Ministeriets Approbation af 19de October 1854 til ialt 47 Tdr. 2 Skpr. „⁷³³/₈₁₆ Fdkr. Rug, 69 Tdr. 7 Skpr. ²³⁷¹⁹/₅₇₆₀ Fdkr. Byg og 74 Tdr. 2 Skpr. ³⁹⁴¹/₂₃₀₄ Fdkr. Havre af Hartkorn ny Matr. 376 Tdr. 6 Skpr. „ Ædkr. ²/₂ Alb.

9. Barløse Sogns Røngetiende angives i Prof. Sibberns ovenfor nævnte Opgjørelse fra 1797 at indbringe „efter Fæstebrevet“ 140 Rd., og behandledes siden paa samme Maade med Hensyn til Forening og Betalingsmaade som Røjring. Efter Forening af 14de Febr. 1805 erlagdes 30 Tdr. 3 Skpr. Rug, 41 Tdr. 4 Skpr. Byg og 40 Tdr. 2 Skpr.

Havre af Sognets 3 Byer eller Laug, Barløse, Thaarup og Eslund; i de senere Regnskaber opføres Tiendens Beløb med 31 Tdr. 2 Skpr. Rug, 43 Tdr. 3 Skpr. $1\frac{1}{8}$ Fdkr. Bng og 40 Tdr. 1 Skp. $3\frac{1}{8}$ Fdkr. Havre af Hartkorn m^y Matr. 249 Tdr. 5 Skpr. 2 Fdkr. $2\frac{5}{7}$ Alb.

10. Ørsted Sogns Kongetiende svares endnu med det oprindelige Quantum 2 Tdr. 4 Skpr. Rug, og erlægges med Penge efter Capitelstørt af Sognepræsten i Ørsted, til hvem den skal være perpetueret ved Skjede af 21de August 1719.

Bed Christian d. 5tes Brev af 17de November 1670 (Copie i Bispearchivet ibl. St. Hans Kirkes Papirer Nr. 14. b, i Udtog hos Hofm. V S. 76 efter de gamle Skolebøger) blev, ibl. flere andre Refusioner til forskellige Embedsmænd og Hospitalen, Kongtienden af 8 Sogne i Ryborg- og Odensegaards Amt, nemlig Aunslev, Vesterhæsing, Bantinge, Gjestelev, Svanninge, Uggerslev, Allesø og Davinde, tilsammen 27 Pd. 10 Skpr. Rug, 27 Pd. 6 Skpr. Bng, 4 Pd. 60 Skpr. Havre, hver Tonde Rug og Bng beregnes til $1\frac{1}{2}$ Rd. og hver Tonde Havre til 4 Mk., tillagte Rector scholæ, sjette Lectie-Hører, tvende andre Hørere, ti Skolepersoner og andre ti fattige Skolebørn istedetfor 237 Rd. 2 Mk., deres aurlige Genant, som de efter hans Fader Frederik d. 3dies Bevilling havde faaet af Odensegaards Amt; Kornet stulde Bispen aarlig til de Bedkommende udlægge efter fornævnte Taxt; Contributionen af disse og andre i Kongebrevet nævnte til Bispestolen og Hospitalen henlagte Tiender stulde herefter, som tilforn, erlægges af dem, som havde Tienderne i Fæste eller oppebar dem i Negen, og, naar de bleve føsteledige, faa stulde den, som etter vilde føste dem, føste dem paa den Amtstue, under hvis Amt de ere beliggende. — Oplysning om det omtalte Genant giver Frederik d. 3dies Brev

af 15de September 1664, hvori Kongen bl. A. for Skolens Bedkommende byder Amtmændene paa St. Hans Kloster, som nu ere og efterkommendes vorder, en efter anden, at de aarlig skulle udbetale først „til 10 Skolebørn udi Odense hver 24 Slettedaler, ex Penge 160 Rd.“, og derefter, efterat Deputater til Hospitalet og Rector ere fastsatte, følger: „Til Rectorem scholæ udi Odense 10 Rd. 2 Drt 16 ½, til Høreren i sjette Lectie tredive Rigsdaler, end til 10 fattige Skolebørn udi Odense 30 Rd., til andre 2 Hørere udi Odense Skole 6½ Rd. 16 ½“ og Hensigten af denne Foranstaltung i det Hele antydes i Indledningen til samme Brev ved de Ord: „Efftersom Wil Maadigst haffue Resolverit Saameget St. Hans Klosters Godz och worris Amtsparter Korn Tiender, dennd Sted at tillegge som — till alle de Geistlige, Hospitall och fattiges Genanter af St. Hans, St. Knuds och Dallumb Ampter plejer at Vdgiffuis, kund Extendere oc herefter Nodhomelige med Afbetalis“. Det er (for her blot at indskrænke os til Skolen) aabenbart, at Kongen ved denne Lejlighed har i een Sum (istedetsfor hvilken nogle Aar efter Tiender traadte) villet samle samtlige Ydelsser, som de da ophævede Krongodser, St. Knuds og St. Hans Kloster og Frue Provsti tidligere havde svaret til Skolens Personale. De to forskjellige Summer til 2 Gange ti Skolebørn ere da Erstatning for de Rostpenge, som de Skoledegne, der besørgede Chorsangen i St. Hans og Frue Kirke, indtil da havde mydt af St. Hans Kloster, til hvilket Afgiften rimeligtvis var blevet henlagt fra Provstiet for Frue Kirkes Bedkommende. Oprindelsen til denne Afgift fra de omtalte Krongodser er tilstrækkelig oplyst af Bislop Engelstoft i Odense Byes Sognehistorie S. 104 og 184 f. Rector havde tidligere fra St. Knuds Kloster faaet 9 Sdlr. som Erstatning for 18 Mfl. Jordskuld for Vicariegaarden paa

Vestergade (see Nr. 1) foruden 7 Sdlr." paa Skovby (Særslev) Kirkes Begne".*) Dertil svarer accurat det Genant af 10 Rd. 2 Rigsorster og 16 £., som Frederik d. 3die tillagde ham, eller de 3 Tdr. Rug, 4 Tdr. Byg, som han nød af de nævnte Tiender, om hvilke N. Hals i sin Indberetning udtrykkelig bemærker, at de oppebares istedetfor Jordskyldspengene fra St. Knuds Kloster. I Skolebogen 1721 og senere anføres 3 Tdr. Rug, 8 Tdr. Byg af dette „Hs. Majest. Korn eller Skolens Korn“, som det almindelig kaldes, som hørende til Rectors Løn; men de 4 Tdr. Byg ere (som man seer af Naurs Regnskaber) Vederlag for den Deel af Lumbj Degnetiende, som tilforn havde ligget til ham, men senere oppebares af en Discipel. Hvad Hørerne angaaer, da er sjette Lectie-Hører en temmelig sjeldent Betegnelse for den af Christian d. 4de oprettede Hørerpost for nederste Classe, til hvilken Post ifølge Kongebrev af 12te October 1629 bl. A. var henlagt 30 Rd. af St. Knuds Klosters Indkomster (Ifr. Progr. f. 1858 S. 9 og 18), og for disse har han da ligeledes faaet Erstatning ved Andeel i Tienderne; men da Vøreren for nederste Classe eller Strikelectien for det Meste var en af Meesterlectiens Disciple, som havde andre ikke ubetydelige Indtægter (f. Progr. f. 1858 S. 18 f.), blev vel denne Part anvendt som Bidrag til Løn for Cantor, som efter Hals's Indberetning og Skolebøgerne havde 20 Tdr. Byg af Skolens Korn. De „to andre Hørere“,

*) Ifr. S. 9 f. Begge disse Ydeller anføres endnu i Skolebogen 1684 i Fortegnelsen over Jordskyldspengene til Rector, skjønt de ikke mere kom fra denne kilde eller i denne Form paa Naurs Tid; at han har fulgt øldre Hjemmelsmænd, viser hans Bemærkning: „Forklaring om denne Jordskyld har jeg uddragen af III Rectorum Fortegnelser, nemlig Sl. Mag. Hennings (1642—1653), Sl. Mag. Matthiis Bangs (1653—1663) og Mag. Halsé (1663—1687)“.

som havde Andeel i Skolens Tiender, vare 4de og 1ste Lecties Hørere, af hvilke hver fik 2 Tdr. 2 Skpr. Byg istedetfor $3\frac{1}{4}$ Rd. 8 ß., der var tillagt dem som Genant af Frederik d. 3die til Erstatning for en tidligere Ydelse, hvis Oprindelse ikke er klar, undtagen forsaavidt 4de Lectiehører var Sognedegn til Frue Kirke, althaa den Locat (Hører), hvem Rigs�antsler og Provstiets Lehnsmand Axel Urne i sit Revers dat. Juleaften 1568 (Sk. P. Nr. 66) havde til sagt „til sin Løns Forbedring Anpart af de Frue Kirkes Degne tillagte Pendinge og Besoldning“, og maaſke er 1ste Lecties Hører, som i de første Tider næsten altid ligeledes var en af de ældste Disciple (s. Prog. f. 1858 S. 17) regnet som den 12te af de i samme Revers omtalte tolv Degne (jfr. Engelstoft S. 185). — Foruden hvad der saaledes oprindelig ifølge Kongebrevene var tillagt de omtalte Lørere af de 8 Sognes Tiender, bestemte Kingo, som man seer af Maurs Skolebog fol. 7 og 10, vistnok temmelig egenmægtig, at Conrector istedetfor sin Andeel i Lumbh Degnekorn stulde have circa 14 Tdr. af Skolekornet, og dette Emolument nød han fra 1687 til 1802; ligeledes forbedrede Kingo af egen Magtfuldkommenhed Cantors Løn ved at assignere ham hele Aunslev Kongetiende (dog deri indbefattet de forhen omtalte 20 Tdr.), som efter daværende Capitelstaxt helsb fig til 70 Rd. (Maur's Skolebog fol. 18 vers.), og senere vedblev Cantor at hæve denne Sum eller saa Mæget af de 3 Kornsorter, som svarede til den efter Capitelstaxten. Skjøndt saaledes en ikke ringe Deel af Korntienderne tilfaldt Lørerne som Deel af deres Løn, blev dog en betydelig Part tilbage til Understøttelse for Disciplene, hvilke enten fik Korn in natura eller Penge derfor; Noget deraf blev, som man seer af Regnskaberne, anvendt til Bøger, Klæder, Papir o. s. v. til dem; men dette Beneficium delte Skjebne med Commu-

nitetsbeneficiet, hvorfra ligeledes den allerstørste Part var bestemt til Disciplenes Understøttelse; i 1802 blev det første henlagt til Skoleklassens Indtægter, det sidste adskilt fra Skolen og noget senere (ved kgl. Resolution af 22de Mai 1807) inddraget i den almindelige Skolefond. Ærvært blev Skolens Andel af disse Tiender modtagen i de første Tider sædvanlig in natura, siden i Penge efter Capitelstaxten, af Rector og af ham uddeelt efter den skriftlige Anvisning, Bisstoppen gav ifølge Fundatsen (Maurs Skolebog fol. 6, 12). Disse i Begyndelsen til forskellige bortfæstede Tiender blevé samtlige i Slutningen af det 17de eller i Løbet af det attende Aarhundrede perpetuerede til nærliggende Hovedgaard, og Afgiften steg saaledes ikke over det oprindelige Beløb, som var nævnet i Christian d. 5tes Fundats, nemlig:

11. Aunslev Sogns Kongetiende (Vinding Herred) udgjorde efter Kongebrevet 8蒲. Rug, 10蒲. Byg, 2蒲. Havre; allerede i Slutningen af det 17de Aarhundrede leveredes disse 20 Tdr. Rug, 30 Tdr. Byg og 10 Tdr. Havre, fra Rastenberg, siden fra Hindemae efter Fæstecontrakt, og ved kgl. Skjøde af 11te Marts 1766 blev denne Afgift perpetueret til Hovedgaarden Juelsberg (Vinding Herreds Pantebog Nr. 1 fol. 155). Afgiften betales med Penge efter Capitelstaxten.

12. Vesterhæsinge Sogns Kongetiende (Salling Herred) eller rettere sagt den Skolen tillagte Deel deraf, 1蒲. Rug, 2蒲. Byg, 1蒲. Havre, var endnu i Maurs Embedstid bortfæstet til Sognets Præst, men ved kgl. Skjøde af 19de Februar 1698, læst inden Fyenbo Landsting 24de August 1698 (verif. Copie G. P. uden Nummer) blev den perpetueret til Capitain i Livgarden Christopher Scheel imod Prioritet i Arrestkov Hovedgaard, som nu hører under Grevskabet Munkadell. Fra omtalte Gaard svares

altsaa aarlig til Skolen 2 Tdr. 4 Skpr. Røug, 6 Tdr. Byg og 5 Tdr. Havre, der betales med Penge efter Capitelstaxten.

13. Bantinge Sogns Kongetiende (i samme Herred) $2\frac{1}{2}$ 蒲. Røug, 1蒲. Byg og 15 Skpr. Havre, svaredes i Naurs Tid in natura af Yderne, men blev ved kgl. Skjøde af 16de Juli 1698 perpetueret til samme Capitain Scheel mod Prioritet i samme Hovedgaard, der aarlig svarer 6 Tdr. 2 Skpr. Røug, 3 Tdr. Byg og 1 Td. 7 Skpr. Havre med Penge efter Capitelstaxten.

14. Gjestelev Sogns Kongetiende (i s. Herred) $1\frac{1}{2}$ 蒲. 5 Skpr. Røug, $1\frac{1}{2}$ 蒲. 6 Skpr. Byg og 15 Skpr. Havre leveredes allerede i Naurs Tid fra Nordskov, til hvilken Hovedgaards Eierinde, Oberstinde Wolfrath den blev perpetueret ved kgl. Skjøde af 1ste April 1766, læst inden Fyenbo Landstthing 27de Januar 1790 (verificeret Copie i Skolens Archiv). I Rector Heibergs Regnskaber fra 1798—1800 faldes den Frelostte Tiende, hvoraf man kan slutte, at den allerede i Slutn. af forrige Aarhundrede ex bleven paalagt Hovedgaardens Fæsterne i denne By (Nørrelyndelse Sogn, Åsum Herred), og da den senere Eier, Major Sehested folgte en stor Deel af Bøndergodset til Fæsterne, overførte han uden videre i de 1830 paa 5 Bøndergaarde i Frelostte udstedede Kjøbecontracter paa disse Gaardes Eiere Afgiften til Skolen, i det Hele 4 Tdr. 4 Skpr. Røug, 5 Tdr. 3 Skpr. Byg og 1 Td. 7 Skpr. Havre med $7\frac{1}{2}$ Skpr. Røug, 1 Td. $\frac{3}{5}$ Skpr. Byg og 3 Skpr. Havre for hver Gaard, uden derom at underhandle med Skolen, der rigtignok modtager Afgiften fra Bønderne, men endnu maa betragte Nordskovs Eier som sin Debitor. Ærværdigt er Afgiften til alle Tider lige til nu leveret med Korn i Skeppen, der følges efter Capitelstaxten.

15. Svanninge Sogns Køngetiende (f. Herred), 6 Pd. Rug, 5 Pd. Byg og 30 Skpr. Havre, leveredes allerede i Maurs Tid i det mindste for den større Deel fra Steensgaard og blev ved kgl. Skjede af 2den August 1698 perpetueret til Geheimeraad Schultz til Steensgaard mod Prioritet i Svanninge Kirke og Kirketiende, der nu eies tilligemed Køngetienden af Grev Bille Brahe efter Skjede af 16de April 1836 (Salling Herreds Skode- og Banteprotokoller). Årlig erlægges altsaa fra nævnte Herregård 15 Tdr. Rug, 15 Tdr. Byg og 3 Tdr. 6 Skpr. Havre med Penge efter Capitelstaxten.

16. Uggerslev Sogns Køngetiende (Skam Herred) $2\frac{1}{2}$ Pd. 5 Skpr. Rug, $2\frac{1}{2}$ Pd. Byg, 1 Pd. Havre leveredes i Maurs Tid fra Uggerslevgaard, hvis Eier havde den i Fæste, og blev ved kgl. Skjede af 21de October 1766 perpetueret til Ørritslevgaards døvendende Eier Krigsraad Skebye. Denne Gaard svarer nu 6 Tdr. 2 Skpr. Rug, 7 Tdr. 4 Skpr. Byg og 5 Tdr. Havre, som betales med Penge efter Capitelstaxten.

17. Allefsø Sogns Køngetiende (Runde Herred) 2 Pd. Rug, 2 Pd. Byg, 15 Skpr. Havre, leveredes i Maurs Tid fra Dallund, senere fra Østrupgaard (Jordskylsprotok.); i nyere Tid erlægges Afgiften af Odense Communitet, som oppebærer Tienden (f. Indbydelseskrist. f. 1855 S. 58), med 5 Tdr. Rug, 6 Tdr. Byg og 1 Td. 7 Skpr. Havre, der betales med Penge efter Capitelstaxten.

18. Davinde Sogns Køngetiende (Aasum Herred) $2\frac{1}{2}$ Pd. Rug og $2\frac{1}{2}$ Pd. Byg, leveredes i Maurs Tid fra Sanderumgaard; efter Auction 14de November 1764 blev denne Tiende overdraget til den Høistbydende Dr. og Professor philosophiae (designatus) Peter v. Westen ied kgl. Skjede af 5te October 1767, læst inden Fyenbo Landsthing d. 30te Juni 1773 mod Afgift til Skolen af 6 Tdr.

2 Skpr. Rug og 7 Dr. 4 Skpr. Byg aarlig, der svares fra Selleberg, en af de Gaarde, som eiedes af nævnte Professor, der befattede sig med mange Ting og dengang var Apotheker og Sukkerraffinadeur i Odense. Tienden betales med Penge efter Capitolstaxt. Skolens Rettighed er ogsaa conserveret ved nuværende Tiers Adkomstdocument.

19. Refusion for Huusleie til Rector, 16 Rd. af St. Knuds og 4 Rd. af Frue Kirke. Efterat den faldefærdige Rectorresident, der laae ved Siden af Adelens Gaard (senere Landthingsbygningen, den nuværende Borgerstole) i Aaret 1726 var bleven solgt paa St. Knuds Kirkes Begne og til Fordeel for den, gav Magistraten allerede 11te Marts 1728 Kirkeværgen Ordre til at udbetaale samme Kirkes Andeel af Godtgjørelsen for Huusleien 16 Rd. aarlig (verificeret Copie af Anviisningen og Kvitteringen, Sk. P. Nr. 51). Men Rector Prof. Th. B. Birch er od ansegte under 16de Marts f. A. Stiftsøvrigheden om, „at der maatte ikke alene blive anviist ham den aarlige Huusleie fra den Tid af, at Huset var blevet bortsolgt, men og at der maatte forsikres hans Efterkommere i Embedet om Continuation dermed“. Stiftsøvrighedens Opfordring til Magistraten, at afgive Erklæring om dette Andragende, efterkom denne ved under 2den Juni 1728 at give følgende Paategning paa Andragendet: „Af de thve Rigsdaler, som Rector scholæ istedenfor fri Huus efter Loven med Vedkommendes Godtbefindende er tillagt, finde vi for billigt, at St. Knuds Kirke for sin Part (i Henseende at det gamle og nedfaldne Huus, som Rectores ved den Latinstole i forrige Tider haver havt til Beboelse, efter Kongl. Alleruaadigste Tilladelse til dens Nutte og Bedste er afhaendet) bør efterdags at svare og betale til Rector scholæ, som nu er eller herefter bliver constitueret, Penge sexten Rig-

daler, skriver 16 Rd. Courant, som Kirkevægerne hvert Aars 11te Martii imod Kvittering erlægger; og som vor Frue Kirke her sammesteds (da St. Hans Kirke nu ingen Evne dertil haver) svarer de øvrige fire Rigsdaler til Hunsleien, saa holder St. Knuds Kirke derimod den latinske Skole vedlige paa den Maade, som hidtil skeet er". Denne Forpligtelse blev approberet af Stiftsbefalingsmand C. Rosenkrantz og Bisshop J. Lødberg under 22de Januar 1729 (Sk. P. Nr. 52; jfr. Indbydelsesftr. ved Skolens Indvielse 1846 S. 32 f.).

Af de reducerede Skolers Indkomster skulde efter Rescriptet af 4de Marts 1740 (Fogtm. Saml.) henlægges hvad der overskød fra Rudkjøbing, Svendborg og Faaborg nedlagte Skoler, og for saavidt disse Midler tilfaldt Docentes, skulde blot Rector og Corrector have Deel deri til deres Løns Forbedring, idet de fra de reducerede Skoler udkommende Beløb, nemlig fra Rudkjøbing 35 Rd., fra Faaborg 25 Rd. og fra Svendborg 33 Rd. 3 Mk., tilsammen 93 Rd. 3 Mk. skulde deles lige mellem disse tvende Lærere. Denne Sum, som ogsaa endnu findes angiven i den under 18de Marts 1796 forfattede Designation og i den under 15de October 1797 af Bisstoppen til Cancelliet efter Befaling indsendte Fortegnelse over disse 2 Læreres Indtægter (St. P. Correspondance indtil 1802), er noget større end den, som findes hos Hofm. V S. 54 og 55, hvilket vel kommer af, at der paa den Tid, da Materialierne til Fundatserne samledes, ikke erholdtes Landgilde af Gaarden i Veistrup, der da var øde. I Skolens saakaldte Jordskylsprotokol (hvor der bl. A. ogsaa findes nogle Aars Regnskab over Indtægterne fra de reducerede Skoler) opføres 1750 som Lærernes Andeel af disse Skolers Formue, fra Svendborg: en Gaard i Bei-

strup og en Gaard i Torpe, fra Faaborg: Halvdelen af en Gaard i Ulmeovre og en Part af Anna Rosenkrantz's Legat.

20. Afgift af en Gaard i Veistrup Sogn, Gudme Herred, tillagt Skolemester ($\frac{2}{3}$) og Locaterne ($\frac{1}{3}$) i Svendborg af Johan Friis til Hesselager ved Fundats dat. Fredagen næst efter Søndagen Quasimodogeniti 1554 (Copie i H. Svanes og andre Nyborg Stolebøger i Bispearch. afstr. Hofm. V S. 450 f., VI S. 77). Landgilden angives der at udgjøre 1 Pd. Byg, 1 Ørte Rug, 1 Galt, 1 Ørte Havre, 1 Otting Smør, 9 Skilling Erritspenge, 4 Høns og 2 Gjæs; den øvrige Herlighed blev forbeholdt Hesselagergaard. Siden klagede Henning Walkendorph til Glorup over, at denne hans Gaard ved den høje Landgilde var nær ved at ødelægges, hvorfor Henrik Lange til Rygaard og Henning Povisch til Hollufgaard efter kongl. Befaling af 13de Januar 1646 lode Gaarden syne og derpaa ved Brev af 19de August s. A. nedsatte Afgiften til 1 Ørte Rug, 1 Ørte Byg, 1 Ørte Havre, 1 Lam og 1 Gaas (Copiæ-Bog i Karen Brahes Bibl. S. 110 f.). Til samme Beløb angives Landgilden i Nordskydsprotokollen fra 1750 af med Undtagelse af at der tilføjes 2 Høns, og denne Afgift 1 Dd. 4 Skpr. af hver Kornsort og istedetfor Creaturene 3 Rd. 32 f. svares endnu fra Tisselholt, hvortil Gaarden allerede laae 1750. Af Tisselholts Eier blev Gaarden afhændet til Føsteren ved Skjede af 12te Decbr. 1841, last 23de s. M., hvorefter den til Skolen hørende Landgilde skal til hvert Aars Mortensdag in natura leveres til Tisselholts Eier, der erlægger Afgiften til Skolen til Forfaldestiden 11te Febr.

21. Afgift af en Gaard i Næraatorp, i Sønder-Næraa Sogn, Aasum Herred, 1 Pd. Byg, en Otting Smør, 9 Skilling Erritspenge, ligeledes til Skolemester og Locaterne i Svendborg efter samme Fundats. Allerede 1750 svaredes

istedetsfor Landgilden in natura 4 Rd. i Penge, og samme Afgift svarer endnu af Gaarden og dertil hørende Mølle, kaldet Tarup-Mølle, der hører under Hovedgaarden Torpegaard. Afgiften erlægges til Skolen ikke af Godseieren, men af Fæsteren efter den i Fæstebrevene (hvorfra det seneste er udstedet 19de Juni 1841 og thinglæst 9de Octbr. f. A.) indførte Clausul.

22. Afgiften af en Gaard Ulme ovre kaldet, Ulballe Sogn, Salling Herred, 3 Drter Byg, som fra gammel Tid havde været ydet til Vor Frue Alter i Faaborg Kirke, men siden tillagdes Skolemesteren i Faaborg og en faderløs fattig Pebling i samme Skole ifølge Otto Rønnows Fundats dat. Torsdag næst Alle-Helgens Dag 1551 (Copie i Faaborg Skolebog i fol. i Skolens Archiv, Hofm. VI S. 132 f.). Afgiften skulde aarlig leveres til Sognepræsten i Faaborg, og han tillsigemed Borgemesteren og andre Dannemænd skulde stifte de 3 Drter imellem Skolemesteren og Peblingen, „som de ville bestaae og antvorde for Gud“. Denne Fordeling er altid skeet saaledes, at i Faaborg Legatet er deelt lige imellem Rector og her imellem Rector og Conrector paa den ene og een eller flere Disciple paa den anden Side, hvorfor ogsaa nu kun den halve Indtagt, 2 Dr. 2 Skpr. Byg, tilfalder Skolekassen, den anden Halvdeel derimod Stipendieoverstudsfonden. Hos Hofman l. c. er tilføjet: „Gaarden er forlængst afbrudt og Jorden lagt under Nødkildegaard“, hvorfra Afgiften, saa længe den har ligget til Odense Skole, er blevet svaret og i Skjøder betragtet som en Hestelse paa den nævnte Hovedgaard.

23. Frue Anna Rosenkrantz til Søholm stiftede 7de Marts 1616 et siden af hendes Søn Palle Rosenkrantz til Glimminge under 10de Juli 1620 fornyet Legat paa 500 Rd., af hvis Renter Skolemesteren i Faaborg aarlig

stulde have 10 Rd. og Disciplene i samme Skole Resten (Copie i Faaborg Skolebøger, austr. hos Hofm. VI S. 126 ff.). Capitalen blev 1624 indbetalt af Urvingerne og udltaant til Niels Friis til Krastrup, men efter 1641 til Borgere i Faaborg. I Slutningen af forrige Aarh. havde Skolen endel Bryderier med Inddrivelsen af Renterne og Capitalens Sikkerhed; om Noget deraf dengang gik tabt, vides ikke.

Foruden det hidtil nævnte Gods hørte til den gamle latinske Skole, til lige Gavn for Lærere og Disciple, den oftere omtalte rige Stiftelse, Communitetet, hvorom det Hørnødne findes i Cantor Mummes Afhandling Progr. f. 1855. Desuden eiede Skolen, da den i 1802 undergik en Reform, en Capitalformue af 13,718 Rd. 4 Mfl. 8 f., hvilken Capital dog, paa faa hundrede Rigsdaler nær, bestod af de til Disciplenes Understøttelse af private Belgjørere bestemte Legater, med Indbegreb af Frøken Ernst's Legat for Dimissi, der alene udgjorde 8,000 Rd.

R. Odense Gymnasium.

Den første Spire til Odense Gymnasium var Rectoratet i Theologien, et Embede, der allerede var oprettet her 1538 eller 1539, men blev stadfæstet 1542 ved Riber-Artiklerne, i hvis 23de Stykke det hedder: „Prior af St. Knuds Kloster skal og iligemaade holde en lerd Theologum og besørge den med lige tilbørlig Underholdning og Besoldning.“ Dette er dog kun en Gjentagelse af hvad der tidligere var paalagt Prioren, ligesom Kongen ogsaa allerede 1538 havde tilstaanet Væsemesteren Bolig i St. Clara Kloster, og 1541 havde befælet Prioren at vedligeholde den (Bede Simonson Bidrag

til Odense Byes ældre Hjst. II, 2, S. 5, 20 jfr. S. 24). I Begyndelsen sik han altsaa hvad der hørte til Livets Op-hold af St. Knuds Kloster; men da dette vel var temmelig knapt tilmaalt, tilkendegav Kongen i et Brev til Sognepræsten til St. Hans dat. Aabhuin. Fredagen næst efter Søndagen Jubilate 1541: „Sammeledes schall then Læsemester til St. Knudt hafve til sin Løns Forbedring ofver thet, som Prior af St. Knudt hafver Lovvet hannem, thet første Vicarie, som falder vdi Vor Kjøbsted Ottenfæ, som Wii oc Kronen hafve magt til at forleene“.*). Ogsaa skal Rynkeby Sognekald i Embedets første Tid have været forbundet dermed (Engelstoft Od. Sognchjst. S. 54). Intet af disse to Beneficier blev imidlertid hunderlig længe ved Embedet, om ellers det første er kommet videre end til Loftet; det sidste var kun personligt, ligesom ogsaa Ubberød Kald, der ved Christen Povelsens Brev 1567 blev tillagt den davarende Læsemester (Bircherods Msspt. i Skolens Bibliothek S. 634 f.). At Læsemesteren indtil 1555 ogsaa har haft St. Jørgens Kald, saaledes som B. Simonsen II. 2. S. 88 fortolker Blochs Ord f. G. S. 272, er vistnok feilagtigt. Derimod sik Embedet samme Aar sin første varige Indtægt, nemlig:

24. Særslæv Kongetiende, tillagt Læsemesteren at oppebære udi Negen ved Kongebrev dat. Nyborg Onsdagen efter H. 3 Kongers Dag 1555 (Origin. p. Berg. G. P. Nr. 44, aftrykt hos Hofm. V S. 35). En Specification af dens oprindelige Beløb findes hos Vac. Madsen Bisitatsb. S. 24. Siden blev denne Tiende efter Forening imellem

*) Af dette Kongebrev, som neppe er til mere, synes Prof. theolog. Knud Landorph, der under 12te April 1692 har givet en udførlig Indberetning til Bispen om dette Embedes Løn (G. P. Nr. 35), selv at have haft Originalen i Hænder. Kfr. B. Simonsen S. 18.

Etatsraad, Landdrost til Pinneberg Martin Conrad Bierman v. Ehrenschild til Enggaard og Lector Prof. Knud Landorph med Kongel. Confirmation af 13de Juli 1697 (Orig. G. P. Nr. 51) henlagt til evindeligt Fæste under Enggaard (nu Grevskabet Gyldensteen) imod aarlig Afgift af 120 Rd. i gode danske Kroner til hver 24de Februar, samt et billigt Fæste deraf til daværende Lector og til hans Successorer i Lectoratet til enhver Tid. Den aarlige Afgift var allerede i det mindste i sidste Halvdeel af forrige Aarhundrede, rimeligvis paa Grund af Forandring i Møntfoden, 127 Rd. 3 Mk., og denne Sum svares endnu aarlig. Indfæstningen betaltes tidligere ved hver ny Lectors Ansættelse; men om Størrelsen af dette saakaldte „billige Fæste“ er Intet bekjendt; ved Kgl. Bevilling af 2den November 1804 blev det bestemt, at Indfæstningen for Fremtiden skulde betales til Cathedralskolens Kasse ved hver Omskiftning af Grevskabets Besidder og skulde udgjøre 114 Tdr. Rug, 114 Tdr. Bng og 114 Tdr. Havre, beregnede efter Middelsum af de 10 sidste Aars Capitelstaxt; dengang blev som Indfæstningssum erlagt 1000 Rd., og i Aret 1837, da Lehnet sidste Gang skiftede Besidder, 939 Rd. 30 ff.

25. Åsum Sogns Kirketiende. Åsum, en af St. Knuds Klosters Kirker, som en kort Tid havde været forenet med Præstekaldet ved St. Albani Kirke, gif, efterat den sidste Prior havde ressigneret, ifølge Frederik d. 2dens Fundats af 5te Marts 1572 (Hofm. V S. 65) over til Lectoratet, saaledes at Læsemesteren selv skulde forrette alle Præstetjenester der, og nyde alle Præsterenter, som Præsten til St. Albani Kirke hidtil havde havt deraf. Dette blev bekræftet ved Christian d. 4des første Fundats for Gymnasiet, dat. 18de Februar 1621 (Orig. p. Bergam. G. P. Nr. 1 aftrykt hos Bloch S. 245 ff. og i Udtog hos Hofm. V S. 8), hvorved Lector

theologiæ blev bestillet til Professor theologiæ ved Gymnasiet med noget forsøgt Løn. En førstfelt Befaling til Sognemændene i Aasum, at yde Kirketienden til davaerende Lector M. Jens Povlsen Winding og til hans Efterfølgere, har Kantsler Christen Friis paa St. Knuds Klosters Begne udstedet under 26de September 1637 (Copie G. B. Nr. 48, astrykt hos Hofm. V S. 20). Heraf kan man slutte, at Kirketienden først da blev lagt til Embedet (jfr. ogsaa Jac. Madseus Visitatsbog S. 24). Hvad Forandringer med Kaldet angaaer, da hedder det i Christian d. 4des første Fundats f. Gymn. fun, at Lector skal lade de Sogne, han har, betjene „ved en residerende Capellan, eller saa, at der ingen Klage overkommer“. I Almindelighed holdt Prof. theolog. en personel Capellan, indtil Aasum ved Rescript af 3de April 1739 blev lagt som Annex til Seden, der da først blev et selvstændigt Sognekald (jfr. Engelstofts Sognehist. S. 178). Herved mistede Professoren Frihed til selv at betjene Kaldet eller selv at vælge sig en Vicarius, samit, ved den efter Kgl. Ordre af Stiftsørvigheden forfattede og under 19de Juni s. A. confirmede Ligning og Deling af Kaldets Indkomster, Alt med Undtagelse af Præste-Korntienden og den halve Deel af Præstens Andeel af Dveg= samt Bælge= og Boghvedetienden. Men da efter Prof. Nannestads Død Prof. ling. Græcæ Chr. G. Seydlitz tillige blev bestillet til Professor linguæ hebr. og Lector theologiæ, bestemtes samtidig dermed ved Rescript af 9de October 1782, at Aasum Sogns Præstetiendo herefter skulde henlægges til Sognepræsten i Seden, imod at Seydlitz fik et Vederlag derfor af 100 Rd. af Communiteten. Begge Tiender bleve i Gymnasiets Tid borlægt paa visse Aaremaal; men man har kun Efterretninger om Forpagtningssummens Størrelse i Slutningen af 18de Aarh., da Kirketienden ene var tilbage. Denne blev

1784 bortforpagtet paa 3 Aar til Generalgouverneur Røe p-s-
dorff til Østergaard, at oppebære udi Negen, for 170 Rd., og
1787 efter paa 3 Aar til Gjestgiver Lausen i Odense for
1 Rd. pr. Tønde Hartkorn, ialt for 206 Rd. 3 Mt. 3 §.
(Gymnasiets og Skolens Fæsteprotokol fol. 52 og 53); i
Gymnasiets allersidste Tid indtil 1802 indbragte Bortforpagt-
ningen 284 Rd. (Prof. Gibberns Optegnelser) foruden
13 Rd. 14 §. for Qvægtienden. Ved den under 17de Fe-
bruar 1803 afsluttede og under 5te April næstefter allern.
confirmerede Tiendeforening bestemtes, at af Sognets dava-
rende Hartkorn, 206 Tdr. 4 Skpr. 2 Alb., skulde svares af
Aasum By pr. Td. Hartkorn 1 Skp. Rug, $2\frac{1}{4}$ Skpr. Byg
og 2 Skpr. Havre, af Rogelund By (og Hans Jensen i
Aasum) pr. Td. Hartkorn 1 Skp. Rug, $1\frac{1}{2}$ Skp. Byg og
 $1\frac{1}{2}$ Skp. Havre, at betale i Penge efter 10 Aars Middel-
priis, hvilket sidste ved Kgl. Bevilling af 8de December 1820
blev forandret til Betaling efter hvert Aars Capitelstaxt.
Efter Fradrag af hvad der i Aarene 1805 og 1809 er ind-
taget til Landevei er Hartkornet i de senere Regnskaber bereg-
net til 205 Tdr. 5 Skpr. 3 Fdkr. $\frac{5}{8}$ Alb., hvorfaf ydes aarlig
25 Tdr. 5 Skpr. $2\frac{7}{8}$ Fdkr. Rug, 52 Tdr. 2 Skpr. $\frac{3}{8}$ Fdkr.
Byg og 47 Tdr. 5 Skpr. $2\frac{3}{8}$ Fdkr. Havre; Qvægtienden
derimod er siden 1803 uforandret beregnet til 8 §. pr. Tønde
af det oprindelige Hartkorn, tilsammen 17 Rd. 20 §. Paa
denne Indtægt hvile Forpligtelserne og Udgifterne, som paa-
ligge Kirkeeiere, hvortil ogsaa hører Vedligeholdelsen af det
saakaldte Kirkehus med tilliggende lille Haveplads, af Hart-
korn $\frac{3}{4}$ Alb., bestemt til Degneenkærde.

Oprindelsen til denne sidste Forpligtelse er temmelig dun-
kel, og den hele Servitut grunder sig viistnok mere paa mange
Aars Hævd end paa nogen Forskrift; af Stiftsøvrighedens
Skrivelse til Cancelliet af 24de December 1797 samt af de

Forhandlinger, som i Aaret 1834 blevé førté imellem Forstanderskabet og Amtsprovst Lütken, og i 1845 og 1846 imellem Forstanderskabet og Ephoratet, ses kun, at i den Tid der var Degn i Åsum, kaldet af Professor theologiæ ved Gymnasiet, var dette Huis Degnebolig; men siden, da Skolelæreren havde faaet Bolig i den nye Skolebygning, bortfæstede daværende Professor theolog. Dr. Nannestad det til en Huismand, og satte da i det under 24de Juli 1777 til Anders Larsen udstedede Fæstebrev (i Bispearchivet), „at Fæsteren skulde være forpligtet til efter lovlige $\frac{1}{2}$ Åars Opsigelse at forlade Huset, som han (Nannestad) havde bestemt til Degneenkesæde, naar Huset til en Degneenkes Beboelse maatte fornødiges“. Det synes da fra først af at have været en af daværende Beneficiarius af egen fri Willie foretagen Disposition, der selværlig var bindende for hans Embedstid, men om hvis Gyldighed for Eftertiden der vel kunde være Twivl. Da Sognedegn og Skoleholder i Åsum Henrik Hansen kort efter sin Ansættelse under Foregivende af, at hans Formand for sin Embedstid havde overladt Huset til Kirkens Forstander at leie bort, ansøgte om, at denne gamle Bolig igjen maatte overlades ham til Raadighed, oplyste Stiftsøvrigheden i den forhen nævnte Indstilling af 24de Dec. 1797, at Degenens Paastand var usand, idet Afgiften af Huset ingenlunde var tillagt Åsum Degnekald, men Odense Gymnasiis Lectorat, og Huset bortfæstet af Lector theologiæ, og Cancellier resolverede, overeensstemmende med Indstillingen, under 18de Januar 1798: „at Degnen umulig kunde have anden Adgang til det saakaldte Kirkehuus end til eventuel Bopæl for hans eventuelle Enke, der ei heller ved det paa Huset af Kirkeierien udstedte Fæstebrev var hende betaget“. Denne Cancelliersolution er da det eneste Document, som man senere imod Skolens Indsigler har paaberaabt sig som Hjem-

mel for Forpligtelsen; men en bedre Hjemmel er vel den lange Tids Praxis. Efterat Kirken fra Gymnasiet var gaaet over til Skolen, blev dette Huus, der „som faldefærdigt blev opbygget“ i Aaret 1816 med en Befostning af 1200 Rd., bortleiet til Forskjellige, og først 1825, da Skolelærer Hansen døde, blev det virkelig Enkesæde; efter Enkens Død 1834 var det igjen en Tid lang bortleiet og undergik atter en Hovedreparation inden den følgende Skolelærer Basts Enke, som endnu hboer det, flyttede derind i Aaret 1848. Ikke Enkerne, men Skolen har hidtil bestridt samtlige Afgifter og Reparationer, og en ringe Erstatning derfor giver den ubetydelige Leie, som kan indkomme, naar der ingen Skolelærerenke er eller en saadan ikke attraaer Boligen.

26. Aasum Kirkejord, liggende adspredt, hvis hele Areal angives til Hartkorn 1 Rd. 2 Skp. 2 Alb., har vel i det mindste lige saa længe som Kirken hørte med til Embedets Emolumenter; iovrigt ere disse Jordstykker paa Grund af den ubetydelige Indtægt, de gave, ikke førstilt omtalte før i den sidste Halvdeel af forrige Aarhundrede, da de findes at være bortfæstede til 3 Gaard- eller Huusmænd i Aasum, hvoraf de to hver havde $\frac{1}{4}$, den ene det Halve af ovennævnte Areal. Indfastningssummen var ubetydlig og den aarlige Indtægt er af Prof. Sibbern beregnet til 5 Rd. I de ufuldstændige Regnskaber, som endnu haves for Tiden fra Gymnasiets Op-hævelse til 1819, er denne Indtægt enten ikke førstilt opført eller ansat til 6 Rd. 3 Ml. 1 f. S. B. Ved Kgl. Resolution af 26de Mai 1819 blev den ene Fjerdedeel, af Hartkorn 2 Skpr. 2 Fdl. $1\frac{3}{4}$ Alb. overdraget den daværende Fæster deraf, Gaardmand Hans Jørgensen til Ejendom for Kjøbsum 250 Rd. Sølv og imod en aarlig Afgift af 2 Skpr. Rug, 2 Skpr. Byg og 2 Skpr. Havre, at betale i Penge efter hvert Aars Capitolstæxt. Da den anden Fjerdedeel, af

Hartkorn 2 Skpr. 2 Fdkr. $2\frac{1}{4}$ Alb., i Aaret 1821 blev førsteledig, overdroges den ved Universitetsdirectionens Skrivelse af 16de Juni s. A. til Huusmand Anders Nielsen i Assum imod at han i Indfæstning betalte 20 Rd. Sølv samt i aarlig Landgilde 2 Skpr. Rug, 2 Skpr. Byg og 2 Skpr. Havre efter hvert Aars Capitolstaxt og desuden i Penge 1 Rd.; men ved Kgl. Resolution af 14de Mai 1847 erholdt samme Huusmand Jordloddene efter Ansøgning i Arvesæste paa de Vilkaar, at han erlagde en Kjøbesum af 300 Rd., hvoraf dog 200 Rd. kunde blive staaende paa første Prioritet i Ejendommen, og endvidere forpligtede sig til at svare en aarlig Afgift til Kirken af 2 Skpr. Rug, 2 Skpr. Byg og 2 Skpr. Havre, at betale efter hvert Aars Capitolstaxt, samt at derhos ved hver fremtidig Forandring af Jordloddens Besidder erlagdes en Recognition af 5 Rd. Det tredie Stykke endelig af denne Kirkens Jord paa Assum Mark, af Hartkorn 5 Skpr. 1 Fdkr. $\frac{3}{4}$ Alb., blev sidste Gang bortføjet i Aaret 1826 af Cathedralskolens Forstanderstab til Erik Hindse sen imod den fra Arilds Tid sædvanlige aarlige Landgilde 2 Rd. og dengang uden Indfæstningssum, da den foregaaende Fæsters Enke efter Accord med den nye Fæster ved Skjøde af 2den April s. A. havde overdraget Skolen Ejendomsret til de af hendes afd. Mand paa Jorden opførte Bygninger (Fæsteprotok. fol. 58). Disse 2 Rd. Sølv aarlig betaltes af det nu saakaldte Røgelundshuus indtil den sidste Fæsters Enke ved Kgl. Resolution af 15de Mai 1846 efter Ansøgning erholdt Stedet med tilliggende Jordlod i Arvesæste paa de Vilkaar, at der erlagdes en Kjøbesum af 600 Rd., hvoraf dog 400 Rd. kunde forblive indefstaaende paa første Prioritet i Ejendommen, og at Arvefæsteren endvidere forpligtede sig til at svare en aarlig Afgift til Kirken af 4 Skpr. Rug, 4 Skpr. Byg og 4 Skpr. Havre, at betale efter hvert Aars Capitolstaxt, samt ved hver

fremtidig Forandring af Stedets Besidder en Recognition af 5 Rd. De to sidst afhændede Jordloders Hjøbsummer blevne indlemmede iblandt Stiftets offentlige Midler som Kirkens Ejendom, hvilket ikke synes at være blevet fordret eller blev iagttaget med Hensyn til den i Aaret 1819 folgte Jordlod. Revisionen har gjentagne Gange klaget over Henlæggelsen af Skolens Ejendom til en anden Administration, hvilket forvoldte forøgede Administrations-Omkostninger, men har dog ikke funnet bevirke nogen Forandring heri.

27. Deputat af St. Knuds Kloster og siden Re-fusion derfor fra Odense Amtstue. I Frederik d. 2dens Fundats af 5te Marts 1572 hedder det, at Asum Kirke skal tillægges Læsemesteren, dog saaledes, „at han hermed Intet forkortes af den Løn, han tilsyn har haft baade af St. Knuds Kloster og andensteds, efter de Fundatser, Breve og Stadfæstelser, derpaa gjorte og indgangne ere“, og denne Løn af St. Knuds Kloster blev, da Klosteret havde faaet en verdslig Lehnsmand efter Priorens Resignation, ved samme Konges Fundats af 18de November 1572 (Drig. paa Berg. G. B. Nr. 24, aftenlyt hos Bloch S. 242 f., Hofm. VI S. 254) fastsat til aarlig at skulle udgjøre 60 Rd.; endvidere skulle Lehnsmanden lade hude ham 20 Læs Bed, 4 Læs Hø og forstaffe ham fri Olden til hans Sviin. Som Professor theologiae fik han ved Fundats af 18de Februar 1621, rimeligvis istedetfor de omtalte 60 Rd., af St. Knuds Kloster 24 Tdr. Rug og 36 Tdr. Byg samt 12 Lam, 24 Gjæs, 24 Par Høns, 40 Læs Bed: i hvilket sidste Deputat dog de før omtalte 20 Læs vare indbefattede, som man seer af Christian d. 4des yderligere Bevilling af 15de December 1637 (omtalt i Landorphs Indberetning; jfr. Hofm. V S. 20) paa 60 Læs Bed af St. Knuds Skove foruden hvad han ellers aarlig af forn. Skove var forundt, saa at han siden skulle have til-

sammen 100 Læs Bed. Efterat St. Knuds Klosters Lehni var ophævet, blev den Genant, som derfra pleiede at leveres, henlagt til St. Hans Kloster tilligemed $33\frac{1}{3}$ Rd. i Huisleie istedetfor Residents, der i Krigens Tid var bleven ødelagt og hvis Ruiner og Areal blev givet til Reparation og Udvidelse af Bispegaarden ved Kgl. Brev af 10de September 1664 (Drig. G. P. Nr. 36, i Udtog hos Hofm. V. S. 35). Istedetfor alle de forhen nævnede Emolumenter fik nu Embedet ifølge Kongebrev af 15de September s. A. (s. ovenfor Indledn. til Nr. 11 ff.) 24 Tdr. Rug, 36 Tdr. Byg, 24 Skpr. Havre, 24 Gjæs, 12 Lam, 48 Høns, endvidere istedetfor Ildebrand og Sviinsolden $14\frac{1}{2}$ Tdr. Byg, desuden 4 Læs Hø og istedetfor Huisleie aarlig 20 Tdr. Byg; i Christian d. 5tes Brev af 17de November 1670 (s. steds.) angives samme Beløb for alle Dele, undtagen at der staaer 24 Tonder Havre istedetfor Skjepper, men vel kun ved en Skrifteil, som maa være bleven berigtiget, da der i den følgende Tid kun blev leveret fra Amtstuen 3 Tdr. Havre. Koruet blev senere fra Amtstuen betalt med Penge efter Capitels-taxten og som Equivalent for Hæt, Lammene, Gjæsene og Hønsene blev erlagt 13 Rd. 4 Mt. til vedkommende Professor og siden til Skolens Kasse. Men ved Skrivelse af 3die April 1841 underrettede Universitetsdirectionen Skolens Forstanderskab om, at de Deputerede for Finantherne havde tilhendegivet Directionen, at de Sumner, som bleve at udrede af Finantsklassen til de Directionen underlagte Stiftelser, herefter vilde blive i samlet Sum anviste af den Kgl. Zahlfkasse, for at derefter vedkommende Instituter kunde erholde det hvert især tilkommende Beløb. Denne tilsyneladende saa ligegyldige Bestemmelse har rimeligvis givet den her omtalte Indtægt Banesaar. Directionen resoverede strax, at de 13 Rd. 4 Mt. tilligemed en anden Pengerefusion af 50 Rd., som vil

blive omtalt nedenfor Nr. 36. b., skulde herefter indflyde ikke i Odense Skoles Kasse, men i den almindelige Skolefond; men værre var, at Refusionerne til denne og andre Skoler for Fremtiden paa Statsbudgetterne og i Statsregnskaberne kom ind under den ulyksalige Rubrik: „Tilskud fra Finanserne til det lærde Skolevæsen“, hvorved det, som i Virkeligheden var en ingenlunde rundelig Erstatning for Sordegods eller anden Ejendom, Staten i Fordums Dage havde taget fra en Stiftelse, kom til at see ud som en Understøttelse, over hvilken først Dagbladene fastede sig og hvilken siden Rigsdagen bekämpede som unødvendig og utilbørlig. Enden blev, at Ministeriet under 8de April 1857 underrettede Ephoratet og Forstanderskabet om, „at det ved Finantslovens Vedtagelse paa Rigsdagen var bestemt, at for indeværende Finantsaars den Skolen tillagte Refusion fra Amtstuen i Køn efter Capitelstaxten skulde bortfalde“; og da Forstanderskabet i Begyndelsen af 1859 forespurgte sig om, hvorvidt Refusionen kunde ventes for 18⁵⁸/₅₉, svarede Ministeriet under 23de Februar 1859 „at bemeldte Refusion siden Finantsaaret 18⁵⁷/₅₈ indtil videre er bortfaldet“.

Saavidt om Lector theologiæ. De andre Gymnasieprofessorers Lønningsforhold ere ikke lidet forvilkede. Christian d. 4de havde sin Nød med at skaffe disse Professorer Udsigt til et tarveligt Udkomme; ifølge Fundatzen af 18de Februar 1621 skulde Professor logicus have Vicariatus Vincentii og Trium Regum i Roeskilde Capitel, og Physicus et Mathematicus fik tillagt Vicariatus magnæ imaginis et Ixonis ligeledes i Roeskilde; Rector skulde være Professor latinæ eloquentiæ, og Corrector Prof. linguarum Græcæ et hebraicæ, men begge de sidste uden særligt Løn derfor. Tillige blev der givet Professorerne Haab om Residentser,

hvilke de dog aldrig sit. Det roeskilde Altergods (hvorpaa der findes en gammel specificeret Fortegnelse ibl. G. P. Nr. 45) nød de vistnok kun faa Aar, hvis det overhovedet er kommet videre med endeel af disse Indtægter end til Expectance; at de i al Hald have været meget utilstrækkelige, sees af, at der ved Christian d. 4des Brev af 1ste October 1629 (Orig. og Copie G. P. Nr. 25, i Uldtog hos Hofm. V S. 19) blev tillagt Logieus Nørreby-Gods i Fyen og desforuden til sagt ham St. Jacobs Altergods efter Christen Knudsens „vor Mands og Tjeners“ Død: begge disse nye Indtægtskilder var da frensk Vicariegods; en detailleret Fortegnelse over „det Nørreby Vicariegods“ findes ibl. G. P. Nr. 28, hvoraf sees, at det indbefattede 21 Bøndergaarde. Ved samme Kongebrev til Physicus et Mathematicus foruden det ham tidligere tillagte Ivonis Altergods i Roeskilde (altsaa var maastee Vicar. magnæ imag. allerede dengang gaaet over til en Anden) Hans Bangs Vicariegods i Fyen. Men dette er vel kun den officielle Stadfestelse paa et allerede noget tidligere nydt Beneficium; thi af den af Prof. Phys. Christian Hansen Lund ved hans Tiltrædelse Paaske 1628 med egen Haand strevne Jordbog over Embedets Indtægter (G. P. Nr. 27) sees, at dette Embede allerede da havde en temmelig anseelig Indtægtskilde i Landgilden af endeel Gaarde i Odense-Lunde-Slam-Skovby-Uasum-Salling- og Binding Herred samt af en Jord udenfor St. Jørgens Qvarter, og desuden i Jordskyl af Huse i Odense 9 Rd. 3 §., 2 Alb.: og alt dette udgjør upaatvivlesig det omtalte Hans Bangs Vicariegods, hvad enten det indbefattede samtlige de oprindelige 3 Vicarier eller kun en Deel deraf*). Da dette imidlertid ikke ansaaes

*) I Chr. Povelsens Register nævnes „Hans Bang thuinndi vicari ij form. (St. Knuds) Kirki, som nu vagst“, samt St. Ibs Alter i Frue Kirke; og i Erik Krummediges Fundate 1541

for nok til hans Underholdning, ved Christian d. 4de ved Brev af 25de October 1636 (Drig. G. P. Nr. 33) Bisshoppen imellem denne Professor og den, som kom i afg. Mag. Svends (Pedersen Logici) Sted at dele begges Deputater, saa at de begge kunde have lige meget. Ifølge denne Regl. Befaling traadte Bisshoppen d. 11te Mai 1637 sammen med Lector theolog. Jens Povelsen (Binding) og begge vedkommende Professorer, Jørgen Jørgensen Falster Logicus og Christian Hansen Lund Mathematicus for at foretage denne Deling, og man blev, som det derom samme Dag opsatte og af Bislop Hans Michelsen med de 3 Professorer underskrevne Document (G. P. uden Nummer) udviser, enig om, at Prof. Mathem. skulde beholde Hans Bangs Vicarie og desuden nyde St. Jacobs Altergods, som havde fulgt afg. Sv. Pedersen nogle Aar, og Prof. Logicus skulde beholde Nørrebygodset, dog skulde han give Sognepræsten til St. Hans Kirke den aarlige Afgift, som gif af St. Jacobs Altergods*). Ivonis eller et andet roesfildsf Altermøds synes

(Hofm. VI S. 260) findes: „Sti Hanssis Sogne-Præst skal haffue til Hjælp XXX Mark aff Hans Bangs træ Vicariebømme og XVI Mark af Knuth Michilssen for Sti Jacops Alter“; jfr. Engelstoft S. 92.

*) S. foreg. Note. I Antegnelserne til Regnskaberne for 1842 og 1843 udbød Revisionen sig Oplysning om Betydning af og Hjemmel for den Afgift, som under Navn af Vicariepenge aarlig af Skolen betales til St. Hans's Kirkes Sognepræst. Men hverken Regnskabsføreren eller Forstanderstabets kunde dengang give nogen Fortslaring desangaaende, og Ephoraten, til hvilket man henvendte sig, henholdt sig i sin Svarskrivelse af 24de April 1844 til et af St. Hans's Kirkeinspektion paaberaabt Kongebrev af 28de September 1584, som slet ikke vedkommer denne Afgift. Efter hvad ovenfor er anført, vil det nu sees, at disse Vicariepenge ere den ved Erik Krummediges i forrige Note nævnede Fundats til St. Hans's Sognekald af Bangs og St. Jøbs Vicarier henlagte Indtægt, tilsammen 46

samme Prof. Mathem. omsider at have faaet, at slutte af Concepten til eller en gammel Copie af et Kongebrev af 9de Nov. 1638 (G. P. Nr. 23 uden Underskrift), eller maaſke rettere sagt, hvis det var Iponis, har han været nær ved at faae det; thi samme Iponis Vicariat blev senere først indtil videre tillagt Corrector, og ved Kongebrev af 27de April 1641 den da mylig ansatte Prof. ling. latinæ Mag. Jørgen Bertelsen, imod at denne foreløbig skulde refundere Corrector Noget deraf*). Ved Christian d. 4des fornøjede Fundats af 17de Mai 1639 (Drig. G. P. Nr. 22, aſtrykt hos Hofm. V S. 21 ff.) blevе nemlig Rector og Corrector befriede for Arbeide ved Gymnasiet, der nu fik fire Professorer, af hvilke den første i Rangen, ligesom før, var Lector theologiae, der tillige skulde læse Hebraisk, den anden en ny Prof. linguæ

Mark, der fra den Tid af, da Vicarierne gift over til Gymnasiet, erlagdes af de dermed beneficierede Professorer, først af Mathematus og Logicus, siden, da Rector og Corrector ved Kongebrev af 16de November 1667 havde erholdt den philosophiske Professurs Indtægter (hvorom Mere nedenfor), af disse, dog vel kun for Bangs Vicaries Bedkommende, da Afgiftens Beløb angives 1692 af Naar til 10 Rd. eller 15 Sklr.; Resten betaltes da rimeligvis af en af de andre Professurers Indtægter. Skolen har efter Gymnasiets Nedslæggelse indtil nu altid erlagt 15 gode Daler, uagtet Vicariegodset, paa meget lidet nær, efterhaanden er gaaet over til Selvæiendom.

*) S. oversor S. 21. I samme Brev anflaaes Vicariatus Iponis til omtr. 10 Rd. Korn; men efter den før nævnde gamle Fortegnelse eller Jorddebog over det roeskindiske Altergods var det 4 Rd. 2 M. 4 h. i Penge, 3 Rd. Rug, 7 Rd. Byg, 6 Dr. Havre, 2 Lam, 2 Gjæs, 4 Høns og 6 Rd. aarlig Huusleie af Vicariegaarden i Roeskilde. — I Jens Birherods Samling om Roeskilde Capitels Prælaturer o. s. v. (Samlinger til d. danske Hist. I. 3 h. S. 117) nævnes J. Bertelsen som sidste Besidder af V. magnæ Imag., og V. Iponis siges ligeledes at ligge til Profess. Othin., men som de to andre Vicariaters Besiddere nævnes Otto Krag og en Borgemeſter i Kbhvn.

latinæ et eloquentiæ, den 3de Prof. linguæ Græcæ (istedetfor Logicus), den 4de Professor philosophiæ, der ful baade Philosophie og Geographie og Mathematik og Physik og Astronomic at undervise i: Tillige stiftede Kongen ved Brev af 7de Mai s. A. (Drig. og Copie G. P. Nr. 26, aftr. hos Hofm. S. 21) „til det Collegium ved Odense Domkirke“ trende Præbender til disse sidste 3 Professorers Underhold og bestemte, at de uigjenkaldelig til evig Tid skulde blive derved, saaledes at naar nogen Professor afgik, kunde en anden efter senium optere al den Indkomst, hans Formand tilforn havde. Mere om disse saakaldte Præbender eller Canonicer ved Domkirken findes i Fundatsen af 17de Mai s. A. hos Hofm. S. 30. Hvor i Præbenderne bestode, figes i ingen af disse to Kongebreve; rimeligvis var det de tidlige Vicariegodser, noget anderledes fordeelte, dog hvert af dem efterhaanden med enkelte Tillæg; men Bestemmelsen om Oprykning har givet Anledning til megen Forvirring, idet med Oprykningen i Indtagter ingenlunde altid fulgte Forandring i Fag, saa at f. Ex. den, som var Mathematiker, kunde have Prof. eloquentiæ Corpus, og af og til den, som opterede en fornemmere Professur, dog tog nogle af sit forrige Embedes Indtagter med sig. Hertil kom, at Frederik d. 3die ved Brev af 16de November 1667 tillod, at den formedelst Matthias Bangs Død vacerede Philosophiæ professio med sin Indkomst maatte lægges til Rectors og Correctors Bestillinger, saa at disse herefter maatte nyde og beholde samme Professions Indkomst til deres aarlige Løns Forbedring og derimod stiftes til at besørge de Forelæsninger, som det ellers kunde tilkomme Prof. philosophiæ at forrette (St. P. Nr. 47). Af dette Fags forskjellige Dele havde de dog sædvanlig kun enkelte i Forbindelse med Græsk eller Latin, og de optræde derfor snart som Professores philosophiæ

et linguæ græcæ, snart blot som ling. græcæ, snart som professores eloquentiæ (jfr. Rescr. af 28de Nov. 1732 og 4de Marts 1740), ja endog de to sidste Rectorer, som havde med Gymnasiet at bestille, som professores philologiæ; men i Almindelighed beholdt de kun Indtægterne af den nederste Professor (philosophiæ), medens den egentlige prof. philosophiæ, Mathematikeren havde Indtægterne, der hørte til det oprindelige græske Professorat og kunde avancere efter An- ciennitet. Ævrigt blev en stor Deel af det oprindelige Gods i det 17de og i Begyndelsen af det 18de Aarh. udlagt til Ryttergods og erstattet ved Tiender eller andet Vederlag; kun af det nederste Professorats (philosophiæ eller linguæ græcæ) oprindelige Gods, der anføres i Chr. Hansen Lunds ovenfor omtalte Jordebog, altsaa Hans Bangs Vicarie, maa- stee ogsaa af St. Jacobs Altergods blev en Deel bevaret. Elias Naur figer i sin Indberetning af 9de April 1692 om Græcæ linguæ Professions Indtægter (G. P. uden Num- mber), at der „til dette Embede ligge endeel besatte, endeel øde Bøndergaarde, som ved Gymnasii Indstiftelse af Adelen siges at skulle være givne, hvorfor samme Gods og blev i Behold og urørt, der det andet Gods blev udlagt til Ryttergods“. Elias Naur var rigtignok godt bekjendt med Skoleus og Gymnasiets Historie; dog kan man betvivle, at dette Vicarie- gods er en Gave af Private, og at denne Omstændighed har været Grunden til, at man i det 17de Aarhundrede har af- holdt sig fra at tage det til Ryttergods; i ethvert Tilfælde var man ikke saa samvittighedsfuld i Begyndelsen af det næste Aarhundrede, da adskillige Gaarde, som hørte til dette Gods, virkelig gif over til Ryttergods, som det vil sees af det Følgende.

Indtægterne af det beneficerede Gods oppebares af de vedkommende Professorer selv og havde naturligvis ikke Plads

i Gymnaſiets Regnſtaber; ei heller var det underkaſtet nogen ſynderlig Control fra det Offentliges Side, undtagen naar der var Tale om Salg eller Magelfiske med Hensyn til enkelte Dele deraf. De Vordebøger fra Slutningen af det 17de Aarhundrede, ſom findes iblandt Gymnaſiets Papirer i Bispeardhivet, angaae fun det Bøndergods, ſom Gymnaſiet havde i Pant for ſine Legatcapitaler eller havde maattet overtake ſom Equivalent for disse, naar Debitorerne vare blevne insolvente. Over Professorernes ſamtlige Corpora har der neppe existeret en til offentlig Brug forfattet detailleret Vordebog; fun to Gange fordrede det Offentlige Forklaring om hvad Gods og andre Indtægter der vare henlagte til Gymnaſiet, første Gang i Aaret 1691, i hvilken Anledning Professorerne indgave Fortegnelſer over deres Indtægter til Stiftſovrigheden; men af disse er fun Kunud Landorphs for omtalte Indbetning nogenlunde fuldstændig og omhyggelig; derimod er Jørgen Hahnes Beretning om Ethices et eloquentiae Professoris Kon dat. 13de April 1692 og Elias Naurs allerede ovenfor omtalte Opgivelse af hvad der ligger til græcæ linguæ professor meget ufuldstændige og fun ordige i Klager over de ved Krig og Misvæxt forringede Indkomſter. Den for Matheseos et philosophiae Profession er ikke mere til, men et ganſte fort Udtog deraf findes i Commissionsprotokollen i Kingos Bo litt. A fol. 177. Hundrede Aar derefter fordredes der anden Gang officielt Oplysninger om Gymnaſiets og Skolens Formue og Indkomſter m. m. af Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler under 19de Mai 1790, da der først blev Tale om at nedlægge Gymnaſiet eller sammenſmelte det med Skolen, og dengang har vel Stiftſovrigheden fun indſtrænket ſig til ſummariske Oplysninger; ſenere leverede den eneſte da endnu levende Professor, Conrector Sibbern efter Rector Heibergs Op-

fordring under 11te December 1798 en Fortegnelse over Professorernes Løn ved Odense Gymnasium (Skolens Archiv). Men disse to Meddelelser synes ikke at have tilfredsstillet Commissionen; under 25de September 1801 udvirkedes en Kgl. Bemhydelse for denne Commission til at anstille alle fornødne Undersøgelser angaaende Skolens og Gymnasiets Tilstand og forlange Oplysninger, og paa denne Bemhydelse støttede Commissionen sine Spørgsmaal til Stiftsørigheden i Skrivelse af 22de October 1801. For Gymnasiets Vedkommende forlangte Stiftsørigheden Prof. Sibberns Beteckning, og han indsendte under 30te December s. A. sin: „Efterretning om Odense Gymnasium ifølge Skrivelse af 22de October fra den Kgl. anordnede Commission o. s. v.“ I denne Beteckning (hvorfra jeg eier en Afskrift) findes en Fortegnelse over det Gods, som dengang hørte til hvert Professorats Løn, og denne Fortegnelse skal jeg da fornemmelig lægge til Grund i følgende Angivelse af de 3 andre Professors Gods, der ligesaa vel som Rectoratets gift over til Cathedralskolen.

28. **Lumby Sogns Køngetiende.** Ved Kongebrev af 24de October 1643 (Drig. p. Berg. G. P. Nr. 18, afgryft Hofm. V S. 32 f.) var baade Lumby Præstekald og Køngetiende blevet tillagt Professor eloquentiae; men denne Bestemmelse tilbagekaldtes ved Kongebrev af 20de Marts 1647 (Drig. og Copie G. P. Nr. 19, Hofm. V S. 33 f.), hvorved blot Køngetienden lagdes til Prof. eloquentiae mod billigt Føste og sædvanlig Afgift til Hospitalet, af hvilket Sognepræsten i Lumby hidtil havde fåstet denne Tiende (jfr. G. P. Nr. 47). Jorgen Hahne siger i sin Indberetning, at han af denne Tiende kun myder den halve Part, som aarlig svinder ind, og at han aarlig svarer til Hospitalet 3 Pd. Rug, 4 Pd. Byg og 2 Dr. 4 Skpr. Havre. Hvormeget denne

Tiende oprindelig har udgjort, er ikke bekjendt; rimeligvis har den allerede været bortfæstet for 40 Rd., forinden den blev perpetueret til Nislevgaard, hvorfra ifølge Perpetuationsbrev med Kgl. Bevilling af 18de December 1733 (indført i Lunde-
Stams og Skovby Herreds Skjøde- og Panteprotocol Nr. 3 fol. 78 f.) disse 40 Rd. betales foruden den tidligere af Gymna-
siets Professorer udredede Afgift til Hospitalet eller nu Com-
munitetet (jfr. Progr. f. 1855 S. 67 f. hvor dog Bevillingens
Åar feilagtig er angivet som 1783). Øvrigt kan man af
J. Hahnes Bemærkning om, at han kun myder den halve
Part af denne Tiende (og han sees ogsaa kun at have betalt
det Halve af Afgiften til Hospitalet), slutte, at der før hans
Tid er foregaet en Deling af Tienden imellem Prof. elo-
quentiae og en anden Profession. Hvad Anledningen til
denne Deling har været, vides ikke, men at den har været
varig, ja har bestaaet lige til Gymnasiets Dphaelvelse, kan sees
deels af samme Perpetuationsbevilling, hvori figes, at Over-
skudet af Tiendens aarlige Afgift pro officio er tillagt
tvende af Professorerne, nemlig Assessor Erik Mule og
Prof. Zenthen, af hvilke den første var prof. ling. græcæ,
den sidste Prof. philosophiae (Matheseos), deels af, at Sib-
bern i sin „Fortegnelse“ 1798 kun anfører 20 Rd. af denne
Tiende ibl. Prof. philosophiae (tidligere eloquentiae) Løn,
og i sin „Efterretning“ 1801 kun 20 Rd. ibl. Prof. Mathe-
seos Løn, men i hver af disse Angivelser savnes den anden
Halvpart, og paa Grund af den før omtalte Forvirring i
Embedernes Navne og Indtægter ved Optionen kan man ikke be-
stemt afgjøre, hvilken anden Profession der delte halvt med
prof. eloquentiae.

29. Asperup Sogns Kongetiende, 7 Rd. Rng,
10½ Rd. Byg, 7 Rd. Havre;

30. Kanslunde Sogns Kongetiende 21 Drter

Byg, 15 Ørter Havre, „hvorf Sognepræsten udi Middelfart aarlig herefter, som tilforn, skal gives 12 Ørter Byg“*);

31. Skovby Sogns Kongetiende 5 Pd Rug, 8 Pd. Byg, 1 Pd. Havre;

32. Høirup Sogns Kongetiende 3 Pd. Rug, 3 Pd. Byg, 1½ Ørte Havre;

33. Østerhæsinge Sogns Kongetiende 1 Pd. Rug, 1 Pd. Byg:

hvilke Liender med deres Stedsmaal og Herlighed ved Christian d. 5te s Skjode af 3die April 1672 (Drig. G. P. Nr. 41, astrykt Hofm. V S. 37) blevet tillagte Professor eloquentiae som Godtgjørelse for det ham tidligere tillagte Jordegods, som til Ryttergods var blevet udlagt. Om det til denne Profession oprindelig hørende Jordegods findes ingen videre Oplysning, uden forsaavidt under Forhandlingerne om Reguleringen af Læsningen paa Gymnasiet ifølge Kgl. Rescript af 28de August 1716 Professorerne i deres under 2den October s. A. afglvne Erklæring i Allmindelighed bemærke (G. P. Nr. 74 fol. 8): „Istedetfor det Jordegods, Professorerne havde i Sjælland, er der blevet udlagt Jordegods i Fyen og det er igjen atter taget til Rytterhold, og for en Deel givet Præstekalbs Indkomster paa Landet (jfr. nedenf. Nr. 36. a.), for noget Kongetiender og for Resten Afgifter ved Amtstuen“ (jfr. nedenf. Nr. 36. b).

*) At dette maa forstaaes ikke som af, men som foruden hvad der var tillagt Professoren, ses af J. Hahnes Ord i hans Indberetning: „hvorf jeg nyder ikun Byg 10½ Pd., Havre 7½ Pd., eftersom Sognepræsten i Middelfart faaer aarlig 12 Ørter Byg“. Disse 6 Pd. Korn vare tillagte Sognepræsten i Middelfart ved Kongebrev af 19de November 1594 (Copie i Stolens Archiv ibl. Corresp. fra 1816, i hvilket Aar Stolen gjorde Præsten dette Emolument stridigt).

Hvad Østerhæsingे Køngetiende angaaer, da findes i Kgl. Skjede af 19de Februar 1698, hvorved Vesterhæsinge Køngetiende bliver perpetueret til Arrestkov (s. ovenfor Nr. 12), imod Slutningen: „Saa haver Vi og derforuden allernaadiigst bevilget ved allern. Resolution af 15de Februar 1698, at Østerhæsinge Sogns Køngetiende, som efter Vores allernaadiigste Befaling d. 3die April 1672 er lagt til Eloquentiae Professor ud i Odense Gymnasio, maae Arrestkovs Eiere nyde, sæste, efter Loven, fremfor andre, naar de deraf ville give saa Meget til Første som nogen Ander“. Dette synes dog ikke at være skeet; derimod blev den senere ifolge Kgl. Bevilling af 4de Februar 1735, (thinglaest ved Salling Herreds Ret 11te November 1737) perpetueret til Østrupgaard, og ved Ma- gestifiktbrev af 19de August 1757, Kongl. confirm. 14de Oc- tober s. A. (Copie Sk. P. Nr. 87) blev samme Tiende over- ladt til Brahetrolleborg af Eierinden af Steensgaard, Damsbo og Østrupgaard, Susanne Brahe, Etatsraad Frederik Hein's Enke, imod at hun erholdt Haastrup Kirke med dens Hærligheder, dog saaledes at de 26 Rd., som af samme Køn- getiende aarlig svaredes til en af Odense Professorer, herefter bleve en Hestelse paa Østrupgaard eller Haastrup Sogns Ti- ende og i ingen Maade vedkommende Østerhæsinge Køngetiende, altsaa ogsaa Baroniet Brahetrolleborg i alle Maader ved- kommende (jfr. Salling Herreds Panteprot.). Imedens denne Afgift af 26 Rd. fra den Tid af indtil nu er vedblevet at svares fra Østrupgaard eller Hvedholm som Bederlag for Østerhæsinge Tiende, blev de andre ovenfor nævnede Sogns Tiender bortforpagtede eller bortfæstede for hver Professors Embedstid, og Indtegten af dem varierede allerede da efter Ca- pitelstaxtens Besløb; senere og for en Deel allerede i Slutnin- gen af det forrige Aarh. overdroges de efterhaanden til Øerne for bestandig enten ved Tiendecommissionkjendelser eller ved

confirmerede Foreninger (efterat nogle af dem i de første Aar, Skolen havde dem, ligeledes enten vare blevne bortforpagtede paa visse Aar eller solgte aarviis ved Auction), og under forskjellige Fluctuationer, som det er for vidtlestigt her at detaillere, er Tiendeornets Beløb steget langt over det oprindelige Maal. Disse Tiendeafgifter ere da blevne regulerede saaledes:

a. Asperup Sogns Kongetiente (Hartkorn 306 Tdr. 2 Skpr. 2 Alb. gl. Matr., 384 Tdr. 1 Skpr. 2 Fdk. $2\frac{2}{3}$ Alb. n. Matr.) ved Amtstiendaecommissions-Kjendelse af 30te Juni 1824 og 2den April 1827 samt Overtiendaecommissions-Kjendelse af 27de December 1826 og 17de December 1829: 54 Tdr. 6 Skpr. $1\frac{1}{2}$ Fdk. Rug, 120 Tdr. 5 Skpr. $2\frac{25}{36}$ Fdk. Byg, 58 Tdr. „ Skpr. $1\frac{1}{4}$ Fdk. Havre, ydes med Korn i Skeppen og selges efter Capitelstaxten.

b. Kauslunde Sogns Kongetiente (tilsammen Hartkorn 308 Tdr. 1 Skpr. 2 Fdk. $1\frac{3}{16}$ Alb. g. Matr., 414 Tdr. 2 Skpr. 3 Fdk. 1 Alb. m. Matr.):

1) Boldby efter Forening af 31te Juli 1798: 5 Tdr. 6 Skpr. $2\frac{1}{8}$ Fdk. Rug, 11 Tdr. 5 Skpr. $1\frac{1}{4}$ Fdk. Byg, 17 Tdr. 3 Skpr. $2\frac{3}{8}$ Fdk. Havre, betales af Yderne med Penge efter Capitelstaxten (før 1821 betaltes den efter 10 Aars Middelpriis);

2) Kauslunde, Skrillinge og Svenstrup Byer efter samme Forening 20 Tdr. 5 Skpr. 1 Fdk. Rug, 47 Tdr. 2 Skpr. 1 Fdk. Byg, 69 Tdr. 4 Skpr. $3\frac{3}{4}$ Fdk. Havre, ydes in natura og selges efter Capitelstaxten.

c. Skovby Sogns Kongetiente (Hartkorn 449 Tdr. 6 Skpr. 1 Fdk. $1\frac{9}{10}$ Alb. g. Matr., 365 Tdr. „ Skpr. 2 Fdk. n. Matr.) ved Tiendaecommissions-Kjendelse af 24de December 1811 samt efter Overtiendaecommissions-Kjendelse af 20de October 1813: 77 Tdr. 1 Skpr. $1\frac{1}{2}$ Fdk. Rug,

75 Tdr. 4 Skpr. Bng, 75 Tdr. 2 Skpr. 3 Fdk. Havre,
ydes in natura og sælges efter Capitelstaxt;

d. Nørre-Hairup Sogns Kongetiende (Hartkorn
106 Tdr. 6 Skpr. 2 Fdk. 1 Alb. gl. M., 95 Tdr. 7 Skpr.
3 Fdk. n. Matr.) efter Forening af 17de Februar 1803:
13 Tdr. 2 Skpr. $3\frac{1}{2}$ Fdk. Rug, 26 Tdr. 5 Skpr. $2\frac{1}{12}$
Fdk. Bng, 26 Tdr. 5 Skpr. $2\frac{1}{12}$ Fdk. Havre, ydes in na-
tura og sælges efter Capitelstaxten.

34. Fraugde Sogns Kongetiende er rimeligvis tillagt Professor philos. et matheseos istedetfor det ham oprindelig reserverede roeskildske Altergods; men bestemte Efterretninger herom mangl. Denne Kongetiende skal ifølge Kgl. Bevilling af 24de October 1749 være perpetueret til Fraugdegaard, fra hvilken Hovedgaard Professoratet og siden Skolen aarlig har faaet 18 Tdr. 6 Skpr. Rug og 22 Tdr. 4 Skpr. Bng, foruden i Penge 7 Rd. 3 Mt. Kor-
net synes endnu 1802 at være leveret in natura, men betaltes siden med Penge efter Capitelstaxten. De 7 Rd. 3 Mt. i Penge skulle være stipulerede som Refusion for den Indfæst-
ning, som tilforn ellers erlagdes ved hver Vacance. Denne Hestelse er indført i alle de senere paa Fraugdegaard med Gods og Tilliggende udstedte Skjøder; men i Aaret 1854 afhændede daværende Eier af Fraugdegaard, Proprietair Be-
tersen, Skolen uafvidende, Kongetinden førstilt til 3 Gaard-
mænd i Nærheden af Assens; dog er i det desangaaende un-
der 16de November 1854 udstede Skjøde den nævnte Afgift til Skolen ansørt som hvilende paa Tienden.

35. Fordskyl til Gymnasiets Professorer.
I Bordebogen fra 1628 findes iblandt den physisch-mathematiske
Professions Indtægter specificeret Fordskyl til Paafse og

Mikkelsdag af Huse i Odense og en Gaard i Bogense 9 Sldr. 3 f. 2 Alb., og i Vordebogen fra 1643 i den tidligere omtalte Raadstueprotokol angives „Mester Christens“ (Christen Hansen Lund) Jordskylt for Odense Byes Vedkommende til 20 Mt. $1\frac{1}{2}$ f. 2 Alb. Elias Naur nævner 1692 i sin Indberetning om græcæ linguæ Profession som liggende til denne Bestilling Jordskylt til Beløb 8 Rd. 2 Mt., og hermed stemmer omtrent Summen af hvad der er vedtegnet forskjellige Gaarde og Huse om Afgift til denne Profession i den i samme Raadstueprotocol indførte Grundtaxt af 1682; men i Slutningen af forrige Aarhundrede anføres i Sibbers Fortegneller kun Jordskylt af et Huns i Overgaden 1 Rd., der betaltes til Prof. Matheseos, og denne lille Indtægt har Skolen endnu som Levning fra Gymnasiet (jfr. ovenf. S. 11).

36 a. Allese og Broby Præstetinde. Ved Rescript af 24de Januar 1671 skal Tienden tilligemed Kaldet, Annex- og Mensalgods (Annexgaard i Broby, Mensalgård i Allese, Boelsted i Korup) være henlagt til Prof. philosophiæ (Matheseos) Løn som Bederlag for endeel Vordegods*), som (efter Luja's Optegnelse) i Året 1665 var blevet udlagt til Ryttergods, imod at vedkommende Professor holdt og lønede en Capellan, Menigheden uden Besværing, paa det Ejendsten ikke skulde forsommes; Capellanen fik i Almindelighed Offer og Accidenter, Smaaredsel samt Bolig i Præstegaarden, hyppig ogsaa en lille Sum Penge af Professoren; nærmere bestemt blev dog Forholdet imellem vedkommende Professor og Capellanen eller Vicepastoren først ved Rescript

*) Efter L. Luja's Forskring i Acterne i Striden med hans Capellan Hannibal Bolt (G. P. Nr. 92) var det over 100 Tdr. Hartcorn, som blev indtaget til Ryttergods; jfr. Commissionsprotocollen i Kingo's Bo Litt. A fol. 177, og Bircherods Mspt. i Skolens Bibliothek S. 468 f.

af 7de April 1758, hvorefter den første for Fremtiden skulde myde Præstekorttienden samt Afgifterne af Annex- og Mensalgodset, men Vicepaſtor de øvrige Indkomſter. Bestemmelſerne i dette Rescript blevе ophævede ved Rescriptet af 15de Mai 1795, hvorefter det Professionen hidtil forundte jus præsentandi skulde ophøre, og Kongen forbeholdt sig for Fremtiden selv umiddelbar at bortgive dette Kald, hvis Præst skulde have alle Kaldets Indtagter imod til Professoratet for bestandig at erlægge i aarlig Refusion 300 Rd., som skulde betales i to Terminer og saaledes, at Professoratet til Sikkerhed for Afgiften erholdt Prioritet i Præstetienden og Kaldets Annex- og Mensalgaard. Denne Pengerefusion blev ved Rescript af 19de Mai 1826 forandret til en aarlig Afgift af 44 Tdr. $6\frac{7}{8}$ Skpr. Rng og 44 Tdr. $6\frac{7}{8}$ Skpr. Bng, at erlægge med Penge i de stipulerede to Terminer efter hvert foregaaende Aars Capitelstaxt og saaledes, at Cathedralskolen i Mangel af prompte Betaling, foruden ovennevnte Prioritet, endvidere fik Udpantningsret for den forfaldne Deel af Afgiften hos Sognepræsten for Allesø og Næsbyhovedbroby Menigheder.

36 b. Det var rimeligvis Nørrebygods, som Prof. philos. et mathes. fik Erstatning for i omtalte Præstetiende og Kald. Det til Ryttergods fra denne Profession borttagne Gods synes dog at have været betydeligere end Erstatningen; thi i en Anſøgning uden Datum, men som maa være indsendt til Kongen 1680 el. 1681 klager Niels Hals Andersen (Rector og Prof. philos.) over, at medens de andre Professorer havde faaet Refusion for hvad de havde afgivet til Ryttergods, havde han endnu ingen Erstatning faaet for de 65 Tdr. Hartkorn, han havde mistet for 11 Aar siden. Biskop Kingo bevidner i sin Paategning denne Beretnings Sandfærdighed, og Kongen resoverede under 26de November 1681:

„Bdi allernaadigst Henseende, at denne Professors tillagte Vordegoods til Rytterhold er bleven udlagt og hand Indkomsten deraf imidlertid mist haffuer, da bevilges hannem hermed aarlig 50 Rd., som skulle angaae fra Nytaarsdag sidst forleden“ (Copie ibl. Sk. P. Nr. 93). Disse 50 Rd. som i Sibberns „Efterretning“ betegnes som Refusion for Dvægtende, blev siden aarlig udbetalte Prof. matheseos fra Amtstuen i Odense, og Indtægten, som er gaaet over til Skolen tilsigemed den under Nr. 27 omtalte Refusion, har havt samme Skjelne som denne.

37. Jorderne udenfor St. Jørgensporten. I Vordebogen 1628 findes „Margrethe S. Claus Bangs af en Jord uden St. Jørgen, Byg 2 Bd.“, og det er denne Jord, af Hartkorn 14 Edr. 7 Skpr. 2 Fdt. gl. M., som under Navn af „den linguae græcae Professions øde Gaards Grund uden St. Jørgen“ blev bortfæstet fra 17de Aarh. af indtil vore Tider først i fire, siden i tre Parceller, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{4}$ næsten altid til Folk fra Odense mod en Afgift af 20 Slør. for den halve, 10 Slør. for hver af de to Hjerdedele; de sidste Fæstebreve ere samtlige fra 1828, og deri er fastsat en Indfæstningsøsum af 300 Rd. og aarlig Afgift af 14 Rd. for det største Stykke, 150 Rd. og aarlig 7 Rd. for hvert af de 2 mindre Stykker. I den af Procurator J. J. Hansen forfattede Vordebog findes følgende Bemærkning: „Gaardens Bygning skal have staaet paa den gamle endnu øde henliggende Bygge- og Haveplads i St. Jørgensgade, og skal af Svennerne i Aaret 1658 være afbrændt uden senere at være opbygget, da Jorderne bortfæstedes“. Hvorvidt dette er rigtigt, ved jeg ikke; men det er ganske rimeligt, at der oprindelig har hørt en Gaard til disse Jorder, og at den har ligget paa det Sted ved St. Jørgensport, hvor siden fandtes den Gym-

nasiet tilhørende saakaldte Have, der blev deelt imellem de 3 Fæsterne mod en særligt Afgift af 2 Mk. for hver, hvilken Afgift dog ikke særligt er nævnet i de af Skolens Forstanderskab 1828 udstedede Fæstebreve, men indbefattet i den ubetydelig forhøjede Landgilde. I Sibberns „Efterretning“, hvori Indtægten af Jorderne (incl. Haven) rigtig er angivet til 27 Rd. 4 Mk. og andensteds betegnes de som 3 Gaarde, hvilket er urigtigt, da de altid ere blevne henregnede til een Gaards Grund, og der aldrig har staet Bygninger paa noget af disse Marker, som laae uudstiftede imellem hverandre indtil 1854. I Året 1834 opdagedes det, at Skolen i en Række af Åar havde betalt alle Skatter af disse Jorder tvertimod Stipulationen i Fæstebrevene; hvorefter der under 5te August s. Å. blev imellem Forstanderskabet og Fæsterne indgaaet den Forening, at Fæsterne for Fremtiden skulde betale samtlige Skatter og refundere Skolens Kasse en Deel af det ved disse Skatters Uddredelse i den foregaaende Tid lidte Tab; og ved samme Lejlighed forpligtede Fæsterne sig til „at fratræde Fæste- og Brugsrettigheden til den øde Have- og Byggeplads ved St. Jørgensport imod en billig og forholds- mæssig Afkortning i Landgilden, saafremt Odense Cathedralskoles Foresatte i Tiden maatte finde det tjenligst for Skolen at afhænde bemeldte Byggeplads“ (Forstanderskabets Forhandlingsprotokol S. 80 ff.). Omrent samtidig med nysomtalte Opdagelse gjorde man den endnu vigtigere Opdagelse, at disse Marker ere Kjøbstedsjorder og altsaa slet ikke fæstepligtige. Da nu Fæsteren af Jordernes ene Halvdeel døde i Året 1852 og derved denne Parcel hjemfaldt til Skolen, besluttede man at benytte Lejligheden til at gjøre denne Ejendom mere frugtbringende for Skolen, og i en Samling, som holdtes 8de October s. Å. imellem Forstanderskabet og de to andre Fæsterne, blev det bestemt, at Jorderne skulde udførtes, og tillige erklærede de to

Hæstere sig villige til at affstaae den øde Bygge- og Haveplads imod en aarlig Godtgjørelse af 2 Rd. til den ene og 3 Rd. til den anden (Forhandlingsprot. S. 126). I de 2 Aar, i hvilke de førsteledige Order vare under Udstiftning, blev de bortfæiede ved offentlig Auction, i det ene Aar for 740 Rd., i det andet for 939 Rd. 64 ½; ligeledes blev i 1853 Byggepladsen (Matr. Nr. 107) ved offentlig Auction solgt for 650 Rd., hvilken Sum dog blev staaende i den af Kjøberen paa Pladsen opførte Bygning. Ved Udstiftningen befandtes samme St. Jørgens-Order at udgjøre 98 Tdr. 3 Skpr. 3 Fdk., nemlig den førsteledige Deel 52 Tdr. 6 Skpr. 3 Fdk. med uyt Hartkorn 6 Tdr. 1 Fdk. $\frac{3}{4}$ Alb., den ene bortfæistede Deel 23 Tdr. 3 Skpr. $\frac{1}{2}$ Fdk. med Hartkorn 3 Tdr. $2\frac{1}{2}$ Alb., den anden 22 Tdr. 1 Skp. $3\frac{1}{2}$ Fdk. med samme Hartkorn. Den førsteledige Deel blev derpaa ifølge Ministeriets Resolution af 7de Marts 1855 ved offentlig Auction d. 4de April s. A. bortforpagtet i 3 Parceller, nemlig den største i Nørheden af Asum By paa 43 Tdr. 6 Skpr. 3 Fdk. paa 18 Aar for 20 Tdr. 3 Skpr. Rug, 20 Tdr. 3 Skpr. Byg samt 305 Rd. aarlig, den ene mindre, nærmere ved Odense, paa omtr. 7 Tdr., paa 9 Aar for 4 Tdr. 7 Skpr. Rug, 4 Tdr. 7 Skpr. Byg samt 140 Rd. aarlig, og den mindste, lige udenfor St. Jørgensgade, paa omtr. 2 Tdr., ligeledes paa 9 Aar for 1 Td. 2 Skpr. Rug, 1 Td. 2 Skpr. Byg og 50 Rd. aarlig. Den Tid er da ikke fjern, da disse Order, som indtil 1853 aldrig indbragte Skolen Mere end 28 Rd. aarlig, undertiden meget Mindre, ville blive en meget betydelig Indtægtskilde for Skolen.

38. Et Boelsted i Nørre-Høirup (Skamherred), sandsynligvis hørende til St. Jacobs Altergods, af Hartkorn 3 Tdr. 2 Fdk. 1 Alb., bortfæstet mod en staaende Afgift af 3 Tdr. Byg og 2 Rd. Hovningspenge foruden nogle Egter.

Sidste Gang bortfæstedes dette Sted d. 6te Mai 1834 til Hans Rasmussen, der allerede tidligere havde faaet Øfste paa Fæstet og Fritagelse for Indfæstning, naar han fra Myt af opførte Bygningerne, hvortil der desuden af Skolens Kasse var forundt ham en Understøttelse af 100 Rd.; dog blev nogle Stykker af den gamle Gaard staaende og beboedes af den forrige Fæster og en Indsiddere. Med Stedet blev ved Kgl. Bevilling af 5te December 1833 forbundet Priviliegium paa Krohold. Ifølge Kgl. Resolution af 11te April 1857 afhændedes dette Boelsted med Besætning og Inventarium tilligemed dertil hørende Huns til Fæsterens Enke efter hendes derom indgivne Begjering for en Kjøbesum af 2500 Rd. og paa Bilkaar, at der i Stedet perpetueredes paa 1ste Prioritet en fast aarlig Afgift af 5 Tdr. Rug, 5 Tdr. Bñg og 5 Tdr. Havre, at betale med Penge efter hvert Aars Capitolstaxt fra 1ste Januar 1858, dog at der i bemeldte Afgift indrommedes den daværende Fæsterske, saalænge hun forblev i Besiddelse af Stedet eller nød Aftægt af samme, en aarlig Moderation af 2 Tdr. Rug og 3 Tdr. Bñg. Kjøbesummen, som blev erlagt med Halvdelen i December Termin 1857 og Halvdelen i Juni Termin 1858, er bleven indlemmet i Skolens rentebærende Formue.

39. En Gaard i Meelby (Skovby Herred), af Hartforn 8 Tdr. 4 Skpr., nævnes allerede i Jorddebogen 1628 som hørende 2 Bd. Bñg, 1 Døtting Smør, 1 Foderoxe, 1 Lam, 2 Gjæs, 4 Høns, 38 Skpr. Havre og 5 Mt. Erritspenge. Den senere hødede Landgilde var endog mindre; saaledes ved sidste Bortfæstning 1759 (Fæsteprot. fol. 28) bestemtes den til 3 Tdr. Bñg, 3 Tdr. Havre, 2 Gjæs, 4 Høns samt 6 Sldr. Hønningspenge. Denne Gaard blev ifølge Kgl. Rescript af 18de November 1778 solgt til Grevskabet Gyldensteen for 400 Rd., der for bestandig blive indestaaende i

Gaarden og forrentes med 4 % fra Grevskabet (Skjødet af 31te December 1778 er læst ved Landstinget d. 28de April 1779).

40. En Gaard i Roerslev (Nørre-Næraa Sogn, Skamherred), af Hartkorn 6 Tdr. 2 Skpr. 2 Fdt. 2 Alb., nævnes allerede i Jordebogen 1628 som skyldende 2 Rd. Byg; senere var Landgilden 4 Rd. Hovningspenge foruden de 6 Tdr. Byg (Fæsteprot. fol. 3 vers.), indtil Gaarden ifølge Kgl. Bevilling af 14de April 1741 blev perpetueret til Baroniet Rørup (Grevskabet Røpstorff) imod aarlig Afgift af 10 Rd.

41. En Gaard i Norup Sogn og By (Lunde Herred), af Hartkorn 10 Tdr. gl. M., kom til Gymnasiet ved Maglefiftforening af 25de November 1778, Kønsl. confirm. 2ode Januar 1779 (G. P. Nr. 103) imellem Chr. Sehested-Suel til Ravnholdt og Mislevgaard paa den ene, og Professores ling. græcae Søren Anchersen og Povel Holm i Odense paa den anden Side. Gaarden angaves da aarlig at være i Landgilde og Hoveripenge Følgende:

a)	Byg, 3 Tdr. 6 Skpr. beregnet à Td. 8 M. 8 f., 5 Rd. 1 M. 14 f.
b)	Havre, 2 Tdr. 4 Skpr. à Td. 1 Rd... 2 — 3 — " —
c)	Et Lispund Smør ..... 1 — " — " —
d)	1 Lam ..... " — 3 — " —
e)	2 Gjæs à 1 M. ..... " — 2 — " —
f)	4 Høns à 8 f. ..... " — 2 — " —
g)	40 Eg à Snesen 6 f. ..... " — " — 12 —
h)	Hovningspenge ..... 4 — " — " —

---

14 Rd. „ M. 10 f.

Herfor afgav Gymnasiet twende det tilhørende Gaarde i Hjørslev By, hvorom i følgende Nummer. Jeg har ovenfor specificeret Afgiften af denne Gaard, som er det eneste fæstepligtige Gods, Skolen har tilbage, for at det kan være

ret isinefaldende, hvor ringe Afgiften er endnu; i Fæstecontrakten af 5te Juli 1833 (Fæsteprotokollen fol. 63) ere de samme Victualier anslaaede til samme lave Priis i Penge (dog blev der dengang i Indfæstning erlagt 300 Rd.), og siden 1838 betaler Fæsteren endog kun 12 Rd. 72 $\text{f}.$, da der bliver godtgjort ham Renterne af 34 Rd. 17 $\text{f}.$, der fra Amtstuen bleve indbetaalte til Skolens Kasse for afgiven Jord til Landeveiens Udvidelse. Der er iøvrigt indledet Underhandlinger om Salget af dette Fæste ifølge Loven af 24de April 1860, og ved den i denne Anledning for nylig foretagne Taxationsforretning er Gaarden, der bestaaer af Matr. Nr. 3 i Norup og en Parcel Nr. 10 i Otterup, og er ansat ialt til 5 Dkr. 5 Skpr. 1 Fdkr. 2 Alb. Hartkorn ny Matrikel, vurderet til 12,200 Rd.

42. To Gaarde i Hjorslev By (Otterup Sogn, Lunde Herred) nævnes allerede i Jordbogen 1628 som svarende, den ene 2 Rd. Byg, 1 Fd. Smør, 1 Lam, 2 Gjæs, 4 Høns, den anden 2 Rd. Byg, 2 Gjæs, 4 Høns, og omrent samme Afgift svaredes senere af dem, dog med Tillæg af Hovningspenge resp. 4 Rd. og 2 Rd. indtil 1778. Disse to Gaarde, af Hartkorn til sammen 13 Dkr. 3 Skpr. 1 Fd^k. 1 Alb., hvis Afgifter vare anslaaede i Penge til 26 Rd. 4 Mf. 4 $\text{f}.$, gaves i Vytte for Gaarden i Norup; men for at udjævne Forskjellen i Værdien af disse magelagte Eiendomme forpligtede Nislevgaards Eier sig til at betale 315 Rd., hvilken Sum dog ikke blev erlagt i rede Penge, men perpetueret i de to Gaarde, saaledes at Renterne 12 Rd. 3 Mf. 10 $\text{f}.$ aarlig erlagdes og endnu erlægges fra Nislevgaard (jfr. G. P. Nr. 103). I Sibberns Fortegnelser angives, uvisst af hvad Grund, Renten kun til 11 Rd. 4 Mf. 14 $\text{f}.$.

43. En Gaard i Hesle (Bedtofte Sogn, Baag Herred) der rimeligvis har hørt til St. Jacobs Altermøds (den

findes ikke i Jordebogen 1628), figes i de 1718 og 1730 udstedede Fæstebreve (Fæsteprot. fol. 14 og 16) at være af Hartkorn 7 Tdr. 3 Skpr. 3 Fdk. 2 Alb. og at skynde aarlig efter gammel Ansættelse 1 Pd. Byg, 3 Tdr. Havre, 1 Fd. Smør, 1 Lam, 2 Gjæs, 2 Høns, 3 Sldr. Gjesteripenge, 4 Sldr. (6 Sldr. i sidstn. Fæstebr.) Hovningspenge. Denne Gaard er perpetueret til Brahestholm ifølge Kgl. Rescript af 23de Juni 1740 (B. Archivets Rescriptsaml.) imod aarlig til hver Mortensdag at svare 10 Rd. til Rector og Conrector, og Prioritetet i Brahestholm for en Capital, som svarer til denne aarlige Rente. Som en Levning fra den Tid, da Professores ling. græcæ (d. e. Rector og Conrector) havde Indtægten, findes endnu i den Jordebog, som er vedføjet et af General F. S. Rantzau og Hustru under 3die Juni 1821 oprettet Testament (Baag Herreds Skjødeprotokol Nr. 7) under Hesle: „Af denne Gaard svarer Herskabet aarlig til Rec-toratet i Odense 10 Rd. Sølv“.

44. En Gaard i Ørritslev (Søndersø Sogn, Skovby Herred), af Hartkorn 3 Tdr. 6 Skpr. 3 Fdk., nævnes alle-rede i Jordebogen 1628 som skyldende 1 Pd. Byg, 1 Otting Smør og 2 Tdr. Havre, og samme Vandgilde svaredes ogsaa altid senere dog med Tillæg af 4 Sldr. Hovningspenge (Fæsteprot.), indtil den solgtes ved Auction 19de November 1762 (Kgl. confirm. 7de Januar 1763) for 770 Rd. til Khrre. A. Christopher v. Holstein til Langensø, saaledes at Kjøbesummen skulde blive staaende i Eiendommen mod aarlig Rente 5 % deraf til vedkommende Professor eller Professorer (Rector og Conrector). Da siden ved Kgl. Lehnshrev af 15de September 1779 Godserne Holsteenshuus og Langensø blevne ophøiede til et Baroni, blev denne Gaard perpetueret til Baroniet imod aarlig Afgift af 38 Rd. 3 Mk., at erlægge

hvert Aars 11te November, efter en af Lehnsbesidderen under 11te Januar 1781 udstedet Forsikring (St. P. Nr. 88).

45. En Gaard i Fløstrup Sogn (Vinding Herred), af Hartkorn 5 Tdr. 5 Skpr. 2 Alb., nævnes allerede i Jordbogen 1628 som svarende 3 Pd. Byg og i Penge 12 ½, og siden bortfæstedes den for aarlig Afgift $2\frac{1}{2}$ Pd. Byg og 3 Rd. Hovningspenge (Fæsteprot.), indtil den ved Auction 2den October 1744 blev solgt for 404 Rd. til Frederica Lovise Krag S. Chr. Rosenkrantz til Skovsbo og derefter med Kgl. Tilladelse ifølge Rescript af 22de April 1746 perpetueret under Hovedgaarden Skovsbo, saaledes at Capitalen for bestandig skulde hefte paa bemeldte Hovedgaard og Gods og deraf skulde betales 5 % Renter hvert Aars Mortensdag. Forstriivningen (G. P. Nr. 64) er dateret 11te Juli 1747.

46. En øde Gaards Grund i Østrup (Lunde Herred), af Hartkorn 3 Tdr. 4 Skpr., udgjørende $24\frac{1}{2}$ Tdr. Land, og 2 Huse med tilliggende Pladse nævnes allerede i Jordbogen 1628 med en Landgilde af 3 Tdr. Byg, 1 Lam, 2 Gjæs, 4 Høns; denne Afgift vedblev siden, dog med Tillæg af 2 Rd. Hovningspenge samt for det ene Huus 10 Gjæs, 2 Høns, for det andet 5 Rd. 2 Ml., indtil de solgtes efter Kgl. Bevilling af 7de September 1798 (G. P. uden Nummer), Gaarden til daværende Fæster Provst Dreyer i Østrup for 775 Rd., de sidste til Cancelliraad Møller paa Østrupgaard for 184 Rd., tilsammen 959 Rd., saaledes, at den ene Halvdeel udbetaltes og udsattes til Embedets Fordeel, den anden Halvdeel skulde blive staaende i Ejendommen, men er vel siden ogsaa bleven indbetalt i Skolens Kasse.

47. Faurskov Gods. Af det i Jordbogen 1628 nævnede Vicariegods bleve 1718 i det da oprettede nye Ryttergodses Distrikt indtagne Gaardene i Høime (Høime),

Trostrup, Kornup, Paarup og Billestofte, samtlige i Odense Herred, tilligemed en Gaard i Høierup (Baag Herred), der vel oprindelig havde hørt til St. Jacobs Altergods. Til Vederlag for disse 6 Gaarde, tilsammen af Hartkorn 28 Tdr. 1 Fdcr. 1 Alb. sif linguæ græcæ Profession ved Kongelig Resolution af 11te November 1718 (G. P. Nr. 78) det saafaldte Faurstov Gods (Æjerte Sogn, Baag Herred), bestaaende af 4 Gaarde med Besætning og Inventarium og de dem underliggende Huse med Haver, af Hartkorn tilsammen 30 Tdr. 3 Skpr. 3 Fdcr. 1 Alb. Disse bortfæstedes af vedkommende Professorer i den følgende Tid, Gaardene mod aarlig Afgift 16 Rd. 4 Mt. hver, Husene for 4 Mt. hvert (Fæsteprot.), indtil hele Godset med Kgl. Bevilling af 22de Juni 1764 fulgtes deels til Fæsterne deels til Etatsraad Simonsen (Copier af Bevillingen og Skjøderne i Skolens Archiv) for 2700 Rd., hvilken Sum inddelmedes i Gymnasiets Capitalformue, hvorimod den aarlige Rente $3\frac{3}{4}\%$ tilfaldt Prof. ling. græcæ indtil Gymnasiets Ophævelse.

48. En Gaard i Heden (Salling Herred), af Hartkorn 9 Tdr. 2 Alb., nævnes i Jorddebogen 1628 med Afgift 2 Bd. Bnyg, 1 Orte Havre, 1 Fd. Smør, 1 Lam, 2 Gjæs, 4 Høns, og denne Landgilde vedblev siden blot med Tillæg af 6 Slør. Hovningspenge, indtil Gaarden med Kgl. Bevilling af 12te Januar 1770 (G. P. Nr. 106, a) af Prof. ling. græcæ S. Andhersen og P. Holm ved Skjøde af 11te Juni 1771 (Fæsteprot. fol. 37) blev overdraget Fæstebonden Laurits Hansen til Ejendom for 1200 Rd., hvoraf de 600 Rd. strax udbetaltes og udsattes blandt Stiftets offentlige Midler, de andre 600 Rd. derimod skulde uden Opsigelse stedse og uregelmæssigt imod første Prioritet blive staaende i Gaarden og alt dens Tilliggende og forrentes med 4 %. Indtægten af denne Gaard bliver i Regnskaberne ikke, som lignende

Afgifter af andre Gaarde, opført iblandt Bøndergodset, og har derfor heller ingen Plads i Vordebogen, men den indestaende Capital findes som Nr. 2 i Capitalsfortegnelserne.

49. En Gaard i Overkjærby (Drigstrup Sogn, Bjerge Herred) med tilliggende Huus og Have, af Hartkorn 8 Tdr. 6 Skpr., rimeligvis oprindelig henhørende til St. Jacobs Altergods, svarede som Fæste, Gaarden 12 Tdr. Bng, 1 Fodernød = 1 Rd., 1 Lam, Hovningspenge 8 Slør. og Skovægte = 3 Ml., Huset 4 Slør. (Fæsteprot.), men blev med Kgl. Bevilling af 11te Marts 1796 ved offentlig Auction solgt til daværende Føster for 4740 Rd., saaledes at den halve Deel af Kjøbesummen udbetaltes og utsattes blandt Stiftets offentlige Midler, men den anden halve Deel bestandig skulde blive staaende i Gaarden imod 1ste Prioritets Panteobligation, samt at vedkommende Beneficiarier skulde nyde de aarlige Renter af hele Kjøbesummen (Copie af Bevillingen og Skjødet i Fæsteprot. fol. 46 f.). Som Fæste havde Gaarden og Huset efter Prof. Sibberns Forklaring kun givet en aarlig Indtagt af omtr. 40 Rd., saa at Embedet ved Salget vandt omrent det Femdobbelte. Den Deel af Kjøbesummen, der var indlemmet i Stiftets offentlige Midler, maa senere være gaaet over til Skolens Kasse; om den anden Halvdeel, hvorför er udstedet Panteobligation af 10de December 1803, gjelder det Samme, som er bemærket i Slutn. af foreg. Nummer; i Capitalsfortegnelsen har den Nr. 1 og staer endnu i Gaarden og Huset, men ifølge Ephoratets Resolution af 22de December 1852 er ved Paategning paa Obligationen af 23de April 1853 en Parcel, af Hartkorn 1 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb., udgaaet af Pантет.

50. En Gaard i Varslev (Vinding Herred), sandsynligvis hørende til St. Jacobs Altergods, af Hartkorn 6 Tdr. 1 Skp. 3 Fdk. 1 Alb., der i Gymnasiets Tid svarede

4 Tdr. 4 Skpr. Byg, 2 Skpr. Havre, 1 Ottning Smør, 1 Fodernød = 1 Rd., 1 Lam, 2 Gjæs, 4 Høns og i Penge 4 Rd., til sammen anslaaet i 1801 af Sibbern til 17 Rd. 5 Mt. 9 §., blev senest bortfæstet 1820 mod 500 Rd. i Indfæstning og en aarlig Afgift af 5 Tdr. Byg, 1 Td. Havre, at svare i Penge efter hvert Aars Capitelstaxt samt 10 Rd. 32 §. Sølv i Penge (Fæsteprot. fol. 57); men ved Rgl. Resolution af 3die Januar 1845 blev Gaarden overdragen Fæsteren Christian Hansen efter hans derom indgivne Begjæring til fuld Ejendom for en Røjbesum af 3000 Rd., hvilken Sum, alt eftersom den indkom i de følgende Terminer, blev optagen i Skolens Capitalformue.

Foruden dette af Staten til Professorernes Underholdning henlagte Gods var hverken af Christian d. 4de eller af de efterfølgende Konger givet Noget til Gymnasiets øvrige Fornødenheder eller dets Disciples Understøttelse; men for disse Gymnasister blev der efterhaanden sørget ved flere private Belgjøreres Legater, der vare blevne stiftede fra 1623 til 1664, ialt til et Beløb af 4100 Rd. Disse Legaters Midler blevne udlaante mest til Herremænd mod Pant i Jordegods, hvilket, da Renterne ved den Forarmelse, der fulgte efter den svenske Krig, udebleve, maatte overtages af Gymnasiet, saa at dette i Slutningen af det 17de Aarh. kun havde faa Legat-capitaler tilbage, men ifstendet for det Øvrige betydeligt Strøgods, efter den derover 1681 forfattede Jordbog (G. P. Nr. 32) og R. Landorphs Fortegnelse af 7de August 1695 (G. P. Nr. 37) 14 Gaarde af Hartkorn til sammen 96 Tdr. 4 Skpr. 2 Fdt. 1 Alb. Dette Strøgods indbragte nu i Begyndelsen, paa Grund af Beboernes slette Forfatning, ikke Meget; men denne Tilstand varede ikke længe, og i heldigere Tider folges det efterhaanden igjen med Fordeel, først ved

Ægl. Bevilling af 6te April 1708 (G. P. Nr. 93) omtrent 44 Tdr. Hartkorn, snere ligeledes efter Ægl. Bevilling i Aaret 1729 Resten, saa at Gymnasiet allerede 1743 efter Professorernes Indberetning (G. P. Nr. 63) eiede en Capital af 8212 Rd., hvilken Renter i Lebet af Aarhundredet anvendtes, foruden til Stipendier for Gymnasisterne, tillige til Gymnasi-Bygningens Vedligeholdelse, til Høitideligheder i Anledning af Stiftervens og den regjerende Konges Fødselsdag, og andre løbende Udgifter („Brandhjælp, Stiftelhens Klokke til Væstimerne at lade ringe samt Værelsernes Hænholdelse ved en Gangkone“ Gibben). Denne Fond steg i den følgende Tid ved forskellige Omsetninger saaledes, at den allerede 1772 udgjorde 9130 Rd.; men især forøgedes den i høj Grad i Gymnasiets sidste Aaringer deels ved Salg af Professorgods, som da fandt Sted, deels ved Besparelser af Renter, da der var faa og tilsidst ingen Gymnasister at fordele dem til, deels ved at de fleste Professorater henstode ubesatte (den ene græske Professor D. Kraft var død 1793, Matematikeren D. N. Bützow 1794, Lector theologiae Chr. G. Beydlitz 1796), og disse vacante Embeders Indtægter gik ind i Gymnasiets Kasse, saa at den Capital, som i Aaret 1802 gik over til Skolens Kasse, udgjorde 33,190 Rd., hvoraf 1000 Rd. gav 4 %, Resten $3\frac{1}{4}$ % Renter.

C. Odense Cathedralskole.

Under dette Navn forenedes begge Stiftelser, den latinske Skole og Gymnasiet ved Reglementet af 1ste October 1802 med alle dem tilhørende Bygninger, samt til Væreres og Disciples Underholdning bestemte Capitaler, Tiender og andet Jordegods, hvis aarlige Indtægter for Fremtiden, da Værerne nu bleve satte paa fast Løn, alle flød ind i Skolens Kasse.

Desuden tilhakkedes ved Rescript af 6te f. M. Skolen et aarligt Bidrag af 2800 Rd. fra Communitetet, hvilket Bidrag den beholdt til 1828, og fra samme Tid af fuld den en ny Indtægt ved Skolecontingenter, Lys- og Brændepenge, Indstrivningspenge og Betaling for Testimonier. Capitalerne udsondredes efterhaanden fra Stiftets offentlige Midler og gik over til Skolens Kasse, men blev, uden Hensyn til deres forskjellige Oprindelse og tidligere Bestemmelse, slaaet sammen i een Massa med Skolekassens øvrige Indtægtskilder; dog dannedes allerede 1803 en førstilt Oplagskasse af hjemfaldne og hvilende Stipendiesummer. I Regnskaberne indtil 1813 opføres endnu Gymnasiets og Skolens Capitalformue hver for sig, og man seer da, at imedens Skolens Capitalbeløb blev staaende paa samme Punkt, nemlig udgjørende 13,718 Rd. 4 Mk. 8 §., steg Gymnasiets til 42,690 Rd. Ved Pengereductionen 1813 bleve disse 56,408 Rd. 4 Mk. 8 §. omskrevne til Rigsbankpenge S. V. 38,624 Rd. 74 §. Denne Capital blev i de følgende Aar ubetydelig forøget, men led en meget betydelig Formindskelse imellem 1826 og 1828 ved de Foranstaltninger, som da blev trufne til at afskalde de private Legaters Midler fra Skolekassen, der maatte afgive 12,920 Rd. til Stipendie- og Stipendieoverstudsfonden foruden 8000 Rd. til Frøken Ernsts og 350 Rd. til Baggers Legat (S. Progr. f. 1850 S. 29 ff.). Dog dette Tab, om man tor kalde det saa, er senere omtrent blevet erstattet deels ved at der ved Nyborg Skoles Nedlæggelse ved Kgl. Resolution af 28de September 1838 og Universitetsdirectionens Skrivelse af 14de December 1839 (jfr. Selmers acad. Tidender 4de V. S. 293 ff.) gik over til Odense Cathedralskoles Kasse, foruden andre Indtægter, hvorom strax nedenfor, Capitaler i rentebærende Panteobligationer til Beløb 4340 Rd. 32 §. Sølv, deels ved Salg af Fæstegods, som har fundet Sted i de sidste 2 Decennier, saa

at Skolekassen nu eier en rentebærende Capitalformue af 34,667 Rd. 73 $\frac{1}{2}$ ß.

Bed Nyborg lærde Skoles Nedlæggelse erholdt Odense Cathedralskole desuden endel Jordegods, om hvis Oprindelse og Historie jeg af de temmelig sparsomme Kilder har uddraget Følgende*):

51. Østerskjerninge (Sunds Herred) Sogns Kongetiende, 3 Pd. Rug, 3 Pd. Byg, 1 Pd. Havre;

52. Frørup (Binding H.) Sogns Kongetiende, 3 Pd. Byg, 3 Pd. Havre;

53. Ferretslev (f. H.) Sogns Kongetiende, 2 Pd. Rug, 2 Pd. Byg, 2 Pd. Byg;

54. Søllinge (f. H.) Sogns Kongetiende, 2 Pd. Rug, 2 Pd. 6 Skpr. Byg, 1 Pd. Havre;

55. Hellerup (f. H.) Sogns Kongetiende, 2 Pd. 6 Skpr. Rug, 2 Pd. 6 Skpr. Byg, 10 Skpr. Havre;

56. Skjellerup (f. H.) Sogns Kongetiende, 3 Pd. Rug, 5 Pd. Byg, 1 Pd. Havre;

57. Ellested (f. H.) Sogns Kongetiende. 2 Pd. Rug, 2 Pd. Byg, 1 Pd. Havre:

samtlige givne til Underholdning for Skolemester og to Hø-

*) Ved den store Ildebrand i Nyborg By d. 11te og 12te September 1797 ødelagdes alle Protocoller og andre Papirer, der vare opbevarede i den daværende Rectors Bolig, men dog ikke alle Skolens Documenter, som A. F. Mülertz i sine yderst magre „historiske Esterretninger om Nyborg lærde Skole“ (Nyb. Progr. 1821—23) paastaaer; just med Hensyn til Godset ere deels enkelte Documenter, som ere fra Tiden før 1797, levnedes, hvilke nu findes i Odense Skoles Archiv, deriblandt især Rector Hans Svanes „Register og Fortegnelse over alle Nyborg Skoles saavel Læreres som Disciples Indkomster“ dat. 1ste August 1742, deels opbevares i Bispearchivet tre ældre Skolebøger fra Nyborg, af hvilke samme Svanes Skolebog indeholder de vigtigste og nsiagtigste Oplysninger.

rere i Nyborg Skole ved Frederik d. 2dens Fundats af 8de Juni 1587 (Copie i Svanes Skolebog fol. 3 f. aftrykt Hofm. V S. 448) „og skal Vor Embedsmænd paa Vor Slot Nyborg, saa og Superintendenten udi Fyens Stift, samt Sognepræsten, Borgemestre og Raadmand udi forn. Vor Kjøbsted Nyborg, som nu er eller herefter kommindes vorder, forordne, hvorledes om forn. Rente og Indkomst skal stilles og forholdes, hvem den skal oppebære og deraf underholde forn. Skolemester og Hørere“. Efter disse Ords bogstavelige Utdydning have de i Fundatsen nævnede Auctoriteter tinget Rector og Hørerne i Rost og ved Anordning af 22de October 1587 (Svane, Hofm. V S. 449) bestemt, at den Mand, som for disse 3 Væster Kongekorn havde Skolemester og begge Hørerne i Rost, skulde give dem 2 Maaltider Mad om Dagen og 4 gode Retter til hvert Maaltid, og twende Gange Steg om Ugen, og skulde de have hver 4 Potter Öl om Dagen o. s. v. Men denne Bespiisning in natura varede vel ikke længe ved; i Svanes Register er bemærket: „Nu, ligesom i mange Aar forhen, oppebærer Rector og de twende øverste Collegæ Rostkornet selv, og seer sig enhver med Rost, hvor de kan, forsynede“. Af dette Rostkorn fik Rector og de 2 Hørere, efter Svanes Angivelse i Skolebogen fol. 56 f. hver 10 Tdr. $1\frac{2}{3}$ Skpr. Rug, 17 Tdr. 4 Skpr. Bng og 11 Tdr. 2 Skpr. Havre. Iovrigt bleve alle disse Korntienter efterhaanden perpetuerede til nærliggende Herregaarde imod et Kornbeløb, som nærmer sig det oprindelige: Østerskjerninge til Rødkilde eller nu Flintholm (den skal være solgt ved Auction 1764) imod en Afgift af 6 Tdr. 2 Skpr. Rug, 7 Tdr. 4 Skpr. Bng og 5 Tdr. Havre; Frørup til Ørbæk-lunde (rimeligvis, ligesom Communitetets Andeel, ved Bevilling af 23de Juni 1699; jfr. M. Rosenvinges Declaration af 1ste Marts 1703 i Vinding Herreds Banteprotokol Nr. 1),

der svarer 9 Tdr. Byg og 15 Tdr. Havre; Ferretslev, Søllinge og Hellerup til Hellerupgaard (uvist naar), der svarer 11 Tdr. 7 Skpr. Rug, 16 Tdr. 4 Skpr. Byg og 6 Tdr. 2 Skpr. Havre; Skjellerup til Hindemae, hvorfra Afgiften er 7 Tdr. 4 Skpr. Rug, 13 Tdr. 4 Skpr. Byg, 5 Tdr. Havre; som man seer af Svanes Skolebog fol. 56, leveredes dette Quantum allerede 1740 derfra til Rector i Nyborg, men Kongen iendien folgtes dog først dertil 1766, og i det af Kongen til Cancelliraad Fr. Petersen under 21de Januar s. A. udstedte og 26de Marts næst efter inden Fyenboes Landsting læste Skjøde (Copie ibl. Nyborg Skoles Documenter Nr. 59 i Odense Skoles Archiv) blev nævnedes Afgift reserveret Skolen; ifølge Cancellsrets Bevilling af 21de Mai 1803 til davorrende Eier til at dele Jorderne i 3 Parceller har Skolen Pant i en Parcel af Hindemae samt Skjellerup Kirke (Copie steds. litt. L Nr. 15). Ellested endelig var allerede 1730 (jfr. Vinding Herreds Panteregister) perpetueret til Lykkesholm, som svarer 5 Tdr. 1 Skp. 1 Fdk. Rug, 6 Tdr. 1 Skp. 2 Fdkr. Byg, 2 Tdr 4 Skpr. Havre. Alle disse Afgifter betales aarlig i Penge efter Capitelstaxten.

58. Hjulby Gaardmændes Afgift var Nyborg Landsfogns Degnekorn til Rector som Chordregn, tidligere 4 Tdr. 2 Skpr. Byg af 17 Gaarde (Svanes Skolebog fol. 56), senere kun 3 Tdr. 5 Skpr. Byg af 13 Heelgaarde og 1 Halvgaaard (jfr. Nyborg Skoles Designationsprotocol S. 5). Denne Afgift hdes af Gaardmændene fra 1840 af med Penge efter Capitelstaxten; tidligere leveredes Kornet in natura.

59. Landgilde af tvende Gaarde, henhørende til St. Nicolai Ultergods i vor Frues Capel i Nyborg, legeret af samme Ulters Patron Johan Friis til Hesselager ved Fundats Koldinghuus Fredagen næst efter Søndagen Quasimo-

dogeniti 1554 (Svanes Skolebog fol. 2, Hofm. V S. 450) til Skolemester ($\frac{2}{3}$) og Locaterne ($\frac{1}{3}$), paa det Billaaer, at de Intet maae kræve eller oppebære af fattige Disciple (jfr. Nr. 20 og 21). Den ene Gaard, kaldet Damgaard, i Bindinge Sogn svarede aarlig 3 Rd. Byg, 1 Rd. Rug, 1 Otting Smør, 2 Gjæs, 4 Høns, den anden i Sulenkendrup i samme Sogn stkyldte aarlig 2 Rd. Byg, 1 Gaas, 2 Høns. Hertil kom endnu senere, uvist naar, Landgilde af en 3die Gaard i samme Sogn 2 Tdr. 4 Skpr. 2 Fdt. Rug, tillagt 3die Lectiehører, efter Svanes Mening (Registeret) af Bindinge Kirke, hvis Sognedegrn denne Hører var. Disse Gaarde bleve efterhaanden indlemmede i Baroniets Holckenhavn, og derfra svaredes og svares nu 5 Tdr. Rug og 12 Tdr. 1 Skp. Byg, nemlig af en Gaard i Bindinge 2 Tdr. 4 Skpr. Rug, af en Gaard i Sulenkendrup 2 Tdr. 4 Skpr. Rug, 7 Tdr. 4 Skpr. Byg, og af Sulenkendrup Bygnænd af en nedlagt Gaard 4 Tdr. 5 Skpr. Byg, Alt med Penge efter Capitelstaxten.

60. Afgift af en Gaard i Aunslev Bj, Kirkejord, ligesom den sidst nævnedede, og efter Svanes Mening (sst.) tillagt 2den Lecties Hører som Sognedegrn til Aunslev Kirke. Landgilden udgjorde før 3 Tdr. 2 Skpr. Byg (sst.), nu er den kun 3 Tdr. Byg, der betales fra Juelsberg med Penge efter Capitelstaxten.

61. Afgift af Nyborg Kirke, en Levning af hvad der aarlig tilfaldt Rector og Hørerne som en Deel af Galente-Gildernes Gods, hvilket Gods af Christian d. 3die blev givet til Nyborg Kirkes og Skoles Ophold og Behov ved Brev dat. Mandagen næst efter Søndagen Palmarum 1555 (Copie i Svanes Skolebog fol. 49, aftrykt Hofm. S. 435). Oprindelig bestod Skolens Andeel i 3 Tdr. Byg og omtrent $15\frac{1}{2}$ Rd. Fordstyld til Rector og 3 Rd. 2 Mk. til hver af

de 3 Hørere, men deraf er kun tilbage de 3 Tdr. Byg., som erlægges ved Kirkeoærgen i Nyborg med Benge efter Capitelstæxten.

Indtil Aaret 1846 eiede Skolen tre Bygninger i Odense, Skolhuset paa St. Knuds Kirkegaard, Gymnasiebygningen ved Siden af Kirken, og Rectorresidentsen paa det store Torv. Af disse blev imod Vederlag det første overladt til almue- og Borgerstolevæsenet, den anden til Stiftsbiblioteket, den tredie solgt for 7000 Rd. til Læseforeningen (om disse Bygningers Historie s. Bidrag til D. C. Hist. 1ste H. 1846). Den nye Skolebygning paa Hjørnet af Graabrødreplads og Graabrødrestræde, som blev fuldført 1846, kostede med Grunden 64,787 Rd. 35 f. og er assureret i Brandkassen for 40,000 Rd. (jfr. Selmers Aarbog f. Åbhvns. Univ. o. s. v. for 1846 S. 176 ff., Progr. f. 1847 S. 97 ff.); hvorimod Skolens betydelige Inventarium, Bibliothek, physiske, naturhistoriske, geographiske og andre Samlinger og Apparater ikke ere assurerede, da Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, paa Forstanderstabets Forespørgsel desangaaende, i sin Svarstrivelse af 11te Mai 1844 har meent, „at det maatte ansees for tjenligst for Skolekasserne ikke at assurere de lærde Skolers Bibliotheker, da det, som saaledes besparet i Brandpræmier for dem alle, maa formodes at være tilstrækkeligt til at dække Tabet, naar i et enkelt Tilfælde eet af dem skulde ødelægges ved Oldsvaade, og i Lighed hermed maatte man finde det hensigtsmæssigst, at den physiske Instrumentsamling heller ikke forsikredes i Brandkassen“.

Oversigt over Cathedralskolens aarlige Ingtaegter.

A. Tiender, som ifølge Commissions=Æjendelsse eller Forening hvares af Ærerne:

1. Aasum Sogns Køngetiende (ovenf. B. 25), i alt 25 Tdr. 5 Skpr. $2\frac{7}{8}$ Fdk. Rug, 52 Tdr. 2 Skpr. $\frac{3}{8}$ Fdk. Bñg og 47 Tdr. 5 Skpr. $2\frac{3}{8}$ Fdk. Havre, betales 11te Febr. med Penge efter Capitelstaxten, tilligemed 17 Rd. 20 f. i Drægtiende.

2. Rauslunde Sogns Køngetiende (B. 30. b), i alt 26 Tdr. 3 Skpr. $3\frac{1}{8}$ Fdk. Rug, 58 Tdr. 7 Skpr. $1\frac{1}{4}$ Fdk. Bñg og 87 Tdr. „ Skpr. $2\frac{1}{8}$ Fdk. Havre, ydes deels i Penge (11te Febr.) efter Capitelstaxten deels in natura til Kjøbmanden, der betaler Beløbet 1ste Mai ligeledes efter Capitelstaxten.

3. Nørre-Høirup Sogns Køngetiende (B. 32. d), 13 Tdr. 2 Skpr. $3\frac{7}{24}$ Fdk. Rug, 26 Tdr. 5 Skpr. $2\frac{7}{12}$ Fdk. Bñg, 26 Tdr. 5 Skpr. $2\frac{7}{12}$ Fdk. Havre leveres in natura og betales 1ste Mai efter Capitelstaxten af Kjøbmanden.

4. Skovby Sogns Køngetiende (B. 30. c), 77 Tdr. 1 Skpr. $1\frac{1}{2}$ Fdk. Rug, 75 Tdr. 4 Skpr. Bñg, 75 Tdr. 2 Skpr. 3 Fdk. Havre, ligesom Nr. 3.

5. Kjøng Sogns Køngetiende (A. 8), i alt 47 Tdr. 2 Skpr. $7\frac{3}{8}16$ Fdk. Rug, 69 Tdr. 7 Skpr. $2\frac{5719}{5760}$ Fdk. Bñg, 74 Tdr. 2 Skpr. $3\frac{941}{2304}$ Fdk. Havre, betales ligesom Nr. 1.

6. Barløse Sogns Køngetiende (A. 9), 31 Tdr. 2 Skpr. Rug, 43 Tdr. 3 Skpr. $1\frac{7}{8}$ Fdk. Bñg, 40 Tdr. 1 Skpr. $3\frac{1}{8}$ Fdk. Havre, ligesom Foreg.

7. Åsperup Sogns Køngetiende (B. 29. a), 54 Tdr. 6 Skpr. $1\frac{1}{12}$ Fdk. Rug, 120 Tdr. 5 Skpr. $2\frac{25}{36}$ Fdk. Bñg, 58 Tdr. „ Skpr. $\frac{1}{4}$ Fdk. Havre, ligesom Nr. 3 og 4.

8. Bissenberg Sogns Køngetiende (A. 5), 92 Tdr.

, Skpr. $3\frac{1}{3}/18$ Fdkr. Rug, 95 Tdr. 4 Skpr. $1\frac{1}{3}/36$ Fdk. Byg, 101 Tdr. 3 Skpr. $1\frac{3}{5}/36$ Fdk. Havre, ligesom Nr. 2. .

B. Tiender, som ere perpetuerede til Herre-gaarde eller Stiftelser.

1. Sørslev Sogns Kongetiende (B. 24) til Grevskabet Gyldensteen, som 24de Febr. erlægger 127 Rd. 48 $\ddag$.

2. Lumbj Sogns Kongetiende (B. 28) til Nislevgaard for 40 Rd., der betales 11te November.

3. Østerhæsinge Sogns Kongetiende (B. 33) til Hvedholm for 26 Rd., der erlægges 11te December.

4. Fraugde Sogns Kongetiende (B. 34) til Fraugdegaard (nu Tiendens Eiere) imod en Afgift af 18 Tdr. 6 Skpr. Rug, 22 Tdr. 4 Skpr. Byg efter Capitelstaxten og 7 Rd. 48 $\ddag$, forfalder 11te Februar.

5. Bigerslev Sogns Kongetiende (A. 6) til Langens for 60 Rd., der betales 24de Februar.

6. Gamtoste Sogns Kongetiende (A. 4) til Brasheßborg for 106 Rd. 24 $\ddag$, at betale 11te November.

7. Aunslev Sogns Kongetiende (A. 11) til Juelsberg, der erlægger 11te Februar 20 Tdr. Rug, 30 Tdr. Byg og 10 Tdr. Havre med Penge efter Capitelstaxten.

8. Vantinge Sogns Kongetiende (A. 13) til Arreskov mod en Afgift af 6 Tdr. 2 Skpr. Rug, 3 Tdr. Byg, 1 Td. 7 Skpr. Havre 11te Februar med Penge efter Capitelstaxten.

9. Vesterhæsinge Sogns Kongetiende (A. 12) til samme Gaard imod Ydelse af 2 Tdr. 4 Skpr. Rug, 6 Tdr. Byg, 5 Tdr. Havre paa samme Tid og Maade.

10. Svanninge Sogns Kongetiende (A. 15) til Steensgaard imod 15 Tdr. Rug, 15 Tdr. Byg, 3 Tdr. 6 Skpr. Havre paa samme Tid og Maade.

11. Davinde Sogns Køngetiende (A. 18) til Selleberg, hvorfra erlægges 6 Tdr. 2 Skpr. Rug og 7 Tdr. 4 Skpr. Byg paa samme Tid og Maade.

12. Allese Sogns Køngetiende (A. 17) til Odense Communitet imod 5 Tdr. Rug, 6 Tdr. Byg og 1 Td. 7 Skpr. Havre, som betales paa samme Tid og Maade.

13. Uggerslev Sogns Køngetiende (A. 16) til Orritslevgaard, der erlægger 6 Tdr. 2 Skpr. Rug, 7 Tdr. 4 Skpr. Byg og 5 Tdr. Havre paa samme Tid og Maade.

14. Gjestelev Sogns Køngetiende (A. 14) til Nordskov, hvorfra ydes 4 Tdr. 4 Skpr. Rug, 5 Tdr. 3 Skpr. Byg og 1 Td. 7 Skpr. Havre, der leveres in natura ved 5 Gaardmænd i Frelostofte til Kjøbmanden og betales 1ste Mai.

15. Ørsted Sogns Køngetiende (A. 10) til Ørsted Præstegaard imod 2 Tdr. 4 Skpr. Rug, der betales 11te Februar efter Capitelstatxten af Præsten i Ørsted.

16. Østerkjerninge Sogns Køngetiende (C. 51) til Flintholm imod 6 Tdr. 2 Skpr. Rug, 7 Tdr. 4 Skpr. Byg og 5 Tdr. Havre, der erlægges paa samme Tid og Maade.

17. Skjellerup Sogns Køngetiende (C. 56) til Hindemae; Afgiften er 7 Tdr. 4 Skpr. Rug, 13 Tdr. 4 Skpr. Byg og 5 Tdr. Havre, at erlægge paa samme Tid og Maade.

18. Ferretslev, Sallinge og Hellerup Sogns Køngetiende (C. 53-55) til Hellerupgaard imod 11 Tdr. 7 Skpr. Rug, 16 Tdr. 4 Skpr. Byg og 6 Tdr. 2 Skpr. Havre, erlægges paa samme Tid og Maade.

19. Ellested Sogns Køngetiende (C. 57) til Lykkesholm, hvorfra svares 5 Tdr. 1 Skp. 1 Fdk. Rug, 6 Tdr.

1 Skp. 2 Tdt. Bñg og 2 Tdr. 4 Skpr. Havre paa samme
Tid og Maade.

20. Frørup Sogns Kongetiende (C. 52) til Ør-
beklunde imod en Afgift af 9 Tdr. Bñg og 15 Tdr. Havre
paa samme Tid og Maade.

C. Afgifter af Bøndergods:

1. Af en Gaard i Meelby (B. 39) fra Grevskabet
Gyldensteen 16 Rd. hver 11te December.

2. Af en Gaard i Fløstrup (B. 45) fra Skovsbo
20 Rd. 19 ß. paa samme Tid.

3. Af en Gaard i Ørritslev (B. 44) fra Langensø
38 Rd. 48 ß. d. 11te November.

4. Af en Gaard i Hesle (B. 43) fra Brahestholm
10 Rd. d. 11te December.

5. Af en Gaard i Roerslev (B. 40) fra Kjørup
(Grevsk. Roepstorff) 10 Rd. d. 11te November.

6. Af to Gaarde i Hjorslev (B. 42) fra Nislevgaard
12 Rd. 58 ß. paa samme Tid.

7. Af en Gaard i Veistrup (A. 20) fra Tisselholt
1 Td. 4 Skpr. Rug, 1 Td. 4 Skpr. Bñg, 1 Td. 4 Skpr.
Havre efter Capitelstaxt og 3 Rd. 32 ß., d. 11te Februar.

8. Halvdelen af Afgiften af en Gaard Ulmeovre,
Ulbølle Sogn (A. 22) fra Nødkilde 2 Tdr. 2 Skpr. Bñg
efter Capitelstaxten paa samme Tid.

9. Af en Mølle i Tarup (A. 21) fra Torpegaard
4 Rd., d. 11te November.

10. Hjulby Gaardmænd (C. 58) yde selv 3 Tdr. 5
Skpr. Bñg efter Capitelstaxten d. 11te Februar.

11. Af noget under Baroniet Holkenhavn indlemmet
Bøndergods (C. 59) 5 Tdr. Rug og 12 Tdr. 1 Skp. Bñg
efter Capitelstaxten paa samme Tid.

12. Af en Gaard i Aunslev (C. 60) fra Fueisberg
3 Tdr. Byg efter Capitelstaxten paa samme Tid.

13. Af et Boelsted i Nørre-Høirup (B. 38) erlægger
Gieren 5 Tdr. Rug, 5 Tdr. Byg og 5 Tdr. Havre (den
nuværende Gier kun 3 Tdr. Rug, 2 Tdr. Byg og 5 Tdr.
Havre) efter Capitelstaxten paa samme Tid.

14. Af en Jordlod i Aasum (B. 26) erlægger Gieren
2 Skpr. Rug, 2 Skpr. Byg og 2 Skpr. Havre efter Capi-
telstaxten paa samme Tid.

15. Ligeledes Arvefæsteren af den anden mindre Jord-
lod i Aasum (s. samme steds) det Samme paa samme
Maade og Tid.

16. Ligeledes Arvefæsteren af Nøgelandshuset eller
den større Jordlod i Aasum (s. samme steds) 4 Skpr. Rug,
4 Skpr. Byg og 4 Skpr. Havre paa samme Maade og Tid.

17. Degnekorn af Landsbjerne i St. Knuds Sogn
(A. 2), 3 Tdr. 4 Skpr. Byg, ydes in natura og betales af
Kjøberen efter Capitelstaxten d. 1ste Mai.

18. Degnekorn af Landsbjerne i Frue Sogn (sam-
mest.) 1 Td. 3 Skpr. Byg ligesom foregaaende.

D. Bortfæstet eller bortsorpagtet Jordgods.

1. Af en Gaard i Norup (B. 41) svarer Fæsteren d.
11te November 12 Rd. 72 ½.

2. Den ene Fæster af Milehøisagrene (B. 37) udenfor
St. Jørgensporten 4 Rd., med Halvdelen 11te November og
Halvdelen 11te Februar.

3. Ligeledes den anden Fæster (sammest.) paa samme
Tider 5 Rd.

4. Af Grønheisløffen og Sandmarken (sammest.)
er Forpagtningsafgiften 20 Tdr. 3 Skpr. Rug og 20 Tdr.
3 Skpr. Byg samt 305 Rd.; Halvparten af Pengeafgiften

betales Forstudsviis 11te Juni, den anden Halvdeel erlægges tillsigemed Kornafgiften efter Capitelstaxten 11te Februar.

5. Forpagteren af Milehøislokk'en (samme st.) erlægger 4 Tdr. 7 Skpr. Rug, 4 Tdr. 7 Skpr. Byg samt 140 Rd. paa samme Maade og Tider som Foreg.

6. Ligeledes paa samme Maade og Tider Forpagteren af Møllelokk'en (samme st.) 1 Td. 2 Skpr. Rug, 1 Td. 2 Skpr. Byg samt 50 Rd.

E. Refusioner:

1. Allefaa og Broby Sognekald for Præstetiende (B. 36. a) 44 Tdr. 6 Skpr. $3\frac{1}{2}$ Fdk. Rug og 44 Tdr. 6 Skpr. $3\frac{1}{2}$ Fdk. Byg, der erlægges af Sognepræsten efter Capitelstaxten med Halvdelen 11te Mai og Halvdelen 11te November.

2. Afgift af Nyborg Kirke (C. 61) 3 Tdr. Byg, betales af Kirkeværgen i Nyborg med Penge efter Capitelstaxten 11te Februar.

3. Refusion for Huisseleie (A. 19) af St. Knuds Kirke 16 Rd. og Frue Kirke 4 Rd., betales af Kirkeværgerne 1ste October.

4. Renter af Jens Mules Legat (A. 7), imellem 13 og 14 Rd., hæves paa Bispecontoiret 11te December.

[5. Fra Odense Amtstue (B. 27 og 36. b) har Skolen indtil 1857 erholdt en Refusion af 24 Tdr. Rug, 70 Tdr. 4 Skpr. Byg og 3 Tdr. Havre efter Capitelstaxten, og den almindelige Skolefond 63 Rd. 64 $\frac{1}{2}$ $\text{B}.$, hvilken Refusion indtil videre bortfalder.]

F. Jordskylde og Grundleie

1. Fra Hovedgaarden Tøistrup (A. 1) 5 Rd. 32 $\text{B}.$, som betales 1ste October.

2. Af flere Gaarde og Huse i Odense (samme st.) 21 Rd., hvoraf 11 Rd. $75\frac{1}{2}$ $\text{B}.$ til Paaske og 9 Rd. $20\frac{1}{2}$ $\text{B}.$ til Mittelsdag.

G. Renter af Capitaler.

1. Af Skolens Capitaler i Obligationer 1350 Rd.

33 f. i Terminerne.

2. Af de blandt Stiftets offentlige Midler indsattte Capitaler (B. 26), som ved to Gange erlagte Recognitioner nu ere stegne til 910 Rd., udgjøre Renterne, efter Fradrag af Administrationsomkostninger, omtr. 35 Rd., som udbetales af Stiftskassereren 11te December.

3. Af Stipendieoverskudsfondens Renter afgives ifølge Kgl. Resolution af 18de October 1849 aarlig til Skolekassen 480 Rd. med Halvdelen i hver Termin.

H. Varierende og tilfældige Indtægter.

1. Skolepenge 40 Rd. med Moderation for flere Brødre (28 for 2de, 20 for 3de, Intet for 4de Broder); Skolekassen faaer dog kun Skolepengene for 100 Disciple (med Indbegreb af Beneficiarier); det Øvrige deles lige imellem Lærerne med Undtagelse af Rector.

2. Lyss- og Brændepenge 5 Rd. for hver Discipel.

3. Indskrivningspenge 5 Rd. for hver ny Discipel.

4. Betaling for Testimonier 10 Rd. for hver Discipel, som ikke har Beneficier.

5. Indfæstninger og Recognitioner.

6. Leie af Aasum Degneenke-Søde, (B. 25 Slutn.), naar ingen Degneenke benytter Boligen.

7. Kirkeværgens Overskud af Aasum Kirkes Indtægter for Jord, Ringning m. m.

**Efterretninger
om
Odense Cathedralskole
for
Stoleaaret 1861—62.**

Afgangsexamen 1861.

A. For Studerende.

Bed Ministeriets Skrivelse af 8de Juni f. A. underrettedes Rector om, at den skriftlige Deel af Afgangsexamen for de studerende Disciple vilde ved alle Skoler være at afholde Tirsdagen d. 25de Juni (Overs. fra Latin paa Dansk, geometrisk Opgave), Onsdagen d. 26de (Udarb. i Modersmaalet, latinistisk Stiil) og Torsdagen d. 27de (arithmetisk Opgave, tndsk Stiil). Tillige meldtes ved samme Skrivelse, at da Undervisningsinspekteuren ikke vilde faae Lejlighed til at overvære den mundtlige Prøve i Odense Cathedralskole, overlodtes det til Rector selv, overensstemmende med de gjeldende Regler, at anordne det Fornødne med Hensyn til samme.

Til Afgangsexamens anden Deel indstillede sig følgende otte Candidater, som havde underkastet sig Examens første Deel i Aaret 1859:

1. Niels Hofman (Bang), Søn af Pastor Hofman (Bang) i Lunde, født i Norup d. 4de Marts 1842, optagen i Skolens 1ste Classe d. 23de August 1851.

2. Niels Peter Jørgensen, Søn af Rugbrødbager Jørgensen i Odense, født sammesteds d. 25de Juli 1843, optagen i Januar 1856 efter den private Realskoles Nedlæggelse i 4de Realclasse, hvorfra han samme Aar efter Hovedexamen gif over til 4de studerende Cl.

3. Carl Jacob Ludvig Maar, Søn af Møgler Maar i Odense, født samme steds d. 1ste Juli 1844, optagen, efter at have erholdt Aldersdispenstation, i 1ste Classe d. 23de August 1853.

4. Niels Georg Møller, Søn af Proprietair Møller til Østrupgaard, født samme steds d. 22de November 1841, optagen i 3die Classe d. 23de August 1853.

5. Ditlev Christian Ernst Schroll, Søn af Gaardfæster, Kammeraad Schroll paa Lykkensæde, født samme steds d. 11te Januar 1843, optagen i 4de Classe d. 23de August 1856.

6. Eduard David Storch, Søn af Pastor Storch i Rønning, født samme steds d. 5te September 1843, optagen i 2den Classe d. 23de August 1854.

7. Rasmus Jens Georg Carl Wied, Søn af Gjestgiver Wied i Indslev Kro, født samme steds d. 11te Mai 1843, optagen i 1ste Classe d. 23de August 1852.

8. Axel von der Pahlen Wilhjelm, Søn af Pastor Wilhjelm i Snøde paa Langeland, født paa Stryns d. 19de Juli 1842, optagen i 4de Classe d. 23de August 1855.

Til Afgangsexamens første Deel indstillede sig følgende 11 Disciple af sjette Classe: Baldemar Frederik Nicolai Bille, Carl Vilhelm Johannes Camradt, Frands Daniel Thorning Engelstoft, Carl Adolph Feilberg, Christian Urban Hansen, Albert Theodor Hasselager, Hans Frederik Nissen, Sophus Christopher Reenberg Pade, Jes Johan Petersen, Christian Emil August Schøller, Niels Christian Ratharus Worm, hvilke alle efter Examen bleve opflyttede i svivende Classe.

Opgaverne ved de skriftlige Prøver af Examens begge Afdelinger have været følgende:

1. Udarbeidelse i Modersmaalet: „At udvikle Betydningen af det Bud, der indeholdes i Ordene: *yrōstū orantōr* (Røjend Dig selv)“.

2. Latinſk Stiil: Da August, efterat hans to Dattersønner, som han havde bestemt til sine Efterfølgere, var døde, adopterede sin Stedsøn Tiberius, befalede han, for destomere at sørge for sit Huses Varighed (diuturnitas), Tiberius at adoptere Germanicus, en Søn af hans Broder Drusus, som flere Aar iforveien, idet han med stor Ere førte Krig i Germanien, var død af et Saar. Denne Germanicus, berette Skribenterne, besad store Legems og Sjels Fortrin, og udmarkede sig ikke blot ved Fredens og Krigens Kunſter, men ogsaa ved ſin Characters (mores) Elſkværdighed faaledes, at han i høi Grud vandt baade Legionernes og hele Folkets Rærlighed. Men da han af Tiber var blevet sendt for at ordne Orientens Anliggender, døde han endnu ikke 34 Aar gammel i Antiochien efter en langvarig Sygdom, ikke uden Mistanke om Gift, og der var dem, der paaftode, at han var blevet dræbt efter Tibers Anſtiftelse (fraus). Endfljøndt det er vanfæligt at ſige, hvad Sandt der var i denne Formodning, er det dog vist, at Germanicus var ilde lidt af Tiber, der følte, at hans egne Feil faldt saameget mere i Dinene (conspici) ved Sammenligningen med Germanicus; han huskede ogsaa, at, da Efterretningen om Augusts Død var kommen til Germanien, hvis Legioner Germanicus dengang commanderede, havde Soldaterne længe vægret sig ved at erkjende Tiber som Keiser (recusare aliquem imperatorem) og havde tilbuddt Germanicus Regjeringen (principatus); og fljøndt Germanicus med stor Fasthed havde modstaet Soldaternes Ønske og bragt dem til at sværge Tiber Troføab (iurare in verba alicuius), blev dog Mistanke og Misundelse tilbage i Tibers mørke Sind. Af denne

Germanicus var C. Cæsar, som man har givet Tilnavnet Caligula, en Søn; hvormeget han afveg fra Faderens Øyder, til Romerfolket at føle.

Oversættelse fra Latin paa Dansk: Tito imperante incendio Vesuvii gravissime vastatam esse proximam monti Campaniæ partem urbesque duas prorsus obrutas, nemo est, qui litteras attigit, qui nesciat. Illud minus vulgo notum est, sedecim ante annis cognati generis clade easdam urbes afflictas esse. Eius rei memoriam L. Seneca initio libri sexti quæstionum naturalium conservavit his verbis: Pompeios, celebrem Campaniæ urbem indtil iterumque committi.

Opgivet var: incendium (om en Vulkan): Udbrud; Quæstiones naturales Titel paa et Værk af S.; Surrentum og Stabiæ Byer i Campanien; defungi metu slippe med Frøgten; Nuceria By i Campanien; tessellæ Steenterninger, smaa Steenplader (af hvilke Gulvet mosaikagtig dannedes).

4. Tydsk Stiil: Det er bekjendt, at Englænderne, der nu ere saa mægtige i alle Verdensdele, ikke havde nogen fortrinslig Deel i de første Opdagelser og Foretagender, ved hvilke Europæerne kom i Forbindelse med fjerne og nye Lande, og en Tid lang ikke besøgte de sydlige Haver, i hvilke Spanierne og Portugiserne herskede. Derimod søgte de ad en anden Vej at nære Indien og China. Under Edvard den Sjettes Regjering i Aaret 1552 udsendte et Selskab af engelske Kjøbmænd tre Skibe under Hugo Willoughby for at omseile Asien i nordøstlig Rætning og saaledes at aabne et Samqvem (Verkehr) med hine Lande. Men Resultatet af denne Expedition blev et ganske andet, end man havde foresat sig og ventet. Willoughby med alle hans eget Skibs Folk omkom i det russiske Lapland ved Kulden; men Capitainen paa et af

de andre Skibe var lykkeligere; han landede ved Dwinas (die Dwina) Udløb, hvor senere Staden Archangel anlagdes, bragtes til Moskou og blev vel modtaget af Zaren, Johan den Skrækkelige. Denne erklærede, at, hvis engelske Kjøbmænd vilde besøge hans Land, vilde de der finde Frihed og Sikkerhed. Dette gav Anledning til, at der i England dannedes en Handelsforening, som siden kaldte sig det russiske Selskab, for at underholde regelmæssigt Samqvem med hine Nordens fjerne Lande.

5. Arithmetisk Opgave: Af en given quadratisk Ligning

$$x^2 + ax + b = 0$$

dannes en anden, hvis Rødder ere Quadratrødderne af den givne Lignings Rødder. Koefficienterne i den søgte Ligning skulle være udtrykte ved a og b. Beregningen udføres ved Exemplet

$$x^2 - 194x + 4225 = 0.$$

6. Geometrisk Opgave: At bestemme en Trekant, hvori man kender Vinklen $V = 15^\circ$, den hosliggende Side $b = 2' 1''$ og den modstaaende Side $a = 1' 7''$.

Den mundtlige Prøve afholdtes i Forbindelse med Skolens Hovedexamen imellem den 6te og 19de Juli. I Censuren over de enkelte Fag deltogte med Lærerne Dhrrer. Stiftsprovst Damgaard i Religion, Pastor G. Strøm i Historie, Chordregn Jensen i Mathematik og Naturlære og Cand. pharm. Schiøtz i Naturhistorie.

B. For Realister.

Bed Ministeriets Skrivelse af 15de Juni f. A. tilfjende-gaves, at den skriftlige Deel af Afgangsexamen for Realdisciple ved samtlige lærde Skoler, i hvilke denne Examen i dette Aar afholdtes, skalde finde Sted efter følgende Schema:

Tirsdag d. 25de Juni Formiddag: Danskt Stiil (bunden Opg.);

Eftermiddag: Arithmetisk Opgave;

Onsdag d. 26de — Formiddag: Engelsk Stiil;

Eftermiddag: Geometrisk Opgave;

Torsdag d. 27de — Formiddag: Geometrisk Tegning;

Eftermiddag: Thørf Stiil;

Fredag d. 28de — Formiddag: Danskt Stiil (fri Opgave);

Eftermiddag: Regning.

Bed samme Skrivelse underrettedes Rector endvidere om, at den mundtlige Deel af denne Examen, som Professor Allen vilde overvære som Examenscommisair, vilde være at afholde her Onsdag d. 10de Juli Eftermiddag, Torsdag d. 11te, Fredag d. 12te og Løverdag d. 13de Formiddag; dog ønskede Examenscommisairen ikke at binde sig som Fagcensor; forsaavidt hele den mundtlige Prøve ikke kunde lægges paa de ovennævnte Dage, kunde Noget af Examinationen i de mathematiske naturvidenskabelige Fag tages en Dag forud eller efter, helst forud; de tidlige givne Regler om Charakterberegningen bleve ogsaa iaar at følge.

Opgaverne ved den skriftlige Deel af denne Examen have været følgende:

1. Udarbeidelse i Modersmaalet I: Slaget paa Kjøbenhavns Næd den 2den April 1801.

2. Udarbeidelse i Modersmaalet II: Hvorledes fremstilles sædvanlig Rævens Charakteer?

3. Thørf Stiil: Skakspillet skal være opfundet af en Bramin ved Navn Sissa. Da han havde viist og forklaret

den Fyrste, hos hvem han levede, Spillets Indretning, spurgte denne, henrykt over den underholdende Opfindelse, hvilken Belønning han ønskede. Sissa bad Fyrsten at give ham saamange Sædkorn (Fruchtkorn), som vilde udkomme, naar man lagde eet Korn paa Skatbrættets første Blads (Feld), to paa den anden, fire paa den tredie og saaledes stedse fordobledes Tallet indtil den sidste, den fire og tresindsthyvende Blads. Fyrsten bevilgede dette uden Undersøgelse. Men hvor stor var hans Overraskelse, da hans Skatmester sagde ham, at han havde givet et Øste, som han ikke kunde opfylde. I Eders hele Land, forsikrede han, findes ikke saamange Sædkorn, som I har lovet Braminen. Fyrsten maatte da bede den kluge Bramin at lade sig nøie (sich begnügen) med en anden Belønning, der var anseelig nok.

4. Engelsk Stiil: London er Englands Hovedstad og Verdens største Handelsplads. Utallige Skibe, af hvilke nogle ere beskæftigede med at lade, andre med at losse (unload), nogle gaae, andre komme, ses daglig fylde den Flod, ved hvis Bredder Staden ligger. Staden udvider sig Aar for Aar i en overordentlig Grad, og dens Befolknings vokser med en Hurtighed, som ikke kan andet end vække Forbauselse. I den ældste Deel af Byen ere Gaderne snævre og mørke, men i den langt større Deel, som tilhører den nyere Tid, ere alle Gader brede, lige og lyse. Blandt Londons mærkværdige Bygninger findes St. Pauls Kirken, der opførtes for omtrent halvtredie hundrede Aar siden. Det er den største protestantiske Kirke, ligesom St. Peders Kirken i Rom er den største katholske.

5. Arithmetisk Opgave: Hvilke ere de Værdier af x og y , som fyldestgjøre de to Ligninger

$$\begin{aligned}y^2 - 4y + x^2 - 6x + 12 &= 0 \\ \text{og } y - 2 &= 25(x - 3).\end{aligned}$$

De søgte Størrelser angives med 4 nøagtige Decimaler.

6. Geometrisk Opgave: C er Centrum af en Cirkel, hvis Radius er 25 Tommer. Fra et Punkt A udenfor Cirkelens Peripherie trækkes en ret Linie, som støjer Cirkelen, først i B, derpaa i D, saaledes at $AB = BD$. Arealet af Trekanten ACD er $2\frac{1}{3}$ Quadratfod. Hvor stor er Chorden BD?

7. Regneopgave: Naar i Frankrig en Meter Køde kostet 18 Francs 23 Centimer, hvor meget bliver da det for en dansk Alen i danske Penge? En dansk fod er 139,13 Pariser Linier. En frank Meter er 443,296 Pariser Linier. 1 Franc deles i 100 Centimer og 100 Francs = 35 Rd. 23 $\frac{1}{2}$ i danske Penge. — Den søgte Størrelse udtrykkes i Rigsdaler og Skilling uden Øre.

Geometrisk Tegning: Et femsidet stjærværtstaaende Prism hviler med den ene Grundflade paa det horizontale Plan. Sidekanterne ere parallele med det verticale Plan. Prismet er gjennemskaaret med et Plan perpendiculart paa Sidekanterne.

I Censuren over de skriftlige og mundtlige Prøver deltoge Dhrrer. Prof. Allen i Historie, Geographie og Tidst, Pastor Westerboe i Engelst, Thordegn Jensen i Matematik og Naturlære og Cand. pharm. Schiætz i Naturhistorie.

Til denne Examen indstillede sig otte Disciple af 5te Realclasses øverste Afdeling, nemlig: Niels Christian Barfoed (15 $\frac{1}{2}$ År gl.), Birger Sophus Brandt (18 Å.), Christian Johan Havemann (17 $\frac{1}{4}$ Å.), Hans Alfred Langkilde (17 $\frac{1}{2}$ Å.), Johan Frederik Marius Leisner (16 $\frac{3}{4}$ Å.), Carl Adolph Schroll (15 $\frac{1}{2}$ Å.), Jens Carl Christian Swendsen (16 $\frac{3}{4}$ Å.) og Peter

Andreas Abraham Basballe Wognsen (16 $\frac{1}{2}$ A.).
 Af disse otte Disciple erholdt 7 ved Examen Hovedcharakteren
 Bestaaet, I. F. M. Leisner, der havde 84 Points, Be-
 staaet med Udmærkelse.

Som Supplement til Ministeriets Skrivelse af 23de Mai 1859 (Progr. f. 1859 S. 59 f.) tjener følgende Ministerialskrivelse af 29de Mai f. A. „Foranlediget af Hr. Professorens Forespørgsel i behagelig Skrivelse af 22de d. M.
 stal Ministeriet tjenligst tilbagemelde, at der Intet findes at
 erindre imod den af Dem foreslaede Formular til Vidnes-
 byrd for de Disciple, der efter fuldendt Realafgangsexamen
 forlade Skolen, hvorhos Ministeriet efter Deres Indstilling
 bifalder, at der, naar det af vedkommende Forældre eller
 Børger begjeres, paa samme Maade, som der forholdes med
 Specialcharaktererne, optages i selve Vidnesbyrdet Skolens
 Dom om Discipelens Flid, Opførsel o. s. v.“.

Dimittenderne have ved denne Examen erholdt følgende Charakterer:

Candidaternes Navne.	Første Afdeling.				Anden Afdeling.				Hoved-Charakteer.	Skrift.
	Fys.	Geographie.	Naturhistorie.	Roman.	Latin, mundig.	Latin, skriftlig.	Religion.	Graef.		
N. Hofman (Bang)	g.	g.	g.	g.	g.	g.	mg.	tg.	g.	mg.
N. P. Jørgensen	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	ug.	mg.	—
C. J. L. Maar	mg.	mg.	g.	ug.	g.	mg.	g.	mg.	g.	—
N. G. Møller	mg.	g.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	g.	mg.	—
D. Chr. E. Schroll	mg.	g.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	g.	ug.	mg.
E. D. Storch	g.	g.	g.	mg.	mg.	mg.	g.	g.	ug.	mg.
N. J. G. C. Wied	g.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	g.	ug.	mg.	—
A. v. d. P. Wilhjelm	g.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	g.	mg.	mg.	g.

2. Underviisningen.

Jaar, ligesom ifjor, har anden Fællesclasse været deelt i to sideordnede Hold, og de toaarige Clæsser have været deelte i enkelte Fag. I Lærerpersonalet er ingen Forandring foregaaet; i Adj. Fabers Fraværelse fra Skolen under Nigsdags-Samlingen besørgedes hans Fag med Ministeriets Samtykke af hans Colleger saaledes, at Religionsunderviisningen i 7de Clæsse overtoges af Adj. Vogelsang, i 6te og 4de af Adj. Christensen og i 1ste af Adj. Broberg, Underviisningen i Dansk i 7de af Adj. Strøm, i 6te af Overl. Lefolii og i 5te af Adj. Burd, endelig Historie og Geographie i 4de Realclæsse af Adj. Hastrup.

Fagene have været fordelede saaledes i indeværende Skoleaar:

Rector: Latin og Græsk i VII	15	Timer.
Overlærer Lefolii: Latin i VI og V, Dansk i IV og III st. samit i I Fællesclæsse	26	—
Overlærer Sied: Græsk i VI og V, Franski i VI-III stud.....	20	—
Overlærer Kragh: Mathematik i VII-IV stud., Naturlære i VII	28	—
Adjunct Silfverberg: Hebraisk i VII, Græsk i IV, Latin i IV og III	27	—
Adjunct Broberg: Tysk i VI og V stud. samit i II A, Franski i Realclæsserne.....	23	—
Adjunct Faber: Religion i VII, VI, IV stud. og I, Dansk i VII-V stud., Historie og Geogr. i IV Realcl.	24	—
Adjunct Vogelsang: Historie og Geographie i VII-III stud. samit i V Realcl.....	24	—

Adjunct Strom: Naturhistorie i hele Skolen, Fransk i II A	26 —
Adjunct Burd: Engelsk i Realklasserne, Dansk i V og IV Realcl. og i II A B	28 —
Adjunct Haugsted: Tysk i IV, III stud. og Realcl., II B og I	23 —
Adjunct Christensen: Tysk i V R., Religion i V, III stud., IV og III R., II A B, Fransk i II B	25 —
Adjunct Hastrup: Historie og Geographie i III R., II A B og I, Dansk i III R.	23 —
Adjunct Johansen: Mathematik i Realklasserne og III stud., Naturlære i V Realcl., Fri- haandstegning i Realklasserne samt geometrisk Tegning i II A og B	31 —
Lærer Hansen: Regning i Realklasserne samt II AB og I	14 —
Fuldmægtig Bastrau: Skriving i hele Skolen, Frihaandstegning i III stud. — I	22 —
Singelærer Schonberg: Sang i hele Skolen..	6 —
Lærerne Holm og Lanriksen: Gymnastik i hele Skolen	10 —
Følgende Schema viser, hvormange ugentlige Timer der har været tildeelt hvert Fag i de forskellige Classer:	

D a g e n e :	VI		V	V	IV	IV	III	III	II A	II B	I	Summa
	St.	R.	St.	R.	St.	R.	St.	R.				
Dansk	3	2	2	3	2	3	3	3	5	5	5	36
Øydsk	-	3	3	4	3	4	2	4	5	5	5	38
Franß	-	3	3	4	2	4	3	4	5	5	-	33
Engelsß	-	-	-	4	-	4	-	4	-	-	-	12
Latin	8	8	8	-	8	-	9	-	-	-	-	41
Graeff	5	4	5	-	5	-	-	-	-	-	-	19
Hebraïß	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Religion	2	2	3	-	3	2	3	2	3	3	3	26
Historie og Geographie	3	5	4	4	4	5	4	5	5	5	5	49
Regning og Mathematik....	5	4	4	7	4	6	4	6	4	4	4	52
Naturhistorie	-	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	21
Naturlære	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	6
Skrivning	-	-	-	-	1	2	2	2	3	3	4	17
Tegning	-	-	-	3	-	2	2	2	2	2	3	16
Sang	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	22
Gymnastik	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	22

Anm. VII Classe har været deelt i latinisk Stil, Hebraïß (A 3 T., B 2 T.), Religion, Mathematik og Naturlære, og de ovenfor angivne Timer angaae hvert af Partierne. V Realclasse har været deelt i nogle Timer i Mathematik og Naturlære; IV og III Realcl. har været combineret i Skrivning og Frihaandstegning, ligeledes i den ene Regnetime; II A og B i 3 Regnetimer og 1 Time i geometrisk Tegning. Sang undervises Disciplene efter Stemmerne i 6 ugentlige Timer, og i Gymnastik ere de ordnede i 5 Partier.

Under 17de Juli f. A. har Ministeriet approberet, at i 3de studerende og 3de Realclasse istedetfor Dreiers og Bramsens Lærebog indføres Stroms Plantelærers Begrundelsesgrund.

3. De i Skoleaaret gjennemgaede Pens.

Dansk.

1 Classe. Til Oplæsning er benyttet Funch, Røgind og Warburgs danske Læsbog. Disciplene ere blevne øvede i at læse og opfatte det første deels ved Chorlæsning, deels saaledes, at kun een har læst, og af de andre have et Par fulgt med i Bogen, Resten blot hørt til; hvad de saaledes have læst og hørt, have de jævnlig maattet fortælle igjen. Desuden have de til yderligere Øvelse i mundtlig Fremstilling jævnlig maattet gjenfortælle tidligere skrevne Stile eller andre lette Smaastykker, som Læreren tidligere havde fortalt, navnlig af Grettes Saga. Efter Lefolii's fortællende Digte for yngre Børn ere flere Digte lært udenad een Gang ugentlig, hver Gang imellem tjue og tredive Linier. Af Stile er der skrevet een hver Uge, altid paa Skolen; med Undtagelse af de allerforste, som varer Dictatstile, have de bestaact i Gjengivelse af korte Fortællinger, nedskrevne umiddelbart efter at Læreren havde fortalt dem, og under hans veiledende Tilsyn. Til at indprente Bogstaveringen er der benyttet Kettelsesbøger, hvori Disciplene have opskrevet de Ord, de havde Heil i, i den rigtige Form. Undervisningen i Sproglæren er først blevet iværksat alene mundtlig, enten i Anledning af Noget, der blev læst i Læsbogen, eller ved Stilenes Gjennemgang; saaledes bleve Disciplene først bekjendte med de vigtigste Sætninger af Sproglæren, Tegnsætningen indbefattet, og indøvede deri; derefter har Læreren i den sidste Halvdeel af Året gjennemlæst med dem Hovedsætningerne af Lefolii's fortfattede Sproglære, de fem første Afsnit, og deels ved Gjennemgang, deels foruenmelig ved almindelig Samtale med hele Classen bragt dem til at fatte og bevare Bogens Fremstilling, uden

at der nogensinde har været sat dem Lectie for til at lære hjemme. — II Classe A og B. Til Oplæsning er benyttet samme Bøger som i I Cl. Af Lefolii's fortællende Digte er der ugentlig lært et Stykke. Øvelserne i mundtlig og skriftlig Fremstilling have bestaaet i Gjengivelse af en Fortælling, Læreren forud havde meddeelt. Mundtlig er saaledes Hovedindholdet af Egil Skallegrimsens Saga meddeelt og gjenfortalt. Til Stilene er der mest brugt Fortællinger af Nordens ældste Historie; de ere blevne begyndte paa Skolen under Lærerens Veileitung og fuldendte hjemme, for det Meste een hver Uge. Sproglæren er bleven mundtlig udviklet og i Lefolii's Sproglære ere Paragrapherne med nogle faa Undtagelser og desuden endel Anmerkninger gjennemlæste med Børnene, uden at der har været foresat Lectie til Hjemmelaesning. — III Realclasse. Til Oplæsning er benyttet samme Læsebog og Ingemanns Erik Menveds Barndom. Af Lefolii's fortællende Digte for ældre Børn ere 7 lært, efter at være blevne oplæste og forklarede. I Grammatik er Læren om Sætninger, Substantiver, Verber, Adjectiver og Präpositioner gjennemgaaet, uden Åbnummertelse af Bog, men med stadig Henvisning til den Disciplene bekjendte Lærebog. En Stiil er skrevet ugentlig, ialt indtil Midten af Mai 31, begyndt paa Skolen og fuldført hjemme; de have alle været Gjengivelse af hvad der har været meddeelt mundtlig. Indholdet har i nogle faa været reent geographisk eller naturhistorisk, i den største Deel historisk, dog saaledes, at lette Beskrivelser, uavnlig af Personer og Egne have været indflekkede deri. Mundtligt have Disciplene i den første Deel af Skoleaaret maattet gjøre Rede for det Læste eller Skrevne, senere ere Partier af den nordiske Mythologie meddeelte og mundtligt gjengivne. — III stud. Classe. Øvelserne i skriftlig Fremstilling have bestaaet i Gjenfortælling og der er

skrevet een Stiil hver Uge, altid hjemme; dertil er benyttet den Deel af Njals Saga, der indeholder Gunnars Historie. Øvelserne i mundtlig Fremstilling have bestaaet i Gjenfortælling af tidlige skrevne Stile. Til læsning er benyttet Stykker af Ingemanns Valdemar Seier (Alt om Dronning Dagmar, samt Bolmer slaget, Højagten og Bornhovedslaget), Ingemanns „Det hoie Spil“ og Helias og Beatricia, Andersenens Vorudom og Ungdomshistorie indtil Examen Artium (efter „Mit Livs Eventyr“) og et Stykke af Andersenens „En Digters Bazar“ (Orienten). Af Lefolii's fortællende Digte for ældre Barn ere lettere Digte deels gjen nemlest paa Skolen deels lært udenad, een Gang ugentlig, hver Gang henved 30 Linier. Lefolii's Sproglære er lagt til Grund for den grammatiske Undervisning, dog uden Lesstoflæsning, men saaledes, at af og til i en Time forskellige Afsnit, omfattende en afsluttet Kreds af beslægtede og sammenhørende Forhold, ere blevne gjennemgaaede og udviklede med Disciplene under Samtale og Analyse. — IV Realklasse. Undervisningen har her især været rettet paa at give Disciplene et foreløbige Overblik og Sands for den danske Litteraturs ciendommeligste Frembringelser; der er derfor læst endel poeetiske og prosaiske Stykker i Flors Lærebog, desuden nogle Sagastykker og udvalgte Stykker af Dohlen Schlæger og Ingemann. Af Lefolii's fortællende Digte for ældre Barn ere flere Digte lært udenad. Øvelserne i mundtlig og skriftlig Fremstilling have endnu mest bestaaet i Gjengivelse af noget Fortalt, dog især af beskrivende og stildrende Indhold; desuden ere Disciplene blevne øvede i selv at samle og ordne et bekjendt Stof og derefter fremstille det. Ved de mundtlige Øvelser er den nordiske Gudelære (efter Enkebolles Bog) og nogle græske Myther lært paa denne Maade. Stilene, for det Meste een hver Uge, have især været Beskrivelser af

Dyr, Bygninger, Lande og lignende eller historiske Skildringer; ogsaa Samtaler, Breve og Oversættelser. Sproglæren er fremdeles blevet indøvet efter Lefolii's Bog. — IV stud. Klasse. Af Stile er der i det første Halvaar skrevet tre i hvert Tidssrum af 4 Uger, senere to i tre Uger. Stoffet for disse har fornemmelig været Beskrivelser og Skildringer, deels af Ting, Disciplene varne blevne bekjendte med ved den naturhistoriske eller ved den geographiske Undervisning, deels af Gjenstande, Læreren i udforslig Fremstilling forud havde udviflet for dem eller oplæst for dem; undertiden har Stilen bestaaet i en fortællende Gjengivelse af Indholdet i et fortællende Digt, Læreren har oplæst for Disciplene. Den nordiske Gudelære har Læreren afsnitsvis fortalt for Disciplene, og disse have øvet sig i mundlig Fremstilling ved at gjenfortælle Mytherne; paa samme Maade er Gunnar Hamundssøns Historie og Njals Saga blevet benyttet. Til Læsning er benyttet Ingemanns Den gamle Rabin og Det forbandede Huns, Blichers Vetaf og Buleferierne, Goldschmidths Grindringer om min Onkel og hans Hun. Af Lefolii's fortællende Digte for ældre Børn ere sværere Digte deels gjennemlæste paa Skolen, deels lært udenad. — V Real-classe. Som Ledetraad ved Undervisningen i Litteraturens Historie er Flors Haandbog brugt; udenfor denne er der læst nogle større Stykker, navnlig det Meste af Egil Skallegrimsens Saga og Stykker af Holberg, Bessel og Dehle-nschläger. Digte af Flors Haandbog og Holsts poetiske Læsebog ere lært udenad. Hovedtrækene af den græske Mythologie ere givne ved Fortælling af Læreren og Gjenfortælling af Disciplene, mest efter Enkebølles Bog, og dette har tjent som Øvelse i mundlig Fremstilling. I Forbindelse hermed er læst Noget af Homers Iliade i Wilsters Oversættelse, og Afbildninger af græske Kunstmærker ere foreviste.

I nogle Timer have Disciplene faaet Veiledning i at læse Svensk. Der er for det Meste skrevet een Stil hver Uge, gjerne begyndt eller foreløbigt gjennemtaenk paa Skolen og fuldendt hjemme. — V stud. Classe. To Stile om Maanedene, skrevne hjemme; Opgaverne have været af beskrivende, skildrende og historisk Art, af og til Udviklingen af mere begrebsmæssig Bestaffenhed. Til Læsning har været benyttet deels nogle Sagaer, deels nogle af Holbergs Comedier. — VI Classe. Den nordiske Mythologie med tilhørende Heltesagn er blevet gjennemgaaet og fortalt. Til Læsning er benyttet deels Mynsters Betragtninger (til Øvelse i at opfatte og gengive Tankegangen i en større Afhandling), deels forskellige af Dehleñschlägers Tragoedier, udvalgte Stykker af Njals Saga samt Digte af Molbechs Anthologie. To Stile maanedlig. — VII Classe. Læst Værker af Holberg, Bessel, Baggesen, Heiberg og Hertz samt enkelte andre Prøver af Bittighedsværker. Litteraturhistorie efter Thortsens Haandbog forfra til Holbergs Dod. Brandts gl. danske Læsbog og Hammerichs svenske Læsbog ere af og til benyttede. To Afhandlinger maanedlig.

Oldnordisk. Sex Disciple af 7de Cl. have benyttet den tilbudne Veiledning deri i to Timer ugentlig udenfor Skoletiden fra Skoleaarets Begyndelse indtil Paase. Der er læst Gisle Sursens Saga, Haavard Isfirdings Saga og Vandamanna Saga. See forørigt Indbydelseskriften for 1860.

I blandt Opgaverne til danske Udarbeidelser i de høiere Classer have været følgende:

V Realclasse. Gjengivelse af noget Fortalt eller Op læst: Et Glasværk. — Kirken i Spidsbuestilen. — St. Knuds Kirke. — En Skovtour (Borgaards Digt). — Ved Vesterhavet (af Boths „Natur og Folkeliv i Jylland“). — Bearbeidelser af Stof fra Undervisningen i andre Fag: Skildring af Gjøgen. — Fjernes Bevægelser. — Palastinas Naturforhold. — Hvidesforholdene i Sydafrika. — Himalayakjedens Sydaffald og de tilgrændende hindostanske Lavlande. — Hvorledes kan Varmens udvidende Kraft fremstilles synlig? — De vig-

tigste uorganiske Syrer og deres Anvendelse. — Hvilke Slutninger med Hensyn til de forskellige Folkeslag, der i ældste Tider have beboet Norden, har man uddraget af de fundne Oldsager? — Befolningens i de nordamerikaniske Fristater. — Englands Forhold til Danmark og Indflydelse paa dets Cultur i den tidlige Middelalder. — Historisk Overblik over Sønderjyllands Stilling i det danske Rige. — Hertugen af Monmouths Charakter efter Macaulays Fremstilling. — Skildring af Zeus. — De olympiske Guders forskellige Virksomhed og ydre Fremtræden. — Frie Opgaver. Esau og Jacobs Charakter sammenlignet og oplyst ved Exempler af deres Liv. — Hvorledes fremstiller man i Altmindelighed Nævens Charakter? — Vore Husdyr og deres særlige Charakter og Betydning for os. — Fugleliv om Foraaret. — Søndagen sammenlignet med Ugens øvrige Dage. — Hvor vilde jeg helst ønske at boe paa Jorden? — Hvilk en historisk Person tiltaler mig mest, og hvorfor? — Hvad Sandhed er der i det Ordsprog; „Enhver er sig selv nærmest“? — Lignelsen om den store Madvere forklaret.

VI Classe. Bestrivelse af en Jagt. — Hvorfor kaldes Udgdommen Livets Baar og Alderdommen dets Vinter? — Om Arbeidsomhed. — Forholdet imellem Kong Valdemar den Store og Bisshop Eftild. — En Sammenligning imellem Nomadens og Agerdyrkernes Liv. — Lange Guðmundsens Deeltagelse i Handlingen i Dehenschlägers „Erik og Abel.“ — Af hvilke Jordlag bestaaer Danmarks Jordbund? — Hvorfor synes den svundne Tid for de Fleste sjælomere end den nærværende? — At beskrive den danske Natuss Ejendommeligheder i Modsetning til andre Lande. — Guds Åabenbaring (Udtog af Mynters Betragtninger). — Den christelige Lære om Kirken. — Om Adelens Stilling fra 1536 til 1660. — Baldersmythen. — Om Forskellen imellem Vor nedskabet og Stavnsbaandet og Betydningen af det sidstes Løsning.

VII Classe. Hvorfor tilhører Gjæsfriheden mere Oldtiden end Nutiden, mere den undvilledede Samfundstilstand end den meget udviklede? — Om Eensomheds Værd. — Hvilke Pligter har den opvoksende Udgdom imod Staten? — Hvad skal man dømme om den Sætning; patria est, ubi cunque bene est? — Om Grændsen imellem Middelalderen og den nyere Tid. — Forskellen imellem historisk og poetisk Sandhed. — Mindetale over N. N. (frit Valg). — Hvorfra har Duellen sin Oprindelse, og hvilken Dom maa der fældes over den? — Hvilk en Betydning have Klosterne haft for Culturens Udvikling i Middelalderen? — Er det gavnligt at læse Aviser? — Hvad forstaaes ved den offentlige Menning? hvorledes dannes den og hvori ligger dens Magt? — Om Musikens Betydning for Menneskelivet. — Florenz i Lorenzo af Mediciis Tid.

Tyds.

I Classe. Rungs Læsebog for de lavere Classer S. 34—129. Af Hjorts mindre Grammatik er læst og repeteret: Substantiverne, Adjektiverne, Pronominer, Talord, Hjelpeverbene og de regelmæssige Verber samt Præpositionerne. Af Digtene i Læsebogen ere flere læste udenad. — II Classe A og B. Rungs Læsebog B S. 117—129 og 169—220, A S. 87—191. Formlæren er gjennemgaaet efter Hjorts mindre Grammatik og det Lavste indøvet ved Hjelp af smaa Sætninger tildeels efter Wölles Materialier. — III Real-classe. Hjorts Læsebog S. 20—87. Det Vigtigste af Formlæren er læst efter Trojels Grammatik. Saavel skriftlige som mundtlige Øvelser efter Lassens Elementarbeg. — III stud. Classe. Hjorts Læsebog S. 112—159. Hele Formlæren er læst efter Hjorts større Grammatik. — IV Real-classe. Hjorts Læsebog S. 49—113. Formlæren efter Trojels Grammatik er læst udførligere og enkelte Regler af Syntaxen meddeelte ved de skriftlige og mundtlige Øvelser efter Lassens Elementarbog. — IV stud. Classe. Hjorts Læsebog S. 195—235, S. 315—324. Af Sammes Grammatik er Formlæren læst fuldstændigt og repeteret; af Ordsføringslæren ere enkelte Afsnit læste i Forbindelse med Udgaver efter Grønbergs Stiløvelser. — V Real-classe. Statariisk Læsning efter Hjorts prosaistiske Læsebog S. 302—329, 438—459 (desuden A alene S. 564—580 samt Schillers Maria Stuart; B alene Hjorts Læsebog S. 156—194); extemporal begge Partier af Fürs og Rungs deutsch Dichter de med Stjerne betegnede Digte fra Goethe til Kerner. Det Vigtigste af Formlæren repeteret efter Trojels Grammatik, Syntaxen efter „et Par Capitler af den tydiske Syntax“. Lorenzen's Stilebog er benyttet til skriftlige og mundtlige Øvelser; i Regelen er hver anden Uge

en Stiil streven paa Skolen, hver anden hjemme. — V stud. Classe. Hjorts Læsebog S. 341—414. Formløren er repeteret og Syntaxen gjennemgaaet deels efter Hjorts større Grammatik deels efter „et Par Capitler af den tydste Syntax“. Til Extemporallesning er benyttet Peter Schlemihl af Chamisso og der Neffe als Onkel af Schiller. Hver 14de Dag er der skrevet en Stiil hjemme efter Lorenzens Stiiløvelser, hvilken Bog ogsaa er blevet benyttet, omtrent een Gang ugentlig, til mundtlig Oversættelse fra Dansk til Tydsk. — VI Classe. Hjorts Læsebog S. 548—586. Fürs og Rüngs deutsche Dichter omtrent tre Hjerdelede af Bogen. Til Extemporallesning er benyttet Schillers Wallenstein. Hjemmestiil hver 14de Dag, og i det sidste Halvaar er een Time om Ugen benyttet til Oversættelse fra Dansk til Tydsk; enkelte Gange ere Stile skrevne paa Skolen. Hvad der tidligere var læst af Grammatiken, er repeteret.

Fraust.

II Classe A og B. Borrings Manuel des enfants B S. 1—62, 81—104, A S. 1—50, 81—126, 149—165. Af Grammatiken ere Declinationer, Fleertalsdannelsen, Pronominerne, Talordene, og de regelmæssige Verbers Conjugation indøvet først mundtlig, senere ved Hjelp af Abrahams's Grammatik. — III Realclasse. Borrings Læsebog for Mellemklasser S. 1—53, 74—109. Af Grammatiken er gjennemgaaet det Vigtigste af Formløren, derunder omtrent Halvdelen af de uregelmæssige Verber. — III stud. Classe. Læsens Læsebog for Mellemklasser forfra til Nr. 74 (første Afdeling) med Forbigaaelse af nogle saa Stykker; af anden Afdeling Nr. 27, 76, 77, 79. Det Vigtigste af Formløren repeteret og yderligere indøvet (med Undtagelse af Æjonsreglerne), deriblandt de fleste uregelmæssige Verber. —

IV Realclasse. *Lasjens Lærebog* S. 209—240; af Souvestre's *Au coin du feu* (éd. Mich. Levy) S. 63—99, 127—144, 189—200, 223—239. Hele Formlæren er repeteret og udvidet; Syntaxens Regler ere forberedede og mere indvirkede Ordsforbindelser indovede paa Skolen ved Exempler, først mundtlig, senere engang imellem skriftlig. — IV stud. Classe. *Lasjens Lærebog* S. 77—84, 96—111, 124—140; af Borring's Etudes litt. S. 1—10, 98—119, 181—184, 379—389. Af Grammatiken er det forhen næste repeteret, og det Vigtigste af Absnittene om Præpositionerne og om Nægtelserne medtaget. — V Realclasse. Mérimée's *Colomba* og *l'Enlevement de la redoute*; den daglige Lectie er bestandig forud blevet oversat af Læreren. Formlæren er læst paanly; det Nødvendigste af Syntaxen er gjennengaaet efter Abrahams's Grammatik og derefter føgt besæt ved mundtlige og enkelte skriftlige Øvelser paa Skolen. Stadige Øvelser i Extemporal læsning have fundet Sted, efter Souvestre's *Au coin du feu*. — V stud. Classe. Borring's Etudes (6te Udg.) S. 126—141, 151—160, 215—231, 235—260, 268—304. Uden Forberedelse er desuden paa Skolen læst omrent *Halvdelen af Histoire de Charles XII* første Bog, dog saaledes, at formedelst Confirmationsundersøgningen ikke samtlige Disciple ligelig have funnet deeltage i denne Øvelse. Grammatik omrent som i IV st. Cl. — VI Classe. Borring's Etudes (5te Udg.) S. 10—105, 141—180, 261—267, 304—325, 331—337, 350—362, 365—373, 401—407. Af Mérimée Fortællingerne *Colomba* og *Mateo Falcone*. Et Proverbe: »Hommes et Gamins«. Til Extemporal læsning er brugt Michelet: *Histoire romaine*, hvoraf er læst Noget over *Halvdelen af anden Bog*. Af Grammatiken er Formlæren repeteret fuldstændigt; af Syntaxen er det Vigtigste ligesom Orddannelsen (med stadigt

Hensyn til Latinen) repeteret eller læst fra Nyt deels efter Abrahams, men forfortet, deels efter et eget Compendium.

Engelsk.

III Realclasse. Mariboes Elementarbog er læst med Undtagelse af den sidste Fortælling. Udtalen er især inddøvet ved Chorlæsning. Saa snart og saa ofte som muligt lededes Disciplene til selv at finde Oversættelsen. Ved gjen- tagen Overførelse fra Engelsk til Dansk og omvendt har det været Maalat at faae et Forraad af Vendinger og derigjen- nem ogsaa af Glosor befæstet i deres Hukommelse til siden at bygge videre paa. Ingen Sproglære er brugt, men det Vigtigste af Formularren er under Læsningen blevet iagttaget og af Disciplene nedskrevet under Lærerens Ledning i dertil indrettede Smaabøger; saaledes er navnlig det Meste af Ver- bernes Boining lært. De skriftlige Øvelser have bestaaet i Nedskrivning af det Lærte efter Hukommelsen og senere i Oversættelse efter Stileøvelserne til Elementarbogen, ethvert Stykke først mundtlig og saa skriftlig. — IV Realclasse. Mariboes Elementarbog er læst ud og repeteret, derefter Marryat: the Mission chapt. III-IX (S. 15—65 Taadh.) saaledes, at Disciplene ere blevne ledede til saa vidt som muligt selv at finde Meningen og derhos samle sig Glosefor- raad. Kundskaben i Sproglære er bleven udvidet og befæstet ved jævnligt Eftersyn og Gjennemlæsning i Vittrups Grammatik uden egentlige Lectier. Der er for det Meste blevet skrevet een Stil hver Uge efter Stileøvelserne til Ele- mentarbogen, oftest saaledes, at et sammenhængende Stykke er blevet gjennemlæst paa Dansk, saa oplæst paa Engelsk af Læreren og strax derefter nedskrevet af Disciplene. — V Real- classe. I Herrig: the British Classical Authors (5te Udg.) er læst S. 243—247, 635—648 og 556—579, af

den ældre Afdeling i Classen desuden S. 533—556 og repe-
teret 225—227. Extemporalt er læst i Marryat: the Mis-
sion S. 155—205, som for den ældre Afdeling dog var
Repetition. I Vittrups Grammatik er gjennemlæst det
Bigtigste af Lydlæren og Ordfiningslæren, samt Formlæren
repeteret. Der er for det Meste blevet skrevet een Stiil hver
Uge, oftest paa Skolen; det har deels været Gjengivelse af
et af Læreren paa Engelsk fortalt Stykke, deles Oversættelse
og da mest af Mariboes Stiiløvelser.

Latin.

III Classe. Silfverbergs Læsebog indtil S. 36.
Af Madvigs Grammatik er læst det Bigtigste af Beinings-
læren; Hovedreglerne af Casuslæren ere uden Brug af Gram-
matikken lærte ved Læsningen af 2den Afdeling i 1ste Eur-
sus af Læsebogen. I de tre sidste Maaneder er der skrevet
een Stiil om Ugen efter udvalgte Exempler af Trojels
Materialier, ligesom der jævnlig under Læsningen er dannet
Exempler efter det Læste. — IV Classe. Silfverbergs
Læsebog fra S. 37—63. Caesar de bello gallico 1ste Bog
fra 30te Capitel til Enden; af Madvigs Grammatik er
læst det, som er bestemt for denne Classe af 1ste Afsnit af
Syntaxen, og Formlæren repeteret. Til Stiil, som er skrevet
to Gange ugentlig, er benyttet Trojels Materialier til la-
tiniske Stileøvelser, en stor Deel af 1ste Afdeling og de første
Stykker af 2den Afdeling B. Stilene ere skrevne med An-
viiing og Antydning af de deri stedfindende Vanskeligheder,
dog saaledes, at Disciplene ere ledede til selv at finde dem. —
V Classe. Cæsars Gallerkrig 1ste Bog fra 30te Capitel
til Enden, Cicero's Tale for Sextus Roscius og af
Ovids Forvandlinger efter Feldbausches Udvælg Stykkerne
XXXIV—XXXVII, ialt 761 Vers. To Stile ugent-

lig, een hjemme og een paa Skolen; af og til mundtlig Stiil, fornemmelig efter Ingerslevs Materialier. Om Fremgangsmaaden ved Stilene saavel som om Undervisningen i Sproglære og Fremgangsmaaden ved Forfatterlæsningen for denne og den følgende Classes Vedkommende er der meddeelt nærmere Oplysning i Indbydelsesskriftet for 1860. — VI Classe. Cicero's Tale om Pompeius's Beskiffelse til Hærører, 2den Bog af Livius, 1ste Bog af Virgils Eneide, og endelig i Slutningen af Aaret Cicero's Tale for Sextus Roscius; i Confirmationsforberedelsens Tid er med de Disciple, der ikke gif til Præsten, læst de 35 første Capitler af Sallusts Catilina. Af Stile er der ugentlig skrevet een hjemme og een paa Skolen; een Gang maanedlig mundtlig Stiil fornemmelig efter Ingerslevs Materialier. — VII Classe. Horats's Breve 1ste Bog, Stykkerne af Catullus og Tibullus's 1ste Elegie i Madvigs Udvalg af latinske Digtere, Virgils Eneide 11te Bog (Repetition for det ældre Parti), Cicero om Pligterne 2den og 3die Bog og Livius 2den Bog. Til extemporal Læsning eengang om Ugen er benyttet et af de sidste Afsnit i 2den Udg. af Henrichsens Opgaver til Versioner og Sallusts Jugurtha den sidste Halvdeel. To Stile om Ugen, den ene hjemme, den anden paa Skolen efter Henrichsens Opgaver 3die (B) og 4de (A) Afsnit; enkelte Gange mundtlige Øvelser i Stiil; ligeledes er i det mindste een Version om Maanedens udarbejdet hjemme efter Sammes Opgaver til Overs. fra Latin paa Dansk; et Par Gange er en Version skrevet paa Skolen Under Forfatterlæsningen. ere de til Forstaelsen af Stederne hørende grammatiske, antiquariske, mythologiske og historiske Oplysninger meddeelte og henvisst til de Haandbøger, som ere i Disciplenes Hænder. En Time om Ugen er blevet anvendt til en Oversigt over den latinske (og græske)

Litteraturs Historie og til en fort Fremstilling af den antike Kunsts Historie samt Foreviisning og Forklaring af dertil hørende Billedværker.

Græst.

IV Classe. Lund's Læsebog S. 6—22. Af Tregders Formlære er læst det Vigtigste af Lydlæren og Boningslæren; af uregelmæssige Verber ere kun medtagne de, som forekom under Læsningen. — V Classe. De i Lund's Læsebog optagne Brudstykker af Rhopædien og Xenophons Anabasis 1ste Bog. Af Tregders Formlære ere de uregelmæssige Verber læste fra Nyt af og det forhen læste repeteret. — VI Classe. Homers Odyssee 19de Bog. Formlæren er repeteret fuldstændig, saaledes at den ioniske og episke Dialect og det Vigtigste af Orddannelseslæren er medtaget. — VII Classe. Af Tregders Anthologie: de homeriske Hymner, Elegierne, Epigrammerne, de meliske Digte og Brudstykkerne af Dramatikerne; Herodot 2den Bog; de 9 første Bøger af Xenophons Anabasis; af Matthiä's griech. Læsebuch: Rebæs's Maleri. Madvigs Syntaxis er ikke læst Lectieviis, men idelig benyttet til Henviisning under Læsningen af Forfatterne; med Hensyn til de fornødne mythologiske, antiquariske og historiske Oplysninger gjelder det Samme, som er bemærket ovenfor ved Latinen.

Hebraist.

VII Classe. Ængste Afdeling. Genesij I-IV; af Whittes Grammatik det Vigtigste af Formlæren. — Ældste Afdeling. De forestrevne 40 Capitler af Genesij. Formlæren er læst fuldstændig og repeteret.

Religion.

I Classe. Balslevs Bibelhistorie læst forfra til Apostlernes Historie. Endel Psalmer ere lært udenad. — II Classe A og B. Balslevs Lærebog forfra til andet Hovedstykke, Troen (§ 55). Sammes Bibelhistorie forfra til Israels Rige; desuden er Müllers Udtog af den hellige Skrift benyttet til Oplæsning og Gjenfortælling. Endel Psalmer ere lært udenad. — III Realclasse. Samme Lærebog fra § 55 til den tredie Artikel (§ 82) og samme Bibelhistorie fra Israels Rige (S. 40) til Jesu Lidelse og Død (§ 83); Müllers Udtog er benyttet som i 2den Cl. — III stud. Classe. Samme Lærebog fra § 55 til 4de Hovedstykke, Daabens Sacrament (§ 106). Herslebs Bibelhistorie fra 5te Periode, Juda og Israel som to særskilte Riger (S. 91), til III Afdeling, Udsigt over de hellige Skrifter i det G. T. (S. 124) og fra IV Afdeling, det N. T.s Historie (S. 159) til Jesu Bjergprædiken (S. 176). Psalmer. — IV Realclasse. Samme Lærebog fra § 82 indtil Bogens Slutning. Herslebs Bibelhistorie fra 7de Periode, den jødiske Nations Skjebne under Makkabæerne (S. 112) til III Afdeling, Udsigt over de hellige Skrifter i det gamle Testamente (S. 124), og fra IV Afdeling, det nye Testamentes Historie (S. 159) til 3die Periode, den anden Paaske efter Jesu offentlige Fremtræden (S. 185). Af Balslevs Bibelhistorie er dernæst læst fra Jesu Fjender (S. 80) til Kirkens Historie efter Apostlernes Dage (S. 101) og om det G. T.s hellige Bøger (S. 52—56). Psalmer. — IV stud. Classe. Visco den christelig = apostoliske Troesbekjendelse forfra til Nr. 96. Herslebs Bibelhistorie fra Makkabæerne til den sidste Løvhalselfest i Jesu Liv (undt. Udsigten over Bøgerne i det G. T.). Psalmer. — V stud. Classe. Samme Lærebog fra „den første Tavle, de tre første Bud“

(Nr. 104) til Jesu Christi kongelige Embede (Nr. 191). Herslebs Bibelhistorie fra 4de Periode, Jesu Lidelse og Forherligelse (S. 215) til Anhang (S. 258) samt III Afdeling, Udsigt over de hellige Skrifter af det G. T. (S. 124—158). — VI Classe. Samme Lærebog fra Nr. 191—248. Herslebs Bibelhistorie repeteret heelt igjennem. — VII Classe B. Kurz's Religionslære forfra til 3die Artikel. Matthæi Evangelium i Grundsproget fra Cap. I—XIX. — VII Classe A. Samme Lærebog repeteret til Enden. 1ste Brev til Corinthierne i Grundsproget.

Historie.

I Classe. Efter Køfods fragmentariske Fremstilling den gamle Historie og Middelalderens indtil Carl den Store. — II Classe A og B. Efter samme Lærebog fra Carl den Store til Frankrig som Keiserdomme. — III Realclasse. Af Køfods Verdenshistorie i Udtog: Danmarks, Norges og Sverrigs Historie samt Frankrigs til 1598 (med enkelte Forkortelser). — III stud. Classe. Samme Bog: Frankrigs Historie indtil 1830. — IV Realclasse. Af samme Lærebog: Frankrigs Historie fra Henrik IV, Spanien (med Nederlandene), Italien, Alt til 1815, samt Tyskland (med Schweiz) til Reformationen. — IV stud. Classe. Efter samme Bog er af den gamle Historie læst de forasiatiske Rigers samt Grækenlands Historie; dernæst Englands og Spaniens (derunder indbefattet nogle Partier af Portugals og Nederlandenes Historie). — V Realclasse. Efter samme Lærebog den gamle Historie samt repeteret de tre nordiske Rigers Historie. — V stud. Classe. Efter samme Bog er af Oldtidshistorien læst Rom's Historie; dernæst Tysklands (Schweiz og Ungarn) Preussens samt nogle Hovedpartier af Italiens, især fra den senere Middelalder;

fremdeles Russlands Historie (med Polens). — VI Classe. Fædrelandets Historie efter Alleens Værebog; jovensides dermed er afsnitsvis læst Sverrigs og nogle Partier af Norges Historie efter Kofods Udtog. — VII Classe. Den gamle Historie og det Meste af Middelalderen (og for B's Bedkommende hele Middelalderen) efter Thriges og Estrups Værebøger.

Geographie.

I Classe. Af Ingwerslevs mindre Værebog: Europa indtil Schweiz. — II Classe A og B. Af samme Bog: Europa fra Schweiz samt de fire andre Verdensdeler. — III Realclasse og III stud. Classe. Belschovs Geographie: Europa indtil Kongeriget Belgien. — IV Realclasse. Europa fra Storbrittanien til Afien. — IV stud. Classe. Europa fra Belgien til Enden. — V Realclasse og V stud. Classe. Afien, Africa, America og Australien. — VI Classe. Repeteret hele Geographien.

Mathematik og Regning.

I Classe. De 4 Regningsarter i ubencvnte og bencvnte, med hele og brudne Tal. Mægen Øvelse i Hovedregning. — II Classe A og B. Fortsættelse af Brøkregning samt Regning med omvendt og sammensat Forhold, Gjennemsnitsregning og Delingsregning. Mægen Øvelse i Hovedregning. Definitioner af Numistorrelser og Afsætning af lette geometriske Opgaver. — III Realclasse. Regning med omvendt og sammensat Forhold, Gjennemsnitsregning, Delingsregning og Procentregning. De forskellige Arter af Regning ere indsvede ved Hovedregning. Regneopgave hjemme een Gang om Ugen. Steens elementaire Arithmetik til Art. 48 med tilsvarende Øvelser efter Sammes matematiske Opgaver for

det indledende Cursus. Mundts Geometrie, 4de Udgave til 3die Capitel. Afsætning af lette geometriske Opgaver og af Maalestokke, samt praktisk Øvelse i Beregning af Figurers Fladeindhold. — III stud. Classe. Steens elementaire Arithmetik til Anhanget og tilsvarende Øvelser efter Sammes mathematiske Opgaver for det indledende Cursus. Geometrisk Tegning som i 3die Realclasse. — IV Realclasse. Procentregning, Regning med fremmed Mønt, Maal og Vægt og endel Opgaver til Beregning af Flader og Legemer: Hovedregning og Hjemmeopgave een Gang om Ugen. Steens elementaire Arithmetik fra Art. 46 til Anhanget og de tilsvarende Opgaver efter Sammes Opgaver for det indledende Cursus. Sammes elementaire Algebra § 1. Mundts Geometrie 3die Udg. Art. 212—267, 275—343, 418—441 og 558 til 567. Johnsen's geometriske Tegneopgaver Nr. 15—22, 28—43 og 67—89. — IV stud. Classe. Steens element. Arithmetik Art. 65—73; Sammes rene Mathematik I, 1—31 samt Hovedsætningerne 75—85. Øvelse paa Skolen især i Regning med Decimalbrok og Potenser. Ramus's Geometrie I, 1—63. — V Realclasse B. Vexelregning og Fladers og Legemers Beregning samt endel Opgaver af blandet Indhold. Hjemmeopgave i Regning een Gang om Ugen. Steens elem. Algebra fra § 2 til Enden. Mundts Geometrie 3die Udg. Art. 246—275, 358—384, 460. Johnsen's geometriske Tegneopgaver S. 45—63. — V Realclasse A. Opgaver til Indøvelse af de forskjellige Arter Regning; Hjemmeopgave i Regning een Gang om Ugen. Repeteret Brøagers Arithmetik med nogle Udeladelser. Læst Slutningen af Mundts Geometrie, 3die Udg., og repeteret hele Bogen. Johnsen's geometriske Tegneopgaver S. 62 til 81 og paa Classetavlen gjentaget Opgaverne S. 45—62. Begge Afdelinger have havt een Times skriftlige Øvelser hver

Uge paa Skolen og 1 à 2 mathe. Opgaver hjemme. — V stud. Classe. Steens rene Mathematik I, 39—44, 55—66, 75—86, 91—108, 110—111. Øvelse paa Skolen ifør i Proportioners Anvendelse og i Regning med Potenser og Rødder. Ramus's Geometrie I, 64—71, 73—94, 97—98. — VI Classe. Steens rene Mathematik I, 101—108, 110—114, 116—127, 135—147, Indholdet af 148—153 praktisk indøvet uden Brug af Bogen, 154—157. Ramus's Geometrie I, 109—110, 112, 115 V-VI, 117—121 III, 121 VII—127. Det ørste er indøvet ved Exempler paa Skolen og een skriftlig Opgave udarbeidet hjemme ugentlig i den største Deel af Aaret, ialt 28 Opgaver indtil Enden af Mai. I Juni gives ingen Opgaver til Besvarelse hjemme. — VII Classe B. Steens rene Mathematik II, 1—6, 12—22, 38—43, 47—51; III, 13—17, 19—26. Ramus's Trigonometrie I, 1—7, 9—15 med nogle Udeladesser. Begyndelsen af Stereometrien efter Sammes Geometrie II, 1—16, 18—27, 30—48. Øvelse paa Skolen ifør i Ligningers Oplosning og Regning med Logarithmer, een skriftlig Opgave hjemme om Ugen, ialt 30 Opgaver indtil Enden af Mai. — VII Classe A. Resten af Stereometrien efter Ramus's Geometrie II, 40—49, Indholdet af 50—54 efter Dictat, 55—75 med betydelig Forklaring af Beviserne, 86—88. Efter Sammes Trigonometrie de sphæriske Gruudformler. Repeteret omtrent det hele matematiske Cursus. To skriftlige Opgaver ugentlig ere besvarede hjemme, ialt 62 indtil Enden af Mai.

Naturlære og Astronomie.

V Realclasse B. Høltens Naturens almindelige Love Art. 1—138 og 249—277. A Samme Bog Art. 120—202, 243—249 og repeteret det tidligere ørste. Begge

Afdelinger: Johustrup, de chemiske Grundstoffer. — VII Classe B. Ørsted's mechaniske Physik (3 Udg.) til Art. 206. Müllers chemiske Physik indtil Dampmaskinen. — VII A. Ørsted's mechaniske Physik Art. 206 til Enden med nogle Udeladelser. Müllers chemiske Physik fra Dampmaskinen til Enden. Mundts Grundtræk af Astronomien. Repeteret det hele Curhus.

Naturhistorie.

I Classe. Pattedyr og Fugle efter Lütkens mindre Værebog. — II Classe. Krybdyr, Fiske, Leddyr og Blæddyr efter samme Bog. — III Realclasse og III stud. Classe. Planteriget efter Stroms Plantelære. Pattedyrene fra Aberne til Gnaverne efter Lütkens „Dyreriget“. — IV Realclasse og IV stud. Classe. Pattedyrene og Fuglene til Hønsefuglene efter samme Bog. — V stud. Classe. Det Specielle af Fuglene, desuden Krybdyr, Fiske og Blæddyr efter samme Bog. — V Realclasse. Som V stud. med nogen Forklaring; desuden har den nederste Afdeling læst Indledningen til Insekterne, medens overste har gjennemgaaet Leddyrene efter Lütkens mindre Værebog. — VI Classe. Leddyrene efter Lütkens „Dyreriget“. Planteriget efter Dreiers og Bramsens Værebog i Zoologie og Botanik.

Frihaandstegning.

Som forrige Åar.

---

4. Disciplene.

Imod Slutningen af forrige Skoleaar var Disciplenes Antal 180, hvorfra otte dimitteredes til Universitetet, otte forlod Skolen efterat have bestaaet ved Afgangsexamen for Real-elever, og desuden fem udmeldtes inden det nye Skoleaars Begyndelse. Efter Indlempelsesprøven optoges i August f. A. een og tredive og senere endnu to, saa at det største Antal iaaer har været 192, af hvilke i Løbet af Aaret hidtil (Beg. af Juni) er udtraadt ni, nemlig een af VI Cl., een af V stud. Cl., to af V Realcl., een af IV Realcl., to af III Realcl., een af II B og een af I Fællescl.; ved Døden er afgaaet en meget flink og haabefuld Discipel af II Fælles-clæsse, Anton Jacobæns, fra Langeland, der var optagen i Skolen i Begyndelsen af indeværende Skoleaaret; han døde af Typhus i Hjemmet d. 21de Februar d. A. — Skolen freqenteres althaa for nærværende Tid af 182 Disciple, fordelede paa 11 Classer i efterfolgende alphabetisk Orden. (De, hvis fuldstændige Navne og Fædres Navne ere angivne, ere de sidst indkomne):

VII Classe A:	1. R. B. Agaard.	2. J. H. Andreassen.
	3. D. Chr. Bang.	4. N. F. Dreyer.
	5. G. A. Graae.	6. Th. D. Hald.
	7. B. A. F. Hansen.	8. N. E. Hofman (Bang).
	9. J. L. M. Lund.	
10.	G. B. H. Mølmark.	11. J. B. Salchow.
12.	P. K. A. Wulff.	VII B:
13.	B. F. N. Bille.	
14.	C. B. J. Camradt.	15. F. D. Th. Engelstoft.
16.	C. A. Feilberg.	17. Chr. U. Hansen.
18.	A. Th. Hasselager.	19. H. F. Nissen.
20.	S. Chr. R. Pade.	21. J. J. Petersen.
22.	Chr. E. A. Schøller.	
23.	N. Chr. K. Worm.	

VI Classe: 1. H. L. W. H. Bjerling. 2. H. F. A. Eggers. 3. M. C. Gerz. 4. A. K. Hasselager. 5. P. E. Haugsted. 6. F. B. F. Hillerup. 7. S. S. Jespersen. 8. E. B. Lund. 9. C. Th. Meldal. 10. C. A. Møller. 11. G. L. J. A. Sid. 12. R. J. A. Stræder. 13. G. P. Winther.

V stud. Classe: 1. A. G. Hansen. 2. H. V. Hansen. 3. B. A. Hey. 4. C. B. R. Huth. 5. D. B. E. Lehmann. 6. B. D. Pade. 7. J. H. Petersen. 8. M. C. Seedorff. 9. L. E. D. Silfverberg. 10. H. J. Truelsen. 11. P. S. Wilhjelm. 12. D. Chr. F. Windinge. 13. Th. F. Winther.

V Realclasse A: 1. C. R. C. B. Hansen. 2. H. P. Hansen. 3. J. Chr. M. Hvenegaard. 4. H. J. L. Jørgensen. 5. P. F. Langkilde. 6. A. Sachs. 7. Th. N. Weeke. B: 8. P. Bende. 9. H. C. Bille. 10. J. L. Camradt. 11. C. F. B. Hansen. 12. Chr. Krarup. 13. H. E. Langhoff. 14. D. B. B. Madsen. 15. N. B. Møller. 16. H. Stapel. 17. H. Teisen. 18. B. E. Thygesen.

IV stud. Classe: 1. S. C. Andersen. 2. F. F. Bjerling. 3. Chr. C. L. Enghoff. 4. A. A. H. Forsberg. 5. J. B. Sch. Grønvald. 6. G. E. Hald. 7. H. Harboe. 8. H. Chr. S. Helweg. 9. Chr. E. Hold. 10. P. E. Hvenegaard. 11. Erik Jacobæus (Forpagter Jacobæus paa Faareveile). 12. A. R. Ibsen. 13. C. J. M. Krohn. 14. D. Kuhr. 15. R. Th. H. Lange. 16. A. A. E. Lassen. 17. Th. D. Chr. D. Lund. 18. M. Chr. Madsen. 19. P. R. J. Møller. 20. A. B. Neumert. 21. P. J. St. Niemann. 22. A. B. Scheving. 23. Holger Fanøe Struer (Provst Struer i Bisserup). 24. Ch. S. F. Worm.

IV Realclasse: 1. S. Chr. Brandt. 2. N. Chr. L. Jensen. 3. A. F. Chr. E. Rjær. 4. H. B. Langkilde. 5. A. H. Steenbuch. 6. C. Warberg.

III stud. Classe: 1. H. Aarestrup. 2. D. Aarestrup. 3. Hans Nicolai Fredrik Arctander (Pastor Arctander i Klinte). 4. Th. Bang. 5. A. L. C. Clement. 6. Chr. A. Crone. 7. A. C. Edsberg. 8. J. B. Faber. 9. F. C. F. Fischer. 10. Th. M. Hennings. 11. N. C. Hofman (Bang). 12. D. C. Hyldegaard. 13. F. C. Chr. Jensen. 14. B. Koppel. 15. Chr. F. Krüger. 16. H. M. F. Lund. 17. B. C. Maar. 18. Chr. A. Narmeskov.

III Realclasse: 1. J. Bang. 2. N. G. A. Barnekow. 3. H. L. Christensen. 4. Carl Edvard Johan Dalgas (Pleiesøn af Ingenieurcapitain v. Jensen i Odense). 5. J. Chr. A. Döcker. 6. L. T. Friberg. 7. C. E. Harboe. 8. J. Jacobsen. 9. F. G. S. Knudsen. 10. A. Th. C. Lind. 11. D. Petersen. 12. D. Schjær. 13. A. N. P. Seedorff.

II Fællesclasse A: 1. F. Cl. Andersen. 2. P. F. L. Bierfreund. 3. P. Th. Engelstoft. 4. H. Chr. M. Frydendahl. 5. C. S. Hansen. 6. K. S. Harder. 7. Chr. Krag. 8. Valdemar Krarup (Godesforvalter Krarup paa Gyldensteen). 9. L. F. H. Krohn. 10. B. C. S. Langkilde. 11. H. Chr. Larsen. 12. Caspar Emanuel Bordran Lund (Pastor Lund i Bigerslev). 13. Georg Nicolai Frederik Møller (Pastor Møller i Dalby). 14. C. F. H. Mølmark. 15. J. B. Petersen. 16. Daniel Ranckau (Grev Ranckau til Frederikslund). 17. J. F. B. Schlegel. 18. M. Weber.

II Fællesclasse B: 1. S. C. Chr. Barnekow.

2. H. F. Dufh.
3. J. P. F. Frydendahl.
4. A. Chr. Frydensberg.
5. S. U. Hansen.
6. Carl August Hofman (Bang) (Forpagter Hofman (Bang) paa Hofmansgave).
7. N. D. Jensen.
8. Peter Laurentius Ipsen (afd. Pastor Ipsen i Nørrebroby).
9. Th. Chr. Langkilde.
10. A. S. Th. Larsen.
11. Henrik Nicolai Albert Lund (Broder til Nr. 12 i II A).
12. F. C. Chr. Møller.
13. K. Sch. Petersen.
14. C. Chr. W. Steenbuch.
15. G. H. A. Stricker.

I Fællesclasse:

1. Alfred Oluf Bang (Kjøbmand C. Bang i Odense).
2. Carl Eiler Bierfreund (Bankdirecteur Bierfreund i Odense).
3. Hans Christian Christensen (Pleiesøn af Kjøbm. Lacour i Odense).
4. Henrik Jensen Dorch (Hattemager Dorch i Odense).
5. Johan Henrik Sophus Dorch (Farver Dorch i Odense).
6. Christian Frederik Hagenau (Brænde-vinsbrænder Hagenau i Odense).
7. Leopold Hans Andreas Helveg (Pastor Helveg i Odense).
8. Niels Peter Hennings (Barbeer Hennings i Odense).
9. Niels Christian Jensen (Proprietair Jensen paa Lunde-gaard).
10. Jens Nicolai Ipsen (Broder til Nr. 8 i II B).
11. Ludvig Dahl Jürgensen (Kjøbmand B. B. Jürgensen i Odense).
12. J. C. B. Liimkilde.
13. Ferdinand Vilhelm Vollesgaard (Proprietair Vollesgaard paa Mosegaard).
14. Niels Adler Lund (Broder til Nr. 12 i II A og Nr. 11 i II B).
15. Christian Julius Madsen (Bibliothekar Madsen i Odense).
16. Theodor Valdemar Møller (Politifeldm. Møller i Odense).
17. Michael Vollesgaard Nielsen (Proprietair Nielsen paa Hedevigslund).
18. Georg Philip-sen (Boghandler Philipsen i Odense).
19. Even Frederik Johannes Schönberg (Chordegn Schönberg i

Odense). 20. Jens Teisen (praktis. Læge Teisen i Odense). 21. Charles Ludvig Wilken (Cancelliraad Ammanensis Wilken i Odense).

5. Stipendier og Legater.

Bed Ministeriets Resolution af 22de og 29de October f. A. ere Beneficerne i Skoleaaret 18⁶¹/₆₂ fordelede saaledes:

1. Høieste Stipendum 50 Rd.: N. V. Agaard, J. H. Andresen, N. F. Dreyer, H. F. Nissen, S. C. R. Pade, H. F. A. Eggers, H. J. Truelsen.

2. Mellemste Stipendum 35 Rd.: B. A. F. Hansen, J. V. Salchow, Chr. U. Hansen, A. Th. Hasselager, A. K. Hasselager, A. G. Hansen, D. Chr. F. Windinge.

3. Laveste Stipendum 20 Rd.: B. F. N. Bille, M. C. Gerh., P. E. Haugsted, J. B. Lund, M. C. Seedorff, E. C. D. Silfverberg, P. J. S. Riemann.

Alle disse Stipendier ere blevne oplagte.

Fri Underviisning: N. Chr. K. Worm, H. L. W. H. Bjerling, S. S. Jespersen, C. A. Møller, G. P. Winther, H. B. Hansen, C. B. R. Huth, B. D. Pade, H. J. Lerche Jørgensen, A. S. Knudsen, A. Sachs, P. Bendtsen, H. Teisen, B. E. Thæsen, S. C. Andersen, Chr. C. L. Enghoff, A. A. H. Forsberg, A. R. Ibsen, C. J. M. Krohn, D. Kuhr, A. A. E. Lassen, P. K. J. Møller, N. Chr. L. Jensen, A. F. Chr. E. Kjær, H. Aarestrup, D. Aarestrup, Chr. A. Crone, F. C. Fischer, Th. M. Hennings, N. C.

Hofman (Bang), D. E. Hylgaard, B. Koppel, Chr. J. Krüger, R. G. A. Barnekow, J. Jacobsen, A. Th. E. Lind, D. Schjær, A. N. P. Seedorff, C. S. Hansen, K. S. Harder, S. C. Chr. Barnekow, C. Chr. W. Steenbuch, og som extraordinair Gratist, G. L. J. A. Sied.

Desuden har Ministeriet efter Rectors Indstilling ved Skrivelse af 29de August f. A. bevilget Discipel J. H. Andresen en Understøttelse af 100 Rd. af Stipendieoverskuds-fonden, af hvilket Beløb det Halve skulde udbetales strax og den anden Halvdeel i Begyndelsen af Februar d. A.; og endvidere tillagdes ved Skrivelse af 13de November f. A. af samme Overskuds-fond Disciplene P. L. Ipsen og J. N. Ipsen en extraordinair Understøttelse af resp. 50 Rd. og 35 Rd., saaledes at deraf skulde indbetales i Skolekassen, hvad der behovedes til Daftning af Skolepenge for dem i Skole-aaret 18⁶¹/₆₂, hvorimod det Overskydende kunde udbetales deres Børge.

De to Skolen tillagte Portioner af det Moltkeske Legat, hver paa 40 Rd., oppebares, som tidligere, af Disciplene B. A. F. Hansen og H. L. W. H. Bjerling. Det Baggeriske Præmielegat tildelethes ved Censuren efter Hoved-examen Disciplene J. H. Andresen af VII Cl., Chr. U. Hansen af VI Cl., M. Cl. Gerz af V Cl. og A. G. Hansen af IV Cl.

Det større Baggeriske Legat for Dimissi tildelethes Dimittenderne N. P. Jørgensen og C. D. Storch. Af Frøken Ernsts Legat for Dimissi blev de to større Portioner (hver 87 Rd.) tillagte C. J. L. Maar og D. Chr. E. Schroll; tre af de mindre Portioner (hver 72 Rd.) N. Hofman (Bang), C. Wied og A. v. d. P. Wilhjelm. Endvidere erholdt af samme Legats Beholdning stud. theol.

Th. J. Thorning og stud. polytechn. J. P. Brandt
 (begge dim. 1860) en extraordinair Understøttelse af 50 Rd.
 hver, samt stud. juris D. Pingel (dim. 1853) 30 Rd.

Ministeriets Skrivelse af 12te August f. A.:

„Efter at have brevvexlet med Indenrigsministeriet i Anledning af Hr. Professorens Forespørgsel i behagelig Skrivelse af 22de Mai d. A. [foranlediget ved Indenrigsministeriets Bekjendtgørelse af 20de April f. A.], om de Ansøgninger, som igjennem en Skoles Rector indfendes om Aldersdispenstation for saadanne Aspiranter, der ikke have den reglementerede Lavalder til Indtrædelse i Skolen, og om de Ansøgninger om frie Skolegang, der som Bilag vedlægges det Forslag til Fordeling af Beneficier, som aarlig indfendes af Skolen, skulle være strevne paa stemplet Papiir, skal Ministeriet herved tjenstligst tilbagemelde til behagelig Efterretning, at Brugen af stemplet Papiir i de to nævnte Tilfælde ikke er nødvendig“.

---

6. Udtog af Skolens Regnskab for Finantsaaret 1861/62.

Indtægt.	Røl	β	
1. Beholdning efter Regnskabet 1860/61.....	2924	81	
2. Renter af Skolens Capitalformue.....	1357	81	
3. Fordrebogsindtægter i Korn og Penge:			
A. Bøndergods	1237	Røl 74 β	
B. Tiender.....	7565	— 39 —	
C. Fordskylspenge.....	26	— 32 —	
	8829	Røl 49 β	
hvoraf i forrige Aars Regnskab er optaget som Forudbetaling	4156	— 15½ —	
	4673	Røl 33 1/2 β	
Indtægter, henhørende til næste Finantsaar, som Forudbetal. 4857 — 65 —			
	9531	2 1/2	
4. Indtægter af Kirker og Præstekald	813	86 1/2	
5. Skolecontingenter og Refusion fra Stipendie- overstudsfonden	6113	64	
6. Forskjellige extraordin. og ubestemte Indtægter:			
a) Renter af Mules Legat	14	6	
b) Indkomne Restancer	8	—	
c) Afdrag paa Laau	50	—	
d) Tilskud fra den almindelige Skolesond ..	7900	—	
e) Indeholdte Præmier til Livrente- og For- jørgelsesanstalten af 1842	515	90	
f) Refunderet Reisegodtgjørelse	36	48	
g) Indquarteringsgodtgjørelse	3	33	
h) For Salget af en cassereret Baad.....	5	—	
	Summa Indtægt	29,274	12
	Udgift	25,857	28
	Beholdning	3,416	80

Udgift.	Røl	β
1. Gager til faste Lærere med Sæd-Tillæg ..	17,637	—
2. Inspectors og Bibliothekarens Løn.....	250	—
3. Lærernes Andel i Skolepengene	2052	—
4. Betaling til Timelærere	1334	30
5. Godtgjørelse til faste Lærere for Extratimer	491	30
6. Pensioner.....	400	—
7. Til Skolens Bibliothek og videnst. Samlinger	421	41
8. Bygningernes Vedligeholdelse	490	67
9. Veie for Svømmepladsen	25	—
10. Inventariets Vedligeholdelse	134	38
11. Belysningsfornødenheder.....	112	70
12. Brændelsfornødenheder	499	72
13. Skatter og Afgifter :		
A. Skatter	225	82
B. Afgifter	15	—
14. Regnskabsføringen	470	—
15. Forskjellige løbende og tilfældige Udgifter :		
A. Skoleopvarming	184	—
B. Reengjøring.....	73	76
C. Porto, Protokoller og Skrivematerialier	170	—
D. Programmer og Skolchoitideligheder..	139	8
E. Andre Udgifter	10	—
16. Extraordinaire Udgifter :		
A. Indsendte Præmier til Lærente og For- færgelsesanstalten af 1842.....	515	90
B. Reisegodtgjørelse til en Lærer.....	36	48
C. Udestaaende Restancer	168	48
Summa Udgift	<u>25,857</u>	<u>28</u>

7. Bibliotheket.

I nedenstaaende Fortegnelse over Bibliothekets Tilvært indtil Udgangen af Mai ere de fra Cultusministeriet sendte Skrifter betegnede med †, Privates Gaver med *. Løbenummerne henvise til de tilsvarende Rubriker i den i 1859 udkomne Hovedfortegnelse. De regelmæssigt udkommende Tidsskrifter ere anførte med den fulde løbende Aargang.

I. Literatnrhistorie-

1. * Malmström, B. E., Litteraturhistoriska studier. 1. h. Shakspeare, Swift, Cervantes. Ups. 1860.
5. † Westergaard, N. L., Om de ældste Tidsrum i den indiske Historie med Hensyn til Literaturen. Prg. Kbhs. Univ. Ref. 1860. 4.
6. Dansk Bogfortegnelse udg. af G. E. C. Gad. 1860-62. Kbh.
- * Dietrichson, L., Indledning i Studiet af Danm. Literatur i vort Aarh. Ups. 1860.
- Fabricius, F., Dansk Bogfortegnelse f. A. 1841-58. 9-11. H. Kbh. 1861.
- * Petersen, N. M., Bidrag til den danske Literaturs Historie. V (1750—1800) 2. Afd. Kbh. 1861.
7. Dietrichson, L., Indledning i Studiet af Sveriges Literatur i vort Aarh. Kbh. 1862.
10. † Rosenberg, Rosalindskvadet, et normannisk Hætedigt. Dets Oprindelse og hist. Betydning. Kbh. 1860.
12. Archiv f. das Studium der neueren Sprachen u. Literaturen. Hrsg. v. L. Herrig. 29-30. B. Brnschw. 1861.
Literarisches Centralblatt für Deutschland, hrsg. v. Fr. Barndt. 1862. Lpz. 4.
- Neuer Anzeiger für Bibliographie u. Bibliothekswissenschaft. Hrsg. v. J. Petzoldt. Jahrg. 1861. Dresd.

II. Encyclopædiske og blandede Skrifter.

13. Nordisk Conversationslexicon. 49—56. H. Kbh. 1861—62.
15. a. † Oversigt over d. kgl. dsk. Vidensk. Selskabs Forhandlinger og dets Medlemmers Arbeider 1860 Nr. 2—8 (Febr.—Decb.) og 1861 Nr. 1—3 (Jan.—Marts). Af G. Forchhammer. Kbh.
15. b. Dansk Maanedsskrift. 2. Række. Red. og udg. af M. G. G. Steenstrup. 1862, 1—2. B. Kbh. Illustreret Tidende. Kbh. 1862. Fol.
- Nordisk Universitets-Tidskrift. 7. Aarg. Kbh., Lund, Christn., Ups. 1861—62.

III. Sprog og Nationalliteratur.

21. † Kirchhoff, F. C., Zur Theorie einer griechisch-römischen Phönix, mit Beispielen. Prg. Altona 1861. 4.
23. † Stephanus, H., Thesaurus Græcæ linguæ. Vol. I. fasc. 9, vol. 8. fasc. 7. Parisiis. Fol.
32. Ingerslev, C. F., Materialier til latinske Stile fml. til Brug for Mellemkl. i de lærde Skoler. 2. Udg. Kbh. 1851. (9 Expl.)
35. Euripides.
† Vollbehr, E., De Oedipi Euripideae fragmentis. Prg. Glückst. 1861. 4.
38. Cicero de oratore. Für den Schulgebrauch erkl. v. K. W. Piderit. Lpz. 1859.
- Horatius.
† Kolster, W. H., Erklärung der neunten Epode des Horaz. Prg. Melbørf 1861. 4.
- Livii, T., historiarum Romanarum libri qui supersunt. Ex rec. J. N. Madvigii edd. J. N. Madvigijs et J. L. Ussingius. V. 1. p. 2. Haun. 1861.
- Plautus.
† Volbehr, De Trinummo, fabula Plautina. Prg. Rendsb. 1861. 4.

- † Terentses Øystspil. Ovſ. af H. K. Whitte. Phormio. Prg. Kand. 1861.
42. Tidsskrift for Philologi og Pædagogik. 3. Aarg. Kbh. 1861-62.
44. * Jødiske Noveller, Fortællinger og Folkesagn, smt., ovſ. og udg. af A. D. Cohen. 1. B. Kbh. 1861.
47. Fritzner, J., Ordbog over det gamle norske Sprog. 1. H. Kristn. 1862.
† Iversen, C., Kortfattet islandsk Formlære for de første Begyndere. Prg. Hadersl. 1861.
48. Dasent, G. W., The story of Burnt Njal or life in Iceland at the end of the tenth century. From the Icelandic. V. 1-2. Edinb. 1861.
49. Holst, H. P., Dansk Rettskrivningsordbog. 10. Lvr. Kbh. 1861.
- Meyer, L., Fremmedordbog. 4. Udg. ved F. P. J. Dahl. 5—8. H. Kbh. 1861—62.
- Selmer, H. P., Om de i det danske Sprog forekommende fremmede ord, samt tyskagtigheder, andre ufuldkommenheder, sprog- og rettskrivningsfejl. 1-2. d. Kbh. 1861. (Sluttet).
50. Varming, L., Det jyske Folkesprog grammatisk fremstillet. Kbh. 1862.
51. * Berg, A., Dansk Læsebog til Skolebrug. Kbh. 1861.
* Funch, C., Dansk Læsebog for Mellemklasserne og de højere Klasser. Kbh. 1861.
52. Blücher, St. St., Gamle og nye Noveller. 3. Udg. 1—6. D. Kbh. 1861—62.
* Goldschmidt, M., Rabbi Eliezer. Dramatisk Digtning. Kbh. 1861.
* Hauch, C., Lyriske Digte og Romancer. Kbh. 1861.
Heibergs, J. L., prosaiske Skrifter. 2., 5—11. B. Kbh. 1861—62.
—, poetiske Skrifter. 1—4. B. Kbh. 1862.
* Nielsen, A., Fra Landet. Billeder af Folkelivet i Sjælland. Kbh. 1861.

- Paludan-Müller, Fr., Nye Digte. Kbh. 1861.
- * Thiele, J. M., Romantiske Dramer. Kbh. 1860.
- * Valkyrien. Et nordisk Digt. Kbh. 1861.
52. b. * Bjørnson, Bj., Kong Sverre. Kbh. 1861.
- * L., J., Steffen. En gammel Præstefatters Ungdomsminder. 2. Opl. Christn. 1861.
- * Mellem Fjeldene. Tidsbilleder og Skizzen fra Nomsdalen. Af Forf. til „Bergens Sommer“. Christn. 1861.
- * Munch, A., Kongedatterens Brudefart, et Digt i 12 Romanzer. Ny Udg. Christ. 1861.
- * ——, Nyeste Digte. Christn. 1861.
- * ——, Pigen fra Norge, hist.-romantisk Fortælling. Christn. 1861.
54. † Henrichsen, R. J. J., Rasm. Rafts Skoleliv. Tale ved Transloc. 1860. Prg. Øds. 1861.
56. * Orvar Odd, Grupper och personnager från igår. Kbh. 1861.
- * ——, Grefvinnan Gruffiakin. Kbh. 1861.
- * (Runeberg, Frdka,) Fru Catharina Boije och hennes döttrar. Stockh. 1861.
57. Grimm, J. u. W., Deutsches Wörterbuch. 3. Bs. 6. Lfr. Lpz. 1861.
58. * Toepfer, J., Thysk Grammatik til Skolebrug. Kbh. 1860.
60. * Toepfer, J., Practisk Lærebog i det thyske Sprog efter J. Ahns Methode tilligemed en fortfattet thysk Grammatik. 2. Udg. Kbh. 1860.
- * ——, Thysk Lærebog tilligemed Ordbog for de lavere Klasser. Kbh. 1860.
- * ——, Thysk Lærebog for Mellemklasserne. Kbh. 1861.
62. * Auerbach, B., Joseph im Schnee. Eine Erzählung. Stuttg. 1860.
- * Hippel, Th. G., Præstefamilien i Kurland. Et Livsbillede fra forrige Aarh. Ved J. L. Mynster. 1—2. B. Kbh. 1861.

67. *Shakspeare's, W., dramatiske Værker, overs. af P. Foerstom.* 3. Udg. omarb. af E. Lembae. 2—4. H. Kbh. 1861—62.
71. Crepet, E., *Les poëtes Français depuis les origines jusqu'à nos jours.* T. 1—3. Paris 1861.

IV. Theologi.

82. Matthæus.
† Couheron, P., *Forklaring af Matthæi Evangelium.* Prg. Trondhj. 1860.
88. Hagen, J. F., *Kirkelig Statistik.* Kbh. 1861.
Nissen, R. Tønder, *Kirkehistorie nærmest til Skolebrug.* Christn. 1861.
89. * Grone, A., *Samlinger til Odense Bispekrønike i Catholicismens Tid.* (Uden Titbl., Aftryk af Saml. til Gyens Hist. og Top. 3—4. H.)
† Daae, L., *Nogle nye Bidrag til den norske Kirkes Historie.* Prg. Drammen 1860.
92. † Burmester, C., *Ueber das Gewissen.* Prg. Ratzeb. 1861. 4.
97. † Vogt, B., *En større Bibelhistorie. Det Nye Test.* Prg. Christn. Kathff. 1860.

VII. Pædagogik.

105. Archiv, Pädagogisches, hrsg. v. W. Langbein. 4. Jahrg. 1862. Stettin.
106. † Forslag til nogle Forandringer i Skoleplanen af Horsens l. Skoles Rector og Lærere. Prg. Hors. 1861.
† Henriksen, R. J. F., *Overlæsselse og Overdrivelse.* Prg. Øds. 1861.
† Pettersen, R., *Om vort heiære Skolevæsen's principmæssige Organisation.* Prg. Tromsø 1860.
- † Schow, K. H., *Et Par Bemærkninger til Spørsgsmaalet om Overanstrængelse.* Prg. Slagelse 1861.
† Tregder, P. H., *Noget om Undervisningsplanen.* Prg. Aalb. 1861.

107. † Warburg, L. A., Om Religions-Undervisning som et Skolesag. 2. Afs. Prg. Lat. og Realsk. i St. Kongg. 1861.
109. † Hammerich, M., Tydske Digtere. 2. Fra Schiller til Lenau. Prg. Brgdsk. p. Chrh. 1861.
115. † Linde, A. C. P., Meddelelser ang. Åbhs. Univ., Den polyt. Væreanstalt m. m. 4—5. H. Åbh.
116. † Programmer til Ex. 1861 fra de lærde Skoler og høiere Realstoler i Aalborg, Aarhuus, Frederiksborg, Helsingør, Herlufsholm, Horsens, Kjøbenhavn (Metropst., Brgdss. i Åbh., Brgdss. p. Chrh., v. Westens Inst., Lat.- og Realsk. i St. Kongensg.), Kolding, Nykøbing, Odense, Randers, Reykjavík (1860), Ribe, Roskilde, Rønne, Slagelse, Sorø, Viborg.
Kjøbenhavns Universitet.
- † Prg. til Kong. Fødsf. 1860 og til Reform. 1860. 4.
- † Forelæsningskatalog 1861. 1—2.
- † Liste over Afgangsex. og Adgangsex. 1861.
- † Liste over philos. Ex. 1859, 60.
- Slagelse. — † Hundrup, F. C., Lærerstanden ved Slagelse Lærde Skole. Prg. Rskd. 1861.
- Sorø. — † Bang, J. H., Fortegnelse over Sorø Akad. Manuskriptsamling. Prg. Sorø 1861.
117. † Programmer til Ex. 1860 fra de lærde Skoler i Flensborg, Haderslev, Schleswig, og til Indvielsen af Flensb. Latin- og Realsk. nye Bygning 8 Oct. 1861.
Flensborg.
- † Brasch, O. M., Efterretninger om den gamle og nye Skolebygning. Prg. Flensb. 1861.
- † —, Flensb. Latin- og Realstoles Historie. 1. D. Prg. Flensb. 1861.
118. † Programmer til Ex. 1861 fra de lærde Skoler og høiere Realstoler i Altona, Glückstadt, Kiel, Meldorf, Plön, Rendsburg, Ratzeburg.
119. † Programmer til Ex. 1860 fra de lærde Skoler og

Realsk. i Arendal, Christiania (Kathsk.), Drammen, Skien, Throndhjem, Tromsø.

Arendal. — † Smith, A., Om Arendal Skoles Bibliotek og Museum. Prg. 1860.

Skien. — † Daae, L., Nogle Antegnelser om den forige Latinsskole i Skien. Prg. 1860.

VIII. Lovkyndighed.

122. Lov og Anordninger m. m. f. A. 1861. Sm. og udg. af T. Algreen-Ussing. Kbh. 1862.

† Samling af Lov og Anordninger af mere alm. Interesse, udg. efter Indenrigsminist. Foranstaltning. 1860—64. 1. H. Kbh. 1861.

Kgl. Rescripter og Resolutioner m. m. f. A. 1855 sm. og udg. af T. Algreen-Ussing. Nyeste Række. Kbh. 1861.

† Kgl. Rescripter og Resolutioner m. m. Geistligheden i Danm. vedk. Sm. og udg. af C. F. Schwartzkopf. Ny Række. 5. Bd. 2. H. 1855. Kbh. 1860.

123. † Bornemann, F. C., Bidrag til Læren om Meddeleagtighed i Forbrydelsen. Prg. Kbhs. Univ. K. F. 1860. 4.

X. Historie og Geographi.

132. * Bohr, H. G., Mindre Lærebog i Verdenshistorien. 1—2. Afd. Kbh. 1861.

139. Guhl, E., u. Koner, W., Das Leben der Griechen u. Römer. 2. Hälfte. Brl. 1861.

144. Anfjær, S., Geogr.=statistisk Håndbog. 2. Bd. 19—22. H. Kbh. 1861—62.

Erelev, Ed., Jordkloden og Mennesket, en alm. Skildring af den physiske Geogr. 1—2. D. Kbh. 1860. (Sluttet).

† Jansen, Ueber die Bedingtheit des Verkehrs u. der Ansiedelungen der Menschen durch die Gestaltung der Erdoberfläche. Prg. Kiel 1861.

- Petermann, A., Mittheilungen über neue Erforschungen auf dem Gesammtgebiete der Geogr. 1862. — Ergänzh. 5-7. Gotha. 4.
- * Thrige, S. B., Lærebog i Geogr. for de lavere Klasser i de l. Sk. og Realsk. 3. Udg. Kbh. 1861.
—, Lærebog i Geogr. for de høiere Klasser i de l. Sk. Hadersl. 1861.
146. * Bremer, Fr., Lifvet i gamla verlden. Dagboksan- teckningar under resor i Söder- och Österland. 1. B. 1-2. D. Stockh. 1860.
* Bugge, C. G., Fra Grækenland. Christn. 1860.
Dargaud, I.-M., Voyage en Danemark. Paris 1861.
Möllhausen, B., Vandringar gjennem det vestlige Nordamerikas Prairier og Uddørkener. Øvs. af M. Nov- sing. Kbh. 1862.
* Nicolaidy, B., Les Turcs et la Turquie contemporaine T. 1-2. Paris 1859.
* Scherer, H., Eine Øster-Reise ins heilige Land in Briefen an Freunde. Trsf. a. M. 1860.
Strauß, F. A., Sinai og Golgatha. Reiser i Øster- landene. Øvs. efter 7. Oppl. af A. Olivarius. Kbh. 1861.
* Beilau, Th., Fox-Expeditionen i A. 1860 over Færøerne, Island og Grønland. Kbh. 1861.
147. † Aarsberetninger fra d. kgl. Geheimearchiv. Udg. af C. F. Wegener. 2. Bs. 5. H., 3. Bs. 1. H. Kbh. 1860-61. 4.
148. * Barfod, Fr., Mindre Lærebog i Danni. Hist. Kbh. 1861.
Saxo.
† Paludan-Müller, C., Hvad var Saxo Grammaticus? og hvor er hans Grav? Et hist.-kritisk Stridsskrift. Prg. Nykjhg. 1861.
149. * Φριδερίκος ὁ ζ, Περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν οὖτων παλουμένων προδόμων τῶν γιγάντων. Μεταφρ. ἐπὸ Ι. δε- Κιγάλλας. Ἐν Ἐρμονοπολεῖ 1860.
- Oldskrift-Selskab, Det kgl. nordiske, Annaler for nordisk Oldkynd. og Historie. 1859. Kbh.

- Oldskrift-Selskab, Det kgl. nord., Antiquarisk Tids-
skrift. 1858-60. 1-2. H. Kbh. 1860.
151. * Garde, H. G., Den dansk-norske Sømagts Historie
1535-1700. Udg. af d. hist. Forening. Kbh. 1861.
166. * Friedrich, Prinz v. Noer, Aufzeichnungen aus den Jah-
ren 1848 bis 1850. Zürich 1861.
- † Königsfeldt, J. P. F., Chronol. Oversigt over de
mærkeligste Begivenheder i vort Fædrelands Hist. fra
Beg. af 1848. 2. H. ($1\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$). Prg.
Frdsb. 1861.
- * Schleswigische Beleuchtung einer Preußischen angeblich
officiellen Denkschrift, schleswigische Verhältnisse be-
treffend, Kbh. 1861.
168. Af efterladte Breve til J. P. Mynster. Kbh. 1862.
- * Zahle, P. Chr., K. L. Rahbek og hans Samtid.
Kbh. 1860.
169. † Statistisk Bureau. Meddelelser. 6. Sm. Kbh. 1861.
† Statistisk Tabelværk. Ny Række. 20-21. B. Kbh.
1860. 4.
170. * Samlinger til Fjens Hist. og Topographi, udg. af
Fjens Stifts lit. Selskab. 1. Bd. 3—4. H., 2. Bd.
Ødf. 1860—62.
Overskou, Th., Den danske Skueplads, i dens Historie.
4. D. Kbh. 1862.
Rhode, P., Samlinger til Læalands og Falsters Hi-
storie. Paa ny udg. af J. J. F. Friis. 1—2. B.
Kbh. 1859. (1 B.)
- * Carlsen, Franziska, Noget om og fra Rønnebæk
Sogn med Rønnebæksholm. Kbh. 1861.
172. Slesvigke Provindsialefterretninger, udg. af C. Juell
og F. Knudsen. 2. Bd. 3—6. H., 3. Bd. 1. H.
Flusb. 1861—62.
Trap, J. P., Statistisch-topogr. Beskr. af Hertugd. Sles-
vig. 1. H. Kbh. 1861.
174. * Winkler, G. G., Island. Seine Bewohner, Landes-
bildung u. vulcanische Natur. Brnschw. 1861.
176. Udvælg af Breve, hovedsagelig fra bekjente Nordmænd

- til Prof. R. Nyerup. Udg. som Bidrag til Norges nyere Hist. af L. Daae. Christm. 1861.
178. * Rancken, J. O. J., Bidrag til 50åriga minnet af Döbeln och Björneborgarne i kriget 1808-9. Stockh. 1860.
189. Mahon, Lord, History of England 1713-1783. V. 1-7. Lpz. 1853-54.
200. b. * Guizot, Mémoires pour servir à l'histoire de mon temps. T. 4. Lpz. 1861.
212. * Beke, Ch. T., The sources of the Nile. Lond. 1860.
217. * Ellis, R. S., Latter years of J. Hepburn, Earl of Bothwell. Lond. 1861. 4.
- * Garibaldi's Memoiren. Hrsg. v. A. Dumas. 1. Zürich 1861.
- * Briefwechsel u. Gespräche Alex. v. Humboldt's mit einem jungen Freunde. 1848—56. Brü. 1861.
- † Clausen, J., Laurentius Valla, hans Liv og Skrifter. Kbh. 1861.
221. * Fischer, Fr., Slesvigfste Folkesagn. 2. Udg. Kbh. 1861.
- * Gräfe, J. G. Th., Der Tannhäuser u. Ewige Jude. 2. Aufl. Drsd. 1861.
- Kaladlit okalluktualliait. Grønlandske Folkesagn, op-skrevne og meddelelte af Indfødte med dansk Overs. 1-3. B. Godthaab 1859-61. (1 B.)
- * Ruffwurm, C., Sagen aus Hapsal, der Wief, Øsel u. Runö. Neval 1861.
222. Welcker, F. G., Alte Denkmäler erklärt. 4. Th. Gött. 1861.
227. † Tidsskrift, Historisk. 3. Række. Udg. af d. dsk. hist. Forening. Red. af N. L. Westergaard. 2. Bd. 1. H. Kbh. 1860.

XI. Mathematik.

230. Tidsskrift, Mathematisk, udg. af C. Tychsen. 4. Aarg. 1862. Kbh.
- Zeitschrift f. Math. u. Physik, hrsg. v. O. Schlö-

milch, E. Kahl u. M. Cantor. 7. Jahrg. 1862.
Leipzig.

231. Tychsen, C., Eu Samling af Ligninger, henhørende til det elem. Kursus. Kbh. 1862.
232. Navier, L., Lehrbuch der Differential- u. Integralrechnung. Dtsch. hrsg. v. Th. Wittstein. 1—2. B. Hannover 1854.
233. * Grünsfeld, H. P. H., Regnebog for Borger- og Allmueskolernes mellemste og overste Klasser. 6. Udg. Slesvig 1861.
* Hansen, C., Tavleregningssopgaver. 1—2. D. og Hovedregningssopgaver til Brøfregning. Kbh. 1861. (3 Hft.)
236. † Klander, C. A., Constructionsaufgaben über das Antiparallelogramm. Prg. Ploen 1861. 4.
Wittstein, Th., Stereometrie. (Lehrbuch der Elementar-Math. 2. B. 2. Abth.) Hannover 1862.
240. Jürgensen, Chr., Analytisk Mechanik. Kbh. 1861.
Navier, L., Lehrbuch der höheren Mechanik. Dtsch. bearb. v. L. Meyer. Hannover 1858.

XIII. Naturvidenskab.

241. * Wittwer, W. C., Alex. v. Humboldt. Sein wissenschaftliches Leben u. Wirken. Lpz. 1861.
242. Aus der Natur. 15—17. B. (Neue Folge 3—5. B.) Lpz. 1861.
* Jespersen, M., Nutid og Phantasiens nære Fremtid. Rønne 1861.
Tidsskrift f. popul. Fremstillinger af Naturvidenskaben, udg. af C. Fogh, Chr. Lütken og Chr. Vaupehl. 2. R. 4. B. 1862. Kbh.
243. Emsmann, A. H., Elemente der Physik zum Gebrauche der Schulen. Lpz. 1862.
Die Fortschritte der Physik im J. 1859, dargest. v.

der physik. Gesellschaft zu Brl. XV. Jahrg.
BrL 1861.

245. Holten, C., Lysets Naturlære. Kbh. 1861.
248. Barfoed, C., Lærebog i den analyt. Chemi. 1. H.
Kbh. 1861.
250. † Gauss, C. F., u. Schumacher, H. C., Briefwechsel.
Hrsg. v. C. A. F. Peters. 1-2. B. Altona 1860.
252. Tidsskrift, Naturhistorisk, stiftet af H. Krøyer, udg.
af I. C. Schjødte. 3. R. 1-2. H. Kbh. 1861-62.
254. * Strøm, B., Begyndelsesgrundene af Plantelæren, til
Brug ved den første Underviisn. i Naturhist. Kbh. 1861.
256. * Lewes, G. H., Hverdagslivets Fysiologi. 1—2. D.
Kbh. 1861. (Sluttet).
* Schleiden, M. I., Zur Theorie des Erkennens durch
den Gesichtssinn. Lpz. 1861.
- 257.] † Bergh, R., Bidrag til Kundskab om Gonorrhoe hos
Mandfolk. Kbh. 1860.
- † Hirschsprung, H., Den medfødte Tillukning af Spise-
røret samt Bidrag til Kundskab om den medfødte
Tyndtarmstillukning. Kbh. 1861.
260. Bromander, A. P. W., Bogholderi for Jordbrugere og
Næringsdrivende overhovedet. Kbh. 1861. Fol.
-

De offentlige Examiner

i

Odense Cathedralskole for Aaret 1862

foretages i følgende Orden :

A. A f g a n g s e x a m e n.

Tirsdag	den	8	Juli	Æl.	3.	VII	Cl.	A.	Hebraisk.
Torsdag	"	10	—	—	8.	VII	Cl.	A.	Geometrie.
Fredag	"	11	—	—	8.	VII	Cl.	Aa.	Naturlære.
Øverdag	"	12	—	—	8.	VII	Cl.	A.	Arithmetik.
—	"	"	—	—	3.	VII	Cl.	Ab.	Naturlære.
Mandag	"	14	—	—	8.	VII	Cl.	Aa.	Latin.
—	"	"	—	—	8.	VI	Cl.	Naturhistorie.	
—	"	"	—	—	1.	VII	Cl.	Ab.	Græsk.
Tirsdag	"	15	—	—	8.	VII	Cl.	Ab.	Latin.
—	"	"	—	—	8.	VII	Cl.	A.	Religion.
—	"	"	—	—	3.	VI	Cl.	Geographie.	
—	"	"	—	—	3.	VII	Cl.	Aa.	Græsk.
Onsdag	"	16	—	—	8.	VII	Cl.	A.	Historie.
—	"	"	—	—	8.	VI	Cl.	Thydk.	
Torsdag	"	17	—	—	3.	V	Realcl.	A.	Mathematik.
—	"	"	—	—	5.	V	Realcl.	A.	Fransk.
Fredag	"	18	—	—	8.	VI	Cl.	Fransk.	
—	"	"	—	—	10.	V	Realcl.	A.	Naturhistorie.
—	"	"	—	—	3.	V	Realcl.	A.	Hist. og Geogr.
—	"	"	—	—	4.	V	Realcl.	A.	Naturlære.
Øverdag	"	19	—	—	8.	V	Realcl.	A.	Thydk.
—	"	"	—	—	3.	V	Realcl.	A.	Engelsk.

B. Skolens Hovederxamen.

Mandag den 23de Juni.

- 8—11. VII Cl. B. Version.
 8—11. VI Cl. Danskf Stiil.
 3—6. VII Cl. B. Geometrisk Opgave.
 3—6. V Realcl. B. Regning.

Onsdag den 25de Juni.

- 8—11. VII Cl. B. Latinfk Stiil.
 8—11. V Realcl. B. Geometrisk Opgave.
 3—6. V Realcl. B. Tydsk Stiil.

Torsdag den 26de Juni.

- 8—11. VII Cl. B. og V Realcl. B. Danskf Stiil.
 3—6. VII Cl. B. og V Realcl. B. Arithm. Opgave.

Fredag den 27de Juni.

- 3—6. VI Cl. Latinfk Stiil.
 3—6. V Realcl. B. Engelsk Stiil.

Mandag den 7de Juli.

- 8—12. VI Cl. Mathematik.
 8—11. V st., IV st., IV R., III st. og III R. Danskf Stiil.
 8—10. I Cl. Danskf Stiil.
 10—12. II Cl. AB. Danskf Stiil.
 3—6. V og IV Realcl. Historie og Geographie.
 3—6. IV st. Cl. Græsk.
 3—6. III st. Cl. Tydsk.
 4—6. II Cl. AB. Regning.

Tirsdag den 8de Juli.

- 8—11. VI Cl. Latin.
 8—11. V og IV st. Cl. Latinfk Stiil.
 8—11. IV Realcl. Engelsk Stiil.
 8—11. II Cl. A. Fransk.
 11—1. I Cl. Regning.
 3—6. V st., IV st. og IV Realcl. Tydsk Stiil.
 3—6. III st. Cl. Religion.
 3—6. II Cl. B. Tydsk.
 4—5. VII Cl. B. Hebraisk.

Onsdag den 9de Juli.

- 8—12. VII Cl. B. Mathematik.
 8—11. VI Cl. Græsk.

- 8—11. V st. Cl. Religion.
 8—12. IV st. Cl. Naturhistorie.
 8—11. II Cl. A. Tydsk.
 3—6. V og IV Realcl. Fransk.
 3—6. III st. Cl. Latin.
 3—6. III Realcl. Mathematik.
 3—6. II Cl. B. Fransk.

Torsdag den 10de Juli.

- 8—11. VII Cl. B. Latin.
 8—11. V st. Cl. Tydsk.
 8—12. IV st. Cl. Fransk.
 8—11. I Cl. Naturhistorie.
 3—6. V og IV R. Naturhistorie.
 3—6. III st. Cl. Hist. og Geographie.
 3—6. III Realcl. Engelsk.
 3—6. II Cl. AB. Geographie.

Fredag den 11te Juli.

- 8—11. VII Cl. B. Religion.
 8—11. V st. Cl. Naturhistorie.
 8—12. IV st. Cl. Historie.
 8—11. I Cl. Dansk.
 3—6. III st. Cl. Fransk.
 3—6. III Realcl. Tydsk.
 3—6. II Cl. AB. Historie.

Lørdag den 12te Juli.

- 8—11. V st. Cl. Fransk.
 8—12. IV st. Cl. Religion.
 8—12. I Cl. Historie.
 3—6. V og IV Realcl. Engelsk.
 3—6. III Realcl. Naturhistorie.
 3—6. II Cl. A. Religion.

Mandag den 14de Juli.

- 8—12. V st. Cl. Mathematik.
 8—11. IV og III Realcl. Religion.
 3—6. IV st. Cl. Tydsk.
 3—6. I Cl. Geographie.

Dinsdag den 16de Juli.

- 8—12. V og IV Realcl. Mathematik.
 8—11. II Cl. B. Dansk.

- 3—6. V st. Cl. Græsk.
 3—6. IV st. Cl. Latin.
 3—6. III st. Cl. Naturhistorie.
 3—5. IV og III Realcl. Regning.

Torsdag den 17de Juli.

- 8—10. VII Cl. B. Naturlære.
 8—11. VI Cl. Religion.
 8—11. III st. Cl. Danskf.
 8—11. III Realcl. Franskf.
 11—1. V Realcl. B. Naturlære.
 3—6. IV st. Cl. Geographie.
 3—6. II Cl. B. Naturhistorie.

Fredag den 18de Juli.

- 8—11. V st. Cl. Latin.
 8—12. IV st. Cl. Geometrie.
 3—6. II Cl. A. Danskf.
 3—6. I Cl. Tyskf.

Løverdag den 19de Juli.

- 8—12. VII Cl. B. Historie.
 8—12. III st. Cl. Arithmetik.
 8—11. I Cl. Religion.
 3—6. V st. Cl. Historie og Geographie.
 3—6. II Cl. B. Religion.

Mandag den 21de Juli.

- 8—11. VII Cl. B. Græsk.
 8—11. VI Cl. Historie.
 8—11. V og IV Realcl. Tyskf.
 8—12. IV st. Cl. Arithmetik.
 8—11. III Realcl. Historie og Geographie.
 8—11. II Cl. A. Naturhistorie.

Løverdagen den 5te Juli kl. 8 foretages Indlemmelsesproven med dem, som ere anmeldte til Optagelse i Skolen.

Tirsdagen den 22de Juli kl. 10. Translocation og Bekjendtgørelse af Afgangsexamens Udfald.

Disciplenes Fædre og Foresatte samt andre Skolens og Bidensfabernes Velhyndere indbydes herved til at bære disse Examiner med deres Nærværelse.

Henrichsen.